

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทย
ในการป้องกันตัว

LEGAL PROBLEMS RELATING TO THE POSSESSION
AND USE OF PEPPER SPRAY FOR SELF-DEFENSE

จिरายู สุขันโธ
CHIRAYU SUKHANTO

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**LEGAL PROBLEMS RELATING TO THE POSSESSION
AND USE OF PEPPER SPRAY FOR SELF-DEFENSE**

CHIRAYU SUKHANTO

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE
OF MASTER OF LAWS
CRIMINAL LAW AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION
SCHOOL OF LAW
SRIPATUM UNIVERSITY**

2023

COPYRIGHT OF SCHOOL OF LAW SRIPATUM UNIVERSITY

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว
คำสำคัญ	สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว
นักศึกษา	จิรายุ สุคัน โธ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ดร.ศิวพร เสาวคนธ์
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2566

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว (2) มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวของต่างประเทศและประเทศไทย (3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว (4) แนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว

ผลการศึกษาพบปัญหาดังนี้ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว พบว่า การที่กฎหมายกำหนดให้สารแคปไซซินซึ่งเป็นสารประกอบสำคัญในสเปร์ย์พริกไทยเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นสารควบคุม ตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย หากผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ทั้ง ๆ ที่สเปร์ย์พริกไทยเป็นอุปกรณ์สำหรับการใช้เพื่อป้องกันตัวได้ดีที่สุด จึงทำให้ประชาชนในสังคมไม่สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพในการป้องกันชีวิตหรือทรัพย์สินของตนเองได้ตามกฎหมาย (2) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว พบว่า เมื่อกฎหมายไม่ได้อนุญาตให้บุคคลใดสามารถมีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในความครอบครองได้ บุคคลนั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะนำสเปร์ย์พริกไทยมาใช้ได้เช่นกัน แม้ว่าจะเป็นการนำมาใช้ในการป้องกันตัวก็ตาม เนื่องจากว่าในสเปร์ย์พริกไทยมีสารแคปไซซินซึ่งเป็นสารเคมีที่มีเหตุผลในการห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการ

ชั่วคราวเพื่อการป้องกันตัวหรือทำร้ายผู้อื่น ซึ่งสารดังกล่าวเมื่อมีการสัมผัสจะทำให้เกิดการ แสบร้อนบริเวณที่สัมผัส แสบจุก แสบตา ไอหรือจาม ซึ่งอาการเหล่านี้จะหายไปเองภายในไม่กี่นาที และไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต กฎหมายจึงไม่ควรกำหนดผู้ที่มีสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครองเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย หากการใช้นั้นมีวัตถุประสงค์เพียงแก่การป้องกันตัว (3) ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว พบว่า ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามในกรณีที่ห้ามมีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง โดยอัตราโทษที่นำมาบังคับกับผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอัตราโทษที่สูงเกินไป ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับพฤติการณ์แห่งคดีสำหรับการใช้เพื่อป้องกันตัว และไม่ได้มีจุดประสงค์ในการนำไปทำร้ายผู้อื่น ทำให้ไม่มีผู้ใดกล้าที่จะมีสเปรย์พริกไทยไว้ในความครอบครองเพราะเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย หากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเฉพาหน้าแล้ว ก็ไม่สามารถป้องกันตัวเองจากภัยอันตรายได้เช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายดังกล่าว โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดให้ (1) บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดสามารถซื้อเครื่องพ่นป้องกันตัว (สเปรย์พริกไทย) ไว้ในความครอบครองได้ โดยจะมีการกำหนดจำนวนหน่วยการครอบครอง และจำกัดปริมาณน้ำหนักรวมของเครื่องพ่นป้องกันตัว (2) กำหนดให้บุคคลที่มีสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครองสามารถใช้สเปรย์พริกไทยได้เฉพาะสำหรับการใช้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น และกำหนดให้สเปรย์พริกไทยต้องมีฉลากระบุคำเตือน คำแนะนำการใช้ การปฐมพยาบาล การจัดเก็บ และหมายเลขโทรศัพท์โทรฟรีไว้ติดต่อในกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ (3) กำหนดให้มีมาตรการในการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการครอบครองหรือการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว โดยเสนอให้มีการแก้ไขลดอัตราโทษให้เหมาะสมกับแต่ละกรณี

THEMATIC TITLE	LEGAL PROBLEMS RELATING TO THE POSSESSION AND USE OF PEPPER SPRAY FOR SELF-DEFENSE
KEYWORDS	PEPPER SPRAY FOR SELF-DEFENSE
STUDENT	CHIRAYU SUKHANTO
THEMATIC ADVISOR	DR. SIWAPORN SAOWAKON
LEVEL OF STUDY	MASTER OF LAWS, CRIMINAL LAW AND CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION
FACULTY	SCHOOL OF LAW SRIPATUM UNIVERSITY
YEAR	2023

ABSTRACT

In this independent study, the legal problems relating to the possession and use of pepper spray for self-defense under the Hazardous Substance Act B.E. 2535 (1992) are explored with the objectives to study: (1) the concepts and theories relating to the possession and use of pepper spray for self-defense; (2) the legal measures relating to the possession and use of pepper spray for self-defense in Thai laws and foreign laws; (3) the legal problems relating to the possession and use of pepper spray for self-defense; and (4) the solutions for aforementioned legal problems.

The results reveal the following problems: (1) problems on the possession of pepper spray for self-defense. The law stipulates that capsaicin, an active ingredient in pepper spray, is classified as a type 4 hazardous substance which is a controlled substance listed in the list of controlled substances attached to the notification of the Ministry of Industry. Manufacturing, importing, exporting or having in possession is considered an offense under the Hazardous Substance Act B.E. 2535 (1992), despite the fact that pepper spray is the best self-defense device. Due to such provisions of the law, people cannot legally exercise their rights or have freedoms to protect their lives or property using pepper spray; (2) problems on the use of pepper spray for self-defense. The fact that the law does not allow anyone to possess pepper spray means that a person is also not entitled to use pepper spray even for self-defense. This is because pepper spray contains capsaicin, the products containing this substance are prohibited from being used to temporarily disrupt the body's functioning for self-defense or to harm others. Contact with this substance causes a burning sensation at the contact area, burning nose,

burning eyes, coughing or sneezing. These symptoms resolve spontaneously within minutes and are not life-threatening. However, possession of pepper spray for self-defense purposes should not be illegal; (3) problems on penalties for possession and use of pepper spray for self-defense. In this regard, it is found that the Hazardous Substance Act B.E. 2535 (1992) stipulates penalties for those who violate or fail to comply with prohibitions on production, import, export or possession. The penalties imposed on the offender are excessive, inappropriate and inconsistent with the circumstance of the case involving the possession and use of pepper spray for self-defense without the intent of hurting others. As a result, no one owns pepper spray as he or she fears legal penalties. Thus, a person cannot protect himself/herself from danger in the event of an immediate event.

Therefore, the researcher has proposed as solutions to such legal problems to amend the Hazardous Substance Act B.E. 2535 (1992) by : (1) stipulating that any person who meets the requirements of the law can purchase and possess pepper spray for self-defense subject to the specified number of possession units and limit on the net weight of the pepper spray; (2) requiring persons in possession of pepper spray to use it for self-defense purposes only and requiring that pepper spray labels shall include warnings, instructions, first aid instructions, storage method and toll-free number for assistance; and (3) determining the punitive measures for those who violate or fail to comply with the law in the possession or use of pepper spray for self-defense and amending and determining the appropriate penalties for each case.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตากรุณาและความเอาใจใส่จากท่านอาจารย์ ดร.ศิวพร เสาวคนธ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผลักดันให้มีความมุ่งมั่นในการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และท่านยังได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และความคิดทางด้านวิชาการ ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยได้ติดตามความคืบหน้าในการทำสารนิพนธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งท่านได้ให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และช่วยตรวจทานข้อมูลพร้อมให้คำแนะนำในข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเพชร ชลศักดิ์ตระกูล ที่ได้ให้ความกรุณา รับเป็นประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณ ดร.สมจิตต์ เซอร์ชันซี ที่ให้ความกรุณา รับเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ ตลอดจนการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการทำสารนิพนธ์ รวมทั้งกรุณาสละเวลาในการตรวจสอบเนื้อหาทั้งหมด เพื่อความสมบูรณ์และความถูกต้องของสารนิพนธ์เล่มนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษานิติศาสตร์มหาบัณฑิต รุ่นที่ 17 ทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือในชั้นเรียนและฝึกฝนอุปสรรคมาด้วยกันตลอดระยะเวลา 2 ปี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจและให้คำแนะนำแหล่งข้อมูลจนสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยหวังว่าสารนิพนธ์เล่มนี้จะก่อให้เกิดความรู้และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ต่อสังคมและประเทศชาติ เชื่อว่าสารนิพนธ์เล่มนี้จะมีคุณประโยชน์ในทางวิชาการบ้างไม่มากนักน้อย หากสารนิพนธ์เล่มนี้ได้สร้างคุณค่าและประโยชน์แก่ผู้ใด ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีและอานิสงส์ ผลบุญนี้แต่บิดามารดาของผู้วิจัย ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้แต่งหนังสือและตำราทุกท่านที่ได้นำมาใช้อ้างอิงในสารนิพนธ์เล่มนี้ หากสารนิพนธ์เล่มนี้เกิดข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้

จิรายุ สุคันโธ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	IX
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	9
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว	11
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสเปร์ย์พริกไทย.....	11
2.1.1 ความหมายของสเปร์ย์พริกไทย.....	12
2.1.2 สารประกอบในสเปร์ย์พริกไทย.....	12
2.1.3 การออกฤทธิ์ของสเปร์ย์พริกไทย.....	14
2.1.4 การใช้สเปร์ย์พริกไทย.....	15
2.1.5 การปฐมพยาบาลหรือการระงับสารประกอบของสเปร์ย์พริกไทย	15
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	17
2.3 หลักกฤษฎีการายที่ใกล้จะถึง หรือหลักทฤษฎี Face to Face	20
2.3.1 ความหมายของคำว่ากฤษฎีการายอันใกล้จะถึง	21
2.3.2 กรณีกฤษฎีการายใกล้จะถึงตัวบุคคล	21

บทที่	หน้า
2.4 หลักการกระทำพอสมควรแก่เหตุ หรือทฤษฎี Proportionality	22
2.4.1 ทฤษฎีความได้สัดส่วน	22
2.4.2 ทฤษฎีวิถีทางน้อยที่สุด	25
2.5 ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory).....	26
2.6 ทฤษฎีป้องกันสังคม	27
2.7 ทฤษฎีการลดช่องโอกาสในการทำความผิด	31
2.8 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา.....	34
2.8.1 ทฤษฎีการป้องกันการกระทำที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น.....	34
2.8.2 วัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา.....	35
2.9 ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา	36
2.9.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)	36
2.9.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Utilitarian Theory).....	37
2.9.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory)	40
3 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทย	
ในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย.....	45
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทย	
ในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกา.....	45
3.1.1 รัฐเท็กซัส	46
3.1.2 รัฐนิวยอร์ก.....	50
3.1.3 รัฐแคลิฟอร์เนีย.....	53
3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทย	
ในการป้องกันตัวของประเทศไทย.....	56
3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	56
3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา.....	61
3.2.3 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535.....	71
3.3 เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้	
สเปร์ย์พริกไทยของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย.....	80

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทย ในการป้องกันตัว.....	85
4.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองสเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว.....	87
4.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว.....	91
4.3 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการครอบครองและการใช้ สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว.....	94
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	98
5.1 บทสรุป.....	98
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก. ตัวอย่างสเปรย์พริกไทยในต่างประเทศ.....	113
ประวัติผู้เขียน.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ข้อมูลสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ.....	3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อมนุษย์ได้ก่อกำเนิดขึ้นมาบนโลกและมีการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน จึงทำให้เกิดสภาพสังคม มีการกำหนดวัฒนธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีเชื้อชาติ มีศาสนา มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานาน หล่อหลอมจิตใจให้มีความอ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ จึงทำให้เกิดสภาพสังคมที่อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข เมื่อการรวมตัวกัน ของมนุษย์ขยายจากสังคมขนาดเล็ก กลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ และขยายใหญ่ขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อกาลเวลาผ่านไปลักษณะของสังคมก็มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ตลอดจนปัญหาทางครอบครัว เมื่อปัญหาเหล่านี้มีเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของ คนในสังคม ทำให้เกิดความไม่เคารพกฎเกณฑ์ ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และนำไปสู่ปัญหา การก่ออาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การข่มขืนกระทำชำเรา การเสพ ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือเป็นปัญหาที่มีความร้ายแรง และส่งผลกระทบต่อคนในสังคม เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้คนเหล่านั้นเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งเหตุการณ์ ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเพศทุกวัย และทุกที่ทุกเวลา

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การข่มขืนกระทำชำเรา การเสพยาเสพติด ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ประชาชนสามารถพบเห็นได้ ตามข่าวบนหน้าจอโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความอบอุ่น ทางจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และ ค่านิยมในทางที่ผิด แม้ในปัจจุบันสังคมไทยจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีหน้าที่ในดูแลรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนการป้องกันการกระทำความผิดที่จะ เกิดขึ้นในสังคม แต่จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีไม่เพียงพอในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน ได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนความต้องการ ของประชาชนที่มีจำนวนมาก ทำให้เกิดช่องว่างในการที่ผู้กระทำความผิดจะหาโอกาสในการก่อ

อาชญากรรมต่าง ๆ ขึ้น โดยที่ผ่านมาปัญหาการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดทางเพศมีอยู่เป็นจำนวนมาก และไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ทุกคดีจึงแสดงให้เห็นว่าในสังคมยังมีผู้กระทำความผิดที่หลบหนีหรือแฝงตัวใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติอยู่เป็นจำนวนมาก นั้นหมายความว่า ผู้ที่เคยกระทำความผิดเหล่านี้ก็สามารถที่จะหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ได้รับผลกระทบกับเหตุการณ์ที่คนร้ายมักจะก่อคดีอาชญากรรมนั้น จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งในคดีเกี่ยวกับเพศในแต่ละครั้งเพศหญิงมักจะเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำ เนื่องจากเป็นเพศที่อ่อนแอ มีแรงหรือพลังกำลังที่น้อยกว่าเพศชายซึ่งเป็นผู้ก่ออาชญากรรม ยกตัวอย่างเช่น คดีของเด็กหญิงวัย 13 ปี ที่ถูกชายล้วงละเมิดทางเพศบนรถไฟก่อนโยนร่างทิ้งข้างทาง¹ หรือในคดีของชายอาชีพขับรถรับจ้างสาธารณะข่มขืนกระทำชำเราหญิงพนักงานร้านอาหารบนรถตนเอง² เป็นต้น

---

¹ คมชัดลึก. (2561). *“ไอ้เกม”ฆ่าข่มขืนเด็กหญิงบนรถไฟ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.komchadluek.net/today-in-history/333478>. [2565, 6 กันยายน].

² แนวหน้า. (2565). *ตร.บางบัวทองจับ“แท็กซี่หื่น”ข่มขืนที่อาร์ทัวร์ร้านเหล้า*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.naewna.com/local/659321>. [2565, 9 กันยายน].

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สถิติคดีอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560-2564																	
ภาค	จังหวัด	ประเภทความผิด	2560			2561			2562			2563			2564		
			รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
ทั่ว ราชอาณาจักร	ทั่ว ราชอาณาจักร	ความผิดเกี่ยวกับ ชีวิต ร่างกาย และเพศ	19,830	15,735	20,266	17,468	19,183	19,323	16,573	15,207	19,434	14,459	13,645	16,969	13,738	13,121	18,281
		ฆ่าผู้อื่น	1,781	1,372	1,841	1,443	1,503	1,508	1,351	1,125	1,599	1,177	1,053	1,342	899	817	1,103
		ทําร้ายผู้อื่น ถึงแก่ ความตาย	487	406	652	401	493	493	416	395	547	396	372	455	408	397	499
		พยฆฆมา	2,231	1,662	2,363	2,052	2,200	2,203	1,941	1,719	2,298	1,612	1,502	1,984	1,718	1,574	2,174
		ทําร้าย ร่างกาย	10,871	8,895	11,588	10,030	11,618	11,738	9,538	8,955	11,714	5,782	5,588	7,136	2,976	2,910	4,107
		ข่มขืน กระทำ ชำเรา	2,546	1,898	2,194	2,139	2,053	2,062	1,806	1,612	1,792	1,610	1,502	1,643	1,411	1,322	1,595
		อื่น ๆ	1,914	1,502	1,628	1,403	1,316	1,319	1,521	1,401	1,484	3,882	3,628	4,379	6,326	6,101	8,803

จากข้อมูลสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีการรวบรวมข้อมูลการกระทำความผิดคดีอาญาในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ โดยจำแนกตามประเภทความผิด ตั้งแต่ พ.ศ. 2560-2564 โดยแยกเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานพยายามฆ่า ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และความผิดฐานอื่น ๆ³ แม้จะพบว่าในคดีข่มขืนกระทำชำเราจะมีสถิติลดลงก็ตาม แต่ในปัจจุบันยังคงพบเห็นผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อการก่ออาชญากรรมในคดีข่มขืนยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในสังคมรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะประชาชนที่เป็นเพศหญิงเกิดความหวาดกลัว หวาดผวา บางคนถึงกับไม่กล้าเดินทางไปไหนมาไหนคนเดียว ไม่กล้าขึ้นรถรับจ้างสาธารณะเพียงลำพัง ซึ่งการมีอาวุธประจำกายจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมเพื่อใช้ในการป้องกันตัวโดยเฉพาะประชาชนที่เป็นเพศหญิง เพราะผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ก็มักจะมีอาวุธในการก่ออาชญากรรมด้วยเสมอ ทำให้อีกฝ่ายไม่กล้าที่จะต่อสู้หรือขัดขืน เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ตัวเอง ดังนั้น ประชาชนทุกคนควรมีสติและเสรีภาพในการที่จะปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตัวเอง ควรมีสติและเสรีภาพในการที่จะพกพาอาวุธไว้เพื่อป้องกันอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย แต่การพกพาอาวุธเพื่อใช้ในการป้องกันตัวโดยส่วนใหญ่แล้วนั้นจะเป็นอาวุธปืนหรืออาวุธมีด ซึ่งจะเป็นเรื่องที่อันตรายมากหากถูกคนร้ายแย่งอาวุธไป เพราะคนร้ายอาจนำอาวุธเหล่านั้นกลับมาทำร้ายตัว ผู้พกพาเอง แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมารองรับในการมีและใช้อาวุธปืน แต่ก็มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก แม้จะสามารถขออนุญาตครอบครองได้แต่ก็เป็นไปได้ยากสำหรับบุคคลธรรมดาทั่วไป อีกทั้งอาวุธปืนยังมีราคาสูง และมีความอันตรายมากหากอาวุธนั้นตกไปอยู่ในการครอบครองของบุคคลที่ไม่ได้รับการอบรมหรือฝึกฝนมาก่อน ฉะนั้น การพกพาอาวุธประเภทที่ไม่ทำให้ถึงตายที่เหมาะสมที่สุด ในการที่ผู้หญิงจะนำมาไปใช้ในการป้องกันตัว คือ สเปรย์พริกไทย (Pepper Spray)

สเปรย์พริกไทย (Pepper Spray)⁴ คือ สเปรย์ป้องกันตัวที่ประกอบด้วยสารที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อบริเวณดวงตา ผิวหนังและระบบทางเดินหายใจ มีส่วนประกอบเป็นสารสกัดจากพริกสุกแห้งที่เรียกว่า Oleoresin Capsicum ซึ่งใช้ชื่อว่า OC Spray หรือ Capsicum Spray ซึ่งมี Capsaicin เป็นสารออกฤทธิ์ที่สำคัญ หรือมีส่วนประกอบเป็นสารสังเคราะห์ของ Capsaicin คือ

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *สถิติคดีอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560 – 2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>. [2565, 9 กันยายน].

⁴ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปรย์พริก?..สเปรย์พริกไทย?..Pepper spray? อะไรกันแน่*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>. [2565, 9 กันยายน].

PAVA หรือ Nonivamide การสัมผัสกับสเปรย์พริกไทยจะก่อให้เกิดการอักเสบ แสบตา แสบจมูก หายใจไม่ออก น้ำมูกไหล ไอ แต่อาการจะอยู่ประมาณ 30-40 นาที⁵ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลร้ายกับคนร้ายในระยะยาว และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยของสเปรย์พริกไทยเมื่อนำมาใช้กับร่างกายมนุษย์ ปฏิบัติการเมื่อร่างกายถูกสเปรย์พริกไทย มีอาการแสบร้อนหรือมีผื่นแดงบริเวณผิวหนังที่ถูกสเปรย์พริกไทย เกิดอาการแสบจมูก น้ำมูกไหล น้ำตาไหล และมีผลทำให้หมดความสามารถในการก่อเหตุได้ชั่วคราว ขึ้นอยู่กับบริเวณและปริมาณที่โดนสเปรย์พริกไทย โดยทั่วไปการถูกสเปรย์พริกไทยไม่เป็นอันตราย ยกเว้นผู้ที่มีความไวต่อกลิ่นหรือมีอาการแพ้สาร Oleoresin Capsicum อย่างรุนแรง⁶ ดังนั้น การนำสเปรย์พริกไทยมาใช้ในการป้องกันตัวมีความเพียงพอที่ผู้หญิงจะเอาตัวรอดให้ออกมาจากสถานการณ์อันเลวร้ายได้ ซึ่งสเปรย์พริกไทยถือเป็นอาวุธที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้หญิงในการจะมีไว้ในความครอบครองเพื่อป้องกันตัวจากภัยอันตรายต่าง ๆ อีกทั้งสเปรย์พริกไทยยังมีขนาดเล็ก พกพาสะดวก และสามารถหยิบใช้ได้ง่าย

ในปัจจุบันกฎหมายไทยถือว่าสเปรย์พริกไทยเป็นอาวุธและกำหนดสารประกอบหลักในสเปรย์พริกไทย มีสาร Capsaicin เพื่อขัดขวางการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นของผิดกฎหมายและถูกกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงได้มีการออกกฎหมายควบคุมไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ซึ่งห้ามมิให้ผลิต นำเข้าหรือมีไว้ในครอบครองฯ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งบทลงโทษในความผิดฐานนี้ถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนักและร้ายแรงเมื่อนำไปเทียบกับคดีข่มขืนกระทำชำเรา และเมื่อผู้ถูกทำร้ายพกพาสเปรย์พริกไทยเพื่อใช้ป้องกันตัวอาจเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้ผู้กระทำความผิดฟ้องกลับแก่ผู้ใช้สเปรย์พริกไทยได้ จึงทำให้การพกสเปรย์พริกไทยยังคงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายอยู่ในปัจจุบัน ทั้ง ๆ ที่เป็นอุปกรณ์ป้องกันตัวที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สำหรับผู้หญิงในการป้องกันตัวต่อภัยที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งการใช้สเปรย์พริกไทยก็ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนร้ายถึงแก่ชีวิต และไม่เป็นอันตรายต่อผู้พกพาหากเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้น เมื่อการกำหนดบทลงโทษสูงเช่นนี้ทำให้ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการปกป้องคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ โดยกำหนดประเด็นศึกษาดังนี้

⁵ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป). *การควบคุมการใช้สเปรย์พริกไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

⁶ ลิขิต ปั่นแวงงาม. (2552). *การประเมินผลของสเปรย์พริกไทยเมื่อนำมาใช้กับร่างกายมนุษย์*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า ๙.

1) ปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว

ในประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลสามารถมีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในความครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ได้กำหนดให้สารประกอบที่อยู่ในสเปร์ย์พริกไทยอย่างสาร Capsaicin เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งถูกควบคุมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ประกอบกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ได้กำหนดห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4⁷ จากประกาศและพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายมีเหตุผลในการควบคุมอย่างเข้มงวดเนื่องจากเกรงว่าจะมีการสเปร์ย์พริกไทยไปใช้ในทางที่ผิด หากมีการเปิดช่องให้มีการจำหน่ายเป็นการทั่วไปอาจจะทำให้มีจลาจลหรือผู้ที่ประสงค์ร้ายนำไปใช้ทำร้ายผู้อื่นได้ ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนทั่วไปไม่สามารถมีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในความครอบครองได้ หากมีไว้ในความครอบครองถือว่ามีความผิดกฎหมาย ต้องได้รับโทษทางอาญาตามกฎหมาย แต่เมื่อมองถึงข้อดีของสเปร์ย์พริกไทยแล้วจะเห็นได้ว่าผู้ใช้สเปร์ย์พริกไทยไม่จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในระยะประชิดตัวกับคนร้าย และอาจไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ในการใช้มากนัก เพียงแต่ขณะเกิดเหตุควรมีสติในการใช้ หันสเปร์ย์ให้ถูกด้าน แค่ออกร่างอยู่ในอากาศก็สามารถทำให้เอาตัวรอดจากภัยอันตรายได้แล้ว อีกทั้งฤทธิ์ของสเปร์ย์พริกไทยไม่ได้ทำให้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต ซึ่งแตกต่างจากอาวุธประเภทอื่น เช่น อาวุธมีดหรืออาวุธปืน ที่สามารถย้อนกลับมาทำร้ายต่อตัวผู้พกเองได้ เมื่อสเปร์ย์พริกไทยถือว่าไม่ใช่อาวุธ⁸ ไม่ได้ผลิตขึ้นมาเพื่อทำร้ายผู้ใด จึงไม่เป็นอาวุธโดยสภาพทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายต่อร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธอื่น

⁷ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535. มาตรา 74 วรรคหนึ่ง.

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554. (สำนักวิชาการ). ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) อาวุธ หมายความว่า รวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพแต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระปองสเปร์ย์พริกไทยเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้น สำหรับสเปร์ย์พริกไทยได้ความว่า ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฉีดพ่นเพื่อขยับยั้งบุคคลหรือสัตว์ร้ายมิให้เข้าใกล้หรือทำอันตรายผู้อื่น ผู้ที่ถูกฉีดพ่นสารในกระปองสเปร์ย์ใส่จะมีอาการสำลัก จาม ระคายเคืองหรือเสบตา หลังจากนั้น ไม่นานก็สามารถหายเป็นปกติได้ เห็นได้ว่าการผลิตสเปร์ย์พริกไทยดังกล่าว มิได้ผลิตขึ้นเพื่อทำร้ายผู้ใด จึงไม่เป็นอาวุธโดยสภาพทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ สเปร์ย์พริกไทยจึงไม่เป็นอาวุธตามความหมายของบทกฎหมายข้างต้นด้วยเช่นกัน การที่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลชั้นต้นขอความร่วมมือไปยังผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองกาญจนบุรี การที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระปองสเปร์ย์พริกไทยเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้น จึงไม่เป็นการประทุษร้ายไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล.

2) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สเปร์พริกไทยในการป้องกันตัว

เมื่อกฎหมายบัญญัติการห้ามอย่างเด็ดขาด ที่มีให้บุคคลใดมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ในครอบครองแล้ว ก็ทำให้บุคคลนั้นที่ไม่สามารถที่จะใช้สเปร์พริกไทยได้เช่นกัน ซึ่งได้กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 มีการกำหนดรายชื่อสารควบคุมที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ลำดับที่ 42⁹ ว่า สาร Capsaicin นั้น เป็นวัตถุอันตรายประเภท 4 เป็นสารเคมีที่มีเหตุผลในการห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราวเพื่อการป้องกันตัวหรือทำร้ายผู้อื่น เนื่องจากอาจมีการนำมาใช้ในทางที่ผิด¹⁰ จากประกาศดังกล่าวทำให้สเปร์พริกไทยซึ่งมีสาร Capsaicin ซึ่งเป็นสารออกฤทธิ์ที่สำคัญ เมื่อสัมผัสโดนผิวหนังทำให้เกิดอาการแสบร้อนที่ผิวหนัง แสบจมูก น้ำมูก น้ำตาไหล ประมาณ 15-20 นาที หากเข้าตาทำให้เกิดอาการแสบตาประมาณ 30 นาที ถ้าสูดดมสารสเปร์พริกไทยที่ฟุ้งอยู่ในอากาศทำให้เกิดอาการไอ จาม ประมาณ 5 นาที¹¹ ซึ่งอาการเหล่านี้จะเกิดเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตแต่อย่างใด จึงควรจัดให้อยู่ในหมวดของอาวุธที่ทำให้ไม่ถึงตาย สเปร์พริกไทยควรกำหนดให้เป็นอาวุธที่ใช้ในการป้องกันตัวได้หากตกอยู่ในภาวะวิสัยที่จำเป็นต้องป้องกันตัว

3) ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการครอบครองและการใช้สเปร์พริกไทยในการป้องกันตัว

การลงโทษสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดฐานมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ในความครอบครอง ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ซึ่งห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 และต้องรับโทษตามมาตรา 74 วรรคหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ว่า หากบุคคลใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากบทบัญญัติดังกล่าวการมีสเปร์พริกไทยไว้ในความครอบครองถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย และต้องได้รับโทษทางอาญาตามกฎหมาย ซึ่งอัตราโทษของการมีสเปร์พริกไทยไว้ในครอบครองนั้นหนักกว่าคดีความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศหลายเท่า เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ที่กำหนดโทษไว้เพียง

⁹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย. (2556). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 130 (ตอนพิเศษ), หน้า 6.

¹⁰ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป). *วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

¹¹ ลิขิต ปั้นแวงงาม. อ่างแล้ว เชิงอรรถที่ 6. หน้า ๙.

จำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 บาทถึง 400,000 บาทเท่านั้น ในขณะที่การครอบครองสเปรย์พริกไทยมีโทษจำคุกสูงถึง 10 ปี หรือปรับสูงถึง 1,000,000 บาท จะเห็นได้ว่าเพียงแค่มีสเปรย์พริกไทยติดตัวก็ผิดกฎหมายแล้ว แม้จะยังไม่ได้นำออกมาใช้งาน ซึ่งการลงโทษในอัตราโทษดังกล่าวเป็นโทษที่สูงเกินไปกับพฤติการณ์แห่งคดี อีกทั้งวัตถุประสงค์ของผู้ที่ครอบครองสเปรย์พริกไทยโดยส่วนใหญ่มักจะพกพาไว้เพื่อใช้ในการป้องกันตัวเท่านั้น ไม่ได้มีจุดประสงค์ในการนำไปใช้เพื่อทำร้ายผู้อื่น แต่ในทางกลับกันหากผู้ที่มีสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครองเพื่อนำไปประทุษร้ายกับบุคคลอื่นเห็นควรลงโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ด้วยโทษที่มีอัตราสูงเช่นนี้ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ตกอยู่ในภยันตรายเพียงลำพังแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะปกป้องตนเองจากภยันตรายนั้นได้ แต่ถ้าอย่างน้อยมีสเปรย์พริกไทยไว้ใช้ในยามฉุกเฉินก็อาจทำให้ลดการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นได้ เพราะสามารถเอาตัวรอดออกจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการถูกล้วงกระเป๋าขโมยของ การก่อคดีเกี่ยวกับทรัพย์ หรือแม้กระทั่งการก่อเหตุความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เป็นต้น

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า ปัญหาของการพกพาสเปรย์พริกไทยเนื่องจากสเปรย์พริกไทยนั้นมีขนาดเล็ก พกพาสะดวก ง่ายต่อการใช้งานและสามารถป้องกันตนเองได้จากภัยทางสังคม อีกทั้งคำพิพากษาศาลฎีกายังได้ให้ความเห็นไว้ว่า สเปรย์พริกไทยไม่ใช่อาวุธ เมื่อสเปรย์พริกไทยไม่ใช่อาวุธประชาชนทั่วไปก็ต้องสามารถนำมาใช้หรือพกพาดูติดตัวไปได้โดยไม่มีผลผิดและไม่ผิดกฎหมาย จึงได้ศึกษาบทบัญญัติเรื่องการพกพาสเปรย์พริกไทยเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาของบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการพกพาสเปรย์พริกไทยในประเทศไทย ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อนำมาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบครองและใช้สเปรย์พริกไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาบังคับใช้ได้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ประกอบประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ที่กำหนดให้สาร Capsaicin ซึ่งอยู่ในสเปรย์พริกไทย เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ที่กฎหมายกำหนดห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองฯ หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขกฎหมายบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และยาเสพติดมาก่อน สามารถมีและใช้สเปรย์พริกไทยไว้ในความครอบครองได้ โดยจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติสำหรับบุคคลที่จะสามารถซื้อมาใช้ในความครอบครองและใช้สำหรับการป้องกันตัวเท่านั้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว โดยศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสเปรย์พริกไทยของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อนำมาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้สเปรย์พริกไทยให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล แนวคิด หลักการ และทฤษฎีของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารซึ่งอยู่ในรูปแบบของบทความวิชาการ ตำรา สารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ด้วบทกฎหมาย และคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว
2. ทำให้ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย
3. ทำให้ทราบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการในการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว
4. ทำให้ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทย ในการป้องกันตัว

ในบทนี้เป็นการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หลักกษัตริย์ที่ใกล้จะถึงหรือหลักทฤษฎี Face To Face และหลักการกระทำพอสมควรแก่เหตุหรือหลักทฤษฎี Proportionality รวมไปถึงทฤษฎีป้องกันสังคม ซึ่งเป็นการสร้างระบบของมาตรการทางอาญาเพื่อแก้ไขคุ้มครองสังคมจากผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสเปรย์พริกไทย

สเปรย์ป้องกันตัว หรือที่ส่วนใหญ่คนทั่วไปเรียกกันว่า สเปรย์พริกไทย จริง ๆ แล้วสารสำคัญที่อยู่ในสเปรย์พริกไทยไม่ได้มาจากพริกไทย แต่เป็นการที่นำเอาภาษาอังกฤษมาแปลคือคำว่า Pepper Spray โดยสเปรย์ป้องกันตัวถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกเมื่อ ปี ค.ศ. 1960 ณ มหาวิทยาลัยจอร์เจีย ซึ่งในครั้งแรกตั้งใจจะนำมาใช้สำหรับการไล่สัตว์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 ได้มีการแจกจ่ายสเปรย์ป้องกันตัวให้กับพนักงานไปรษณีย์เพื่อป้องกันตัวจากสุนัขในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในช่วงนี้เองที่หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางของสหรัฐอเมริกา หรือที่รู้จักกันในนามของ FBI ได้พัฒนาสเปรย์ป้องกันตัวให้จัดอยู่ในลักษณะของอาวุธ จากนั้น ปี ค.ศ. 1990 ได้เริ่มนำสเปรย์ป้องกันตัวมาใช้ในหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ในสถานกักกัน ต่อมาปี ค.ศ. 1998 ได้มีการประเมินความเสี่ยงและประสิทธิภาพของสเปรย์ป้องกันตัวหากนำมาใช้เป็นอาวุธ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ทำการทดสอบแล้วพบว่า สารสกัดจากพริกในรูปแบบสเปรย์จะทำให้เกิดการอักเสบแบบเฉียบพลัน โดยทั่วไปผู้ที่ถูกฉีดด้วยสเปรย์พริกไทย จะไม่สามารถลืมตาได้ จะมีอาการปวดแสบปวดร้อนบริเวณผิวหนัง และไม่สามารถทำอะไรได้ในชั่วขณะหนึ่ง สเปรย์พริกไทยจึงจัดให้เป็นอาวุธที่มีความปลอดภัยในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังคงมีความ

อันตรายอยู่บ้าง โดยอาจมีผลกระทบทำให้หกล้มหดร่ง ดังนั้น ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจอาจมีความไวต่อสารในสเปรย์พริกมากกว่าคนทั่วไป¹

2.1.1 ความหมายของสเปรย์พริกไทย

สเปรย์พริก หรือ สเปรย์พริกไทย ที่รู้จักในชื่อ OC spray ซึ่งมาจาก Oleoresin Capsicum (น้ำมันจากพริก) หรือ OC gas หรือ Capsicum Spray เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากน้ำมันจำพวกพริก เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เป็นอาวุธในการควบคุมฝูงชนปราบจลาจล และอาวุธป้องกันตนเองจากหมีและสุนัข หากผู้ที่ได้สัมผัสสารเคมีที่อยู่ในสเปรย์พริกไทย ไม่ได้เป็นสารที่ทำให้ตาย สารที่ทำหน้าที่ในสเปรย์พริกไทย คือ สารแคปไซซิน จะทำให้มีอาการระคายเคืองบริเวณดวงตา น้ำตาไหล เจ็บปวดปวดแสบปวดร้อน หรือทำให้ตาบอดชั่วคราว แต่อาการเหล่านี้เป็นเพียงอาการที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวประมาณ 30-45 นาที และไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต²

2.1.2 สารประกอบในสเปรย์พริกไทย

สารเคมีที่สำคัญในสเปรย์ที่ได้จากสารสกัดพริก คือ Capsaicinoids เป็นกลุ่มสาร Amide ที่ประกอบด้วยสาร Capsaicin (69%), สาร Dihydrocapsaicin (22%) เป็นสารหลัก และประกอบด้วยสาร Nordihydrocapsaicin (7%), Homodihydrocapsaicin (1%) และ Homocapsaicin (1%)³

สเปรย์พริก สามารถแบ่งตามความแรง (Strenght) คือ ชนิดที่มีความแรงสูง และชนิดที่มีขายทั่วไปในท้องตลาด

ชนิดที่มีความแรงสูง จะมีสารเผ็ดร้อน 5.3 million SHU (Scoville Heat Unit) เป็นชนิดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ในการปราบจลาจล ส่วนชนิดที่มีขายทั่วไปตามท้องตลาด จะใช้เป็นอุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง จะมีสารเผ็ดร้อน ประมาณ 0.5-2 million SHU นอกจากนี้ยังแบ่งสเปรย์พริกตามรูปแบบของการพ่น ได้แก่

1) Stream or Broken Stream เป็นสเปรย์พริกที่เมื่อฉีดออกไปแล้ว จะเป็นละอองน้ำพุ่งไปยังเป้าหมายโดยตรง มีข้อดีคือ ฉีดได้ระยะไกลกว่าแบบ Forced Cone Spray มีความเสี่ยงน้อยในกรณีลมเปลี่ยนทิศ ซึ่งอาจจะย้อนกลับมาหาผู้ฉีด แต่พื้นที่ที่ฉีดจะแคบกว่าสเปรย์ชนิดอื่น

¹ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย. (2556). *สเปรย์ป้องกันตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

² ลิจิต บันแวงงาม. (2552). *การประเมินผลของสเปรย์พริกไทยเมื่อนำมาใช้กับร่างกายมนุษย์*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 5.

³ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปรย์พริก?..สเปรย์พริกไทย?..Pepper spray? อะไรกันแน่*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>. [2565, 9 กันยายน].

2) Forced Cone Spray เป็นสเปรย์ขนาดเล็กประมาณ ½ oz เมื่อฉีดออกไปแล้ว มีขนาดเป็นวงกว้างกว่าแบบ Stream or Broken Stream คือประมาณ 2 ฟุต ครอบคลุมทั้งหน้าของเป้าหมาย แต่ระยะทางจะสั้นกว่า ใช้ได้ประมาณ 6-12 ฟุต ขนาดละอองจะเล็กกว่าแบบ Stream Spray จะทำให้ระคายเคือง ปวดแสบปวดร้อน และมีอาการไอบามากกว่า

3) Foggers เป็นสเปรย์พริกที่มีขนาดละอองเล็กกว่าทั้ง 2 ชนิดข้างต้น สามารถกระจายในวงกว้าง สามารถใช้งานได้ดีในการปราบจลาจล หรือควบคุมฝูงชน

4) Foams เป็นสเปรย์ที่มีลักษณะเป็นโฟม มีข้อดีคือ ลมจะไม่มีผลต่อการใช้งาน ไม่ทำให้ฉีดเป้าหมาย แต่การสร้างหรือกำจัดทำได้ยากกว่า หากยิ่งจะยิ่งซึมเข้าสู่ผิวหนังมากขึ้น

หน่วยวัดความเผ็ดร้อนของพริกจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ในสหรัฐอเมริกา มีหน่วยแจ้งปริมาณของสาร Capsaicin และ Related Capsaicinoids (CRD) บางประเทศจะแจ้งเป็นค่า SHU และค่า % Oleoresin Capsaicum (OC) โดยทั่วไปสเปรย์พริกจะประกอบไปด้วย Oleoresin Capsaicum (OC) ประมาณ 10-18% หรือ SHU ประมาณ 2-3 million ซึ่งค่าดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันดังนี้⁴

1) ค่า Scoville Heat Units (SHU) เป็นหน่วยวัดความเผ็ด ใช้วัดระดับความเผ็ดในพริก ซึ่งสารที่ทำให้ความเผ็ด คือ Capsaicinoids เป็นสารที่ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนัง ซึ่งทดสอบโดยการใส่ประสาทสัมผัส โดยเจือจางสารสกัดแอลกอฮอล์จากพริกในน้ำและละลายน้ำตาล และให้ผู้ชิมทดสอบ สารที่มีค่า SHU สูง หมายความว่า ต้องเจือจางหลายเท่าจนกระทั่งไม่สามารถรับรู้ถึงความเผ็ดร้อน แต่วิธีนี้ผู้ชิมต้องมีความชำนาญและมีความผิดพลาดสูง ปัจจุบันจึงมีเครื่องวัดค่าความเผ็ด ทำงานโดยอาศัยหลักการของหัววัดแบบ Bio-Sensor และใช้การวัดแบบ Electro-Chemical โดยจะทำการตรวจจับปริมาณสาร Capsaicin ในสารละลายที่นำมาหยดลงบนหัววัดแบบ Bio-Sensor ที่ผลิตโดยวิธี Screen Printing ตัวเครื่องจะวัดอัตราการทำปฏิกิริยาของสาร Capsaicin บนหัววัดโดยใช้กระแสไฟฟ้าระดับไมโคร-นาโนแอมป์ แล้วทำการประมวลผลเพื่อคำนวณค่าความเผ็ดในหน่วย SHU (Scoville Heat Units)

2) ค่า % Oleoresin Capsaicum (OC) เป็นปริมาณของสารสกัดในพริกที่นำมาใส่ในสเปรย์พริก ซึ่งแต่ละบริษัทจะแจ้งว่าสเปรย์พริกของบริษัทนั้นมีปริมาณ % Oleoresin Capsaicum (OC) เท่าไหร่ ซึ่งจริงๆแล้วสารสำคัญในสารสกัดพริก คือ สาร Capsaicinoids ทั้งนี้สาร Oleoresin Capsaicum ซึ่งได้จากการสกัดจากพริกจะแปรผันตามชนิดของพริก ฤดูกาล และกระบวนการสกัด ดังนั้น ค่า % OC จึงเป็นค่าที่ตรวจสอบได้ยาก นอกจากจะหาปริมาณของสาร Capsaicinoids

⁴ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปรย์พริก?...สเปรย์พริกไทย?...Pepper spray? อะไรกันแน่.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>. [2565, 9 กันยายน].

3) ค่า % Capsaicinoids เป็นกลุ่มสารที่ประกอบด้วย Capsaicin, Dihydrocapsaicin, Nordihydrocapsaicin เป็นสารหลัก รวมแล้วประมาณ 95% วิธีในการตรวจสอบหาปริมาณ คือ High Performance Liquid Chromatography (HPLC) หรือใช้วิธี High Performance Liquid Chromatography /Mass Spectroscopy (HPLC/MS) วิธีนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีที่มีความถูกต้อง แม่นยำมากกว่าวิธีอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างค่า SHU และ %Capsaicin พบว่า ปริมาณ Capsaicin 1 ppm (1 ส่วน ในล้านส่วน) เทียบเท่ากับ 15 SHU

2.1.3 การออกฤทธิ์ของสเปรย์พริกไทย

การออกฤทธิ์ของสเปรย์พริกไทย เป็นตัวทำให้เกิดการอักเสบมันจะมีผลในทันที ตาจะปิดลง น้ำหูน้ำตาไหล หายใจลำบาก และไอ ระยะเวลาของผลขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของสเปรย์ แต่จะกินเวลาเฉลี่ย 30-45 นาที ในรายที่แพ้จะกินเวลานานเป็นชั่วโมง สเปรย์พริกไทยเป็นอุปกรณ์ป้องกันตัวที่ได้รับความนิยมเพื่อใช้ในการป้องกันตัวของผู้หญิงมาเป็นเวลานาน เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้หยุดคนร้ายได้จริง แต่ไม่ได้ส่งผลร้ายในระยะยาว แต่อาการจะหายไปภายในเวลา 15-30 นาที ซึ่งก็มีเวลาเพียงพอที่จะสามารถในการหนีเอาตัวรอดได้⁶ โดยจะปรากฏผลต่อร่างกายดังนี้⁶

1) ผลต่อตา ทำให้ตาระคายเคือง น้ำตาไหล เจ็บปวด ตาบอดชั่วคราว เนื่องจากเส้นเลือดฝอยที่ตาขยาย อาการเหล่านี้มักจะหายได้ภายใน 30-60 นาที

2) ผลต่อระบบทางเดินหายใจ เกิดอาการอักเสบในลำคออย่างเฉียบพลัน ทำให้ทางเดินหายใจแคบลง ร่างกายท่อนบนเกร็ง ตัวงอ จามและไอต่อเนื่อง ผู้ที่เป็นโรคหืดหรือมีปัญหาทางเดินหายใจมีโอกาสเสียชีวิตสูงมาก อาการเหล่านี้จะหายได้ภายใน 10-45 นาที

3) มีผลต่อผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเกิดการระคายเคือง ปวดแสบปวดร้อน

4) มีผลต่อการทำงานของกล้ามเนื้อ เกิดการเสียศูนย์ในการทรงตัว เนื่องจากสูญเสียการมองเห็นและเกิดอาการปวด

The Journal of Investigative Ophthalmology and Visual Science ได้ลงตีพิมพ์เผยแพร่ความเป็นอันตรายของน้ำมันสเปรย์พริกไทย ออกตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1998 โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับสเปรย์พริกไทยเอาไว้ว่า น้ำมันสเปรย์พริกไทย (OC) เป็นสารที่ไม่มีอันตรายต่อดวงตา แต่อาจมี

⁵ ลิขิต บั้นแวงงาม. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 6.

⁶ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปรย์พริก?...สเปรย์พริกไทย?...Pepper spray? อะไรกันแน่.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>. [2565, 9 กันยายน].

ผลข้างเคียงในระยะยาวที่ทำให้แก้วตามีความไวต่อแสงน้อยลง แต่ไม่มีผลต่อความชัดในการมองเห็น⁷

และในปีเดียวกัน The European Parliament Scientific and Technological Options Assessment (STOA) ได้ตีพิมพ์ใน “An Appraisal of Technologies of Political Control” โดยเขียนไว้ว่า “ผลกระทบของสเปร์ย์พริกนั้นค่อนข้างรุนแรง กล่าวคือ ทำให้มองไม่เห็นเป็นเวลา 15-30 นาที ระบบประสาทผิวหนังเป็นเวลา 45-60 นาที ทำให้คนที่สัมผัสไอไม่หยุด หายใจลำบาก”⁸

2.1.4 การใช้สเปร์ย์พริกไทย

ใช้ฉีดเมื่ออยู่ในระยะมากกว่าแขนเอื้อมอย่างน้อย 30 เซนติเมตร แต่หากกระชั้นชิดเกินไป ก็ไม่ควรน้อยกว่าระยะ 1 ข้อศอก เพราะหากประชิดกว่านี้อาจคิดฉีดสเปร์ย์พริกไทยไม่ทันสถานการณ์ และละอองสเปร์ย์อาจถูกพัดติ๊กกลับมาเข้าหาตนเองได้ แล้วกดเป็นจังหวะ 2-3 ครั้ง เมื่อผู้ร้ายสัมผัสละอองสเปร์ย์พริกไทยจนเกิดอาการแสบตา อาการไอแล้ว ให้ใช้จังหวะนั้นหนีเอาตัวรอดหรือหนีเข้าไปอีกประมาณ 1-2 ครั้ง ก่อนหลบหนี⁹

2.1.5 การปฐมพยาบาลหรือการระงับสารประกอบของสเปร์ย์พริกไทย¹⁰

เมื่อสัมผัสกับละอองสเปร์ย์พริกไทยในที่อับ ให้ออกมาในพื้นที่โล่ง พื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เมื่อละอองสเปร์ย์พริกไทยเข้าตา ให้รีบล้างน้ำ ล้างตา โดยให้ใช้นมสดหรือนมจืดชนิดไม่พร่องมันเนยมาล้างตา เพราะนมสดธรรมดาจะมีไขมันสูง ซึ่งจะช่วยให้ละอองน้ำมันพริกไทยให้ออกมาได้ง่าย หากไม่สามารถหานมได้ทันที สามารถใช้น้ำสะอาดล้างแทน แต่ต้องไม่ใช่ น้ำอุ่น เพราะน้ำมันพริกจะกระจายตัวได้เร็วขึ้น

หากสูดดมแล้วมีอาการแสบร้อนบริเวณลำคอ ให้รีบดื่มนมชนิดที่ไม่พร่องมันเนยประมาณ 1-2 ถ้วย แต่ไม่ควรดื่มทีเดียวหมด แต่ให้ดื่มเป็นช่วง ๆ หลังจากนั้นให้ดื่มน้ำตาม

หากมีการสัมผัสบริเวณผิวหนัง ถ้าถูกบริเวณเสื้อผ้าให้รีบถอดเสื้อผ้าออกทันที และให้ใช้น้ำเปล่าร่วมกับสบู่ล้าง 1-2 ครั้ง หรือให้ใช้นมชนิดที่ไม่พร่องมันเนยนำมาล้างออกได้ หลังจากล้างแล้วยังมีอาการแสบร้อน ให้ใช้น้ำแข็งหรือน้ำเย็นประคบหรือเป่าด้วยพัดลมจะช่วย

⁷ กนกอร ภูวคัลไพโรจน์. (2562). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้สเปร์ย์พริกไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระนิติศาสตรบัณฑิต กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 34

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

⁹ Siamchemi.Com. (2566). *สเปร์ย์พริกไทย ประโยชน์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.siamchemi.com>. [2565, 9 กันยายน].

¹⁰ กนกอร ภูวคัลไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 7. หน้า 35.

บรรเทาอาการลงได้ ห้ามถูหรือเกา เพราะสารแคปไซซินจะซึมเข้าผิวหนัง ได้ลึกยิ่งขึ้นหรือแผ่กว้างออกไป ส่วนทางการแพทย์จะใช้สารละลาย 5% ของ Sodium Metabisulfite เช็ดผิวหนังเพื่อเอาสาร OC ออก¹¹

หากมีอาการรุนแรง เช่น หายใจติดขัดหรือเกิดอาเจียนอย่างรุนแรง เมื่อปฐมพยาบาลเบื้องต้นแล้วอาการไม่ดีขึ้น ให้รีบนำตัวส่งโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์ตรวจดูอาการอย่างละเอียด แม้ว่าการล้างน้ำมันสเปร์รี่พริกไทยออกจากบริเวณที่ถูกน้ำมันสเปร์รี่พริกไทยจะไม่มีวิธีที่ให้ผลสมบูรณ์ในการระงับอาการ แต่ก็ช่วยทำให้ลดความอาการที่รุนแรงให้ลดลงได้บ้าง ฉะนั้นหลังจากที่ล้างออกแล้วอาการแสบร้อนจะยังคงมีอยู่ แต่ก็จะค่อย ๆ ลดน้อยลง และหายเป็นปกติได้ภายใน 5-10 นาที แต่หากปล่อยไว้โดยไม่มีการล้างออกจะหายเป็นปกติได้ภายใน 15-30 นาที หรืออาจมากกว่านั้น¹²

หากจะพูดถึงสเปร์รี่พริกไทยกับอาชญากรรมนั้น จะเห็นได้ว่าในสังคมในปัจจุบันนี้มักจะมีข่าวเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากมาย ทั้งจากการรายงานข่าวในหลายช่องทาง อาทิ เช่น ชิงทรัพย์ ข่มขืน ทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงฆ่าคนตาย ซึ่งคดีเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดขึ้นกับเหยื่อที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่สามารถต่อสู้กับกำลังของเพศชายได้ เมื่อไม่สามารถต่อสู้ได้ก็ต้องยินยอมเพราะความเกรงกลัวว่าจะเกิดอันตรายขึ้นกับตัวเอง ทำให้อาชญากรส่วนใหญ่จะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้อาชญากรยังคงก่อเหตุขึ้นอีก เมื่อการพกพาสเปร์รี่พริกไทยสามารถเป็นตัวเลือกในการที่ผู้หญิงจะนำมาใช้ในการป้องกันตัวเองจากอาชญากรรมได้แล้ว ก็น่าจะทำให้อาชญากรรมลดลงได้ สเปร์รี่พริกไทยเป็นอุปกรณ์ในการป้องกันตัวที่ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการป้องกันตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่สามารถนำมาหยุดการกระทำของคนร้ายได้จริง เพียงแต่ส่งผลให้เกิดอาการระคายเคืองบริเวณดวงตา แสบจมูก ไอจาม เท่านั้น ซึ่งอาการเหล่านี้จะหายไปได้เองภายใน 15-30 นาที และเป็นระยะเพียงพอสอดต่อการหลบหนีจากภยันตรายของผู้เสียหายที่จะเอาตัวรอดออกมาได้ อีกทั้งอาการเหล่านี้ก็ไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต สเปร์รี่พริกไทยจึงเหมาะสมกับการเอาไว้ป้องกันตัว ส่วนการที่จะนำสเปร์รี่พริกไทยไปใช้ในการก่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการฉีดสเปร์รี่พริกไทยจะต้องระวังในเรื่องทิศทางลม การวิ่งไล่จับบุคคลทั่วไปนั้นจึงเป็นไปได้ยาก เพราะหากฉีดไม่ดีผู้ฉีดอาจจะได้รับผลกระทบจาก

¹¹ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปร์รี่พริก?..สเปร์รี่พริกไทย?..Pepper spray? อะไรกันแน่.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>. [2565, 9 กันยายน].

¹² กนกอร ภูวคณไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 7. หน้า 35

การคิดในครั้งนั้นด้วย และก็จะทำให้ผู้ก่อเหตุเป็นฝ่ายถูกจับกุมได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การนำสเปร์ยพริกไทยมาใช้ในการกระทำความผิดจึงเป็นไปได้ยาก¹³

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเกิดมาจากการต่อสู้และการสถาปนาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในประเทศตะวันตก โดยมีความคิดที่เชื่อว่า ผู้ปกครองหรือรัฐมักจะใช้อำนาจอย่างลุ่มหลงในการที่จะข่มเหงรังแกประชาชนอยู่เสมอ จึงเกิดที่มาของการจำกัดอำนาจผู้ปกครอง เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงเกิดรัฐธรรมนูญฉบับแรกของโลกด้วยเหตุผลดังกล่าว คือ “Magna Carta” ต่อมาแนวความคิดเรื่องสิทธิและเสรีภาพได้รับการพัฒนาตามลำดับ โดยได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาทางการเมืองที่สำคัญ 2 ปรัชญา คือ ลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) และลัทธิชุมชนนิยม (Collectivism)¹⁴

ลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) เน้นความมีอิสรภาพของบุคคลและมองความสัมพันธ์ระหว่างคนกับรัฐว่า รัฐมีอยู่เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลในสังคมมีชีวิตที่มั่นคง ปลอดภัย และทำให้บุคคลมีความสมบูรณ์ รัฐไม่มีความสำคัญเหนือบุคคล รัฐมีอยู่เพื่อบุคคล บุคคลมิได้อยู่เพื่อรัฐ มนุษย์แต่ละคนมีคุณค่าในตัวเอง มนุษย์มีสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์รากฐานที่สำคัญของแนวความคิดนี้มาจากความคิดของสำนักสโตอิก (Stoic) ที่เชื่อว่า มนุษย์ในภาวะธรรมชาติสมบูรณ์นั้นเป็นอุดมคติที่สูงส่ง มนุษย์จะบรรลุสภาวะดังกล่าวได้จะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล ความมีเหตุมีผลจะทำให้มนุษย์รู้จักแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว แก่นแท้ของมนุษย์อยู่ที่การใช้เหตุผล ซึ่งทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่น ๆ แนวความคิดนี้ก่อให้เกิดแนวความคิดทางเสรีนิยม หรือ Liberalism ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ซึ่งเชื่อว่าเสรีภาพของบุคคลเหนือกว่าอำนาจรัฐ¹⁵

ลัทธิชุมชนนิยม (Collectivism) เห็นว่า การที่มนุษย์รวมตัวกันเป็นสังคม ทำให้มนุษย์แต่ละคนไม่สามารถที่จะแยกตัวเองออกไปมีสถานะเป็นเอกเทศจากสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกได้ มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนประกอบที่ไม่สามารถแยกออกจากโครงสร้างทางสังคมได้ มนุษย์ไม่มีคุณค่าในตัวเอง มนุษย์จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อกระทำความสิ่งที่สังคมนั้นต้องการ มนุษย์ดำรงอยู่เพื่อ

¹³ กนกกร ภูวดลไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 7. หน้า 39.

¹⁴ อูระ หลั่งอ้อมกลาง. (2547). *สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญความจริงและในทางปฏิบัติ*. รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. หน้า 19-20.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19-20.

สังคม แนวความคิดนี้เน้นความสำคัญของความมั่นคงและเสถียรภาพของสังคม ดังนั้น รัฐจึงเป็นกลไกที่สำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม รัฐมีความชอบธรรมที่จะดำเนินการใดๆก็ได้ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาแทรกแซง การกำหนดวิถีชีวิตของแต่ละคน บังคับชนแสวงหาเสรีภาพได้ด้วยการเชื่อฟังอำนาจรัฐ แนวความคิดนี้ก่อให้เกิดอุดมการณ์ทางการเมืองแบบชาตินิยม (Nationalism) สังคมนิยม (Socialism) ฟาสซิสต์ (Fascism) และคอมมิวนิสต์ (Communism) ซึ่งอุดมการณ์ทางการเมืองเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันอย่างหนึ่งคือสิทธิและเสรีภาพ คือ สิ่งที่รัฐมอบให้แก่ประชาชน ดังนั้น รัฐจะยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิเสรีภาพเมื่อใดก็ได้ ตรงกันข้ามกับแนวความคิดปัจเจกชนนิยมที่ถือว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นของประชาชน ทำให้ประชาชนบรรลุความเป็นคนได้อย่างสมบูรณ์ รัฐจะเข้ามาก้าวล่วงหรือเข้ามาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้¹⁶

จากแนวความคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพทั้ง 2 แนวข้างต้น นำไปสู่การบัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญตามเหตุผลทางการเมืองของประเทศต่างๆ รัฐธรรมนูญของประเทศใดจะมีลักษณะเสรีประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นว่ามีบทบัญญัติที่ให้สิทธิเสรีภาพและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้มากน้อยแค่ไหน ส่วนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญนั้น¹⁷ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยกลุ่มคณะราษฎร ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเมืองยุคปัจจุบัน และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาประเทศไทยถือได้ว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีแนวความคิดจากตะวันตกที่ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ¹⁸ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้มีการนำมาบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ของชนชาวสยาม ซึ่งได้วางหลักไว้อย่างกว้างว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาหรือลัทธิใดๆ และมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตนเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน” และ “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ” แม้จะวางหลักไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแต่ในเมื่อไม่มีกฎหมายมารองรับในบางเรื่องจึงมีการละเมิดจนเกิดผลเสียต่อการปกครอง นับแต่นั้นมาการจัดทำรัฐธรรมนูญแต่ละ

¹⁶ อูระ หลังอ้อมกลาง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14. หน้า 20.

¹⁷ อูระ หลังอ้อมกลาง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14. หน้า 21.

¹⁸ อูระ หลังอ้อมกลาง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14. หน้า 21.

ฉบับ จะคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาโดยตลอด เพราะสิทธิและเสรีภาพเป็นเกียรติยศและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยหากละเลยหรือไม่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามเจตนารมณ์นี้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อเกียรติภูมิของประเทศ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงเป็นหลักการสำคัญที่จะต้องนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้้นำเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาบัญญัติไว้ในหมวด 3 มาตรา 25-49¹⁹

ความหมายของคำว่า สิทธิ และเสรีภาพ

คำว่า “สิทธิเสรีภาพ” ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ “สิทธิ” และคำว่า “เสรีภาพ” ซึ่งในแต่ละคำ จะมีความหมายเฉพาะของตัวเอง²⁰

คำว่า “สิทธิ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย²¹

สิทธิ (Right) คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในการก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน ก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐ ในอันที่จะต้องปฏิบัติตามสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เช่น สิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของรัฐ ก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐ หน่วยงานของรัฐในอันที่จะให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนที่ใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ²²

คำว่า “เสรีภาพ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะกระทำการที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น²³

¹⁹ พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์. (ม.ป.ป.). *สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. เอกสารประกอบการบรรยาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า 1-2.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

²¹ พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 19. หน้า 3.

²² ฉรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. (2557). *การป้องกันโดนขอด้วยกฎหมาย: ศึกษาขอบเขตที่เหมาะสมของการใช้สิทธิในการป้องกันล่วงหน้า*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มงคล มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 10.

²³ พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 19. หน้า 4.

เสรีภาพ (Liberty or Freedom) คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการที่เกี่ยวกับตนเอง เป็นอำนาจที่จะกระทำในสิ่งที่ตนเองประสงค์กระทำ และไม่กระทำการในสิ่งที่ตนเองไม่ประสงค์²⁴

หลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกาย คือ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในเสรีธรรมและในความมั่นคงแห่งร่างกาย (ข้อ 3) และบุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือลงทัณฑ์ซึ่งทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม เขี้ยดยหยามเกียรติไม่ได้ (ข้อ 5) ซึ่งบุคคลมีสิทธิได้รับการเยียวยา โดยศาลแห่งชาติที่มีอำนาจอันเนื่องมาจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย (ข้อ 8) ดังนั้น สิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นสิทธิที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่อาจละเมิดได้ รัฐจึงต้องป้องกันมิให้มีการทำลายชีวิตโดยกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา²⁵

2.3 หลักกัยนตรายที่ใกล้จะถึง หรือหลักทฤษฎี Face to Face

จากการศึกษาในเรื่องของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายได้ให้คำอธิบายความหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 ในปี พ.ศ. 2483 อาทิเช่น หลวงจํารูญเนติศาสตร์ กรรมการในการร่างได้ให้ความหมายโดยการเสนอว่า “เฉพาะหน้า” นายเดือน บุญนาค กรรมการและเลขานุการได้ให้ความหมายโดยเสนอว่า “เผชิญหน้า” พระยาลัดพลีธรรมประคัลภ์ ได้เสนอให้ใช้อย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า “อันใกล้จะถึง” แต่ในที่สุดที่ประชุมในการร่างได้มีมติในที่ประชุมได้เสนอคำว่า “อันใกล้จะถึง”²⁶

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายเห็นว่า “กัยนตรายที่ใกล้จะถึง” มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “เผชิญหน้า” ซึ่งอาจจะใช้แทนกันได้ หลักสำคัญของการป้องกันคือ ผู้กระทำการป้องกันควรที่จะเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นกัยนตรายนั้น ซึ่งความหมายของ “กัยนตรายที่ใกล้จะถึง” นั้น มีนักวิชาการทางด้านกฎหมายได้อธิบายและให้ความหมายได้ คือ “กัยนตรายที่ใกล้จะถึง” หมายถึง กัยนตรายนั้นจะต้องเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย เป็นกัยนตรายที่จวนหรือเกือบจะถึงตัวนั้น หากกัยนตรายในอนาคตอัน

²⁴ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เชนงอรรดที่ 22. หน้า 10.

²⁵ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เชนงอรรดที่ 22. หน้า 11.

²⁶ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เชนงอรรดที่ 22. หน้า 13.

อยู่ห่างไกลหรือในอดีตที่ผ่านไปแล้ว ไม่ถูกเงินก็ไม่เกิดสิทธิป้องกัน ไม่ถือว่าเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง²⁷

2.3.1 ความหมายของคำว่าภยันตรายอันใกล้จะถึง

คำว่า ภยันตรายอันใกล้จะถึง มาจากคำว่า “ภัย” แปลว่า ภัยหรือความกลัวว่าจะเกิดอันตราย²⁸ หากแต่ว่าผู้กระทำป้องกันมีความกลัวเพียงใด หรือระดับของความกลัวอยู่ในระดับใดเพื่อกำหนดมาตรการตอบโต้ให้ได้สัดส่วน ดังนั้น กรณีความกลัวภัยนี้จะมีแค่ไหนเพียงนั้น ไม่อาจตอบโต้ได้แต่ขึ้นอยู่กับความกลัวในจิตใจของแต่ละบุคคล ความหมายของคำว่าภยันตรายในเรื่องของการป้องกันจึงแตกต่างจากคำว่าอันตราย เพราะภยันตรายมีความกลัวอยู่ในจิตใจของบุคคลเป็นภัยที่ใกล้จะถึงและจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกัน แสดงให้เห็นถึงการเริ่มใช้สิทธิในการป้องกันได้ตลอดไปจนถึงวาระที่ไม่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันต่อไป และต้องเป็นภยันตรายที่แท้จริงและหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีไม่ได้ ดังนั้น คำว่า “ภยันตรายอันใกล้จะถึง” นั้น ไม่อาจนิยามได้อย่างชัดเจนว่ากรณีใดเป็นภยันตรายอันใกล้จะถึง แต่ภยันตรายอันใกล้จะถึงนั้นมีความหมายอยู่ในตัวเองว่า ไม่จำเป็นต้องมีภัยนั้นเกิดขึ้นแก่ตัวผู้ที่ประสบภัยก่อน การป้องกันเป็นการกระทำเพื่อมิให้ภัยนั้นเกิดขึ้นจริงแก่ผู้ประสบภัยตามที่ผู้ก่อภัยประสงค์ ซึ่งเมื่อผู้ก่อภัยกระทำการสำเร็จย่อมเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย หากตีความมาตรา 68 ที่ว่า “จำเป็นต้องกระทำ” มาใช้คู่กับคำว่า ภัยใกล้จะถึงแล้วจะทำให้ได้รับความกระจ่างขึ้น คือถ้ามีภัยเกิดขึ้นเมื่อใดและเป็นภัยที่เกิดขึ้นแก่ตนแล้ว ย่อมใช้สิทธิป้องกันได้ตั้งแต่ขณะนั้น คำว่าจำเป็นต้องกระทำนั้นคือภัยใกล้จะถึง โดยขนาดที่จะอยู่เฉยต่อไปไม่ได้ และจะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปเพื่อป้องกัน ดังนั้น ผู้ประสบภัยย่อมกระทำการป้องกันได้ตลอดเวลาที่ยังมีภัยอยู่ ฉะนั้น ภยันตรายในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นจึงมิใช่ภยันตรายที่ใกล้จะถึง การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายต้องเป็นกรณีที่ผู้ใช้สิทธิในการป้องกันมีความเชื่อว่ามีความจำเป็นต้องใช้สิทธิในการป้องกันและความเชื่อนั้นจะต้องสมเหตุสมผลกันด้วย²⁹

2.3.2 กรณีภยันตรายใกล้จะถึงตัวบุคคล

กรณีภยันตรายอันใกล้จะถึงตัวบุคคลที่อยู่ในเคหสถานกับกรณีภยันตรายที่ใกล้จะถึงตัวบุคคลที่อยู่นอกเคหสถานจะมีความแตกต่างกัน คือ ตามหลักกฎหมายในเรื่องของการป้องกันในเรื่องภยันตรายอันใกล้จะถึงนั้นเป็นกรณีที่ผู้กระทำจำเป็นต้องกระทำและการป้องกันเป็นสิทธิในการ

²⁷ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 13.

²⁸ พจนานุกรมไทย.com. (2566). *ค้นหาคำศัพท์แบบเร่งด่วน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://xn--12cn0cga1azjg1mctc2h.com>. [2566, 10 มกราคม].

²⁹ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 14-16.

กระทำไม่ใช่น้ำที่ที่จะทำให้ผู้มีสิทธิป้องกันตกอยู่ในความเลื่อม โดยกรณีที่อยู่นอกเขตสถาน ต้องเป็นกรณี queเห็นได้อย่างชัดเจนว่าต้องมียันตรายอันใกล้จะถึงอย่างแท้จริง เช่น ผู้ตายมาพูดขอแบ่งวัวจากจำเลยจำเลยไม่ยอมแบ่งและชวนให้ไปตกลงกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือที่บ้านกำนัน แต่ผู้ตายไม่ยอมไปกลับชักปืนออกมาจากเอว จำเลยยอมเข้าใจว่าผู้ตายจะใช้ปืนนั้นยิงจำเลยอันเป็นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึงการที่จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายไปหนึ่งนัดและผู้ตายถึงแก่ความตายจึงเป็นการป้องกันสิทธิของตนพอสมควรแก่เหตุ การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่มีความผิด แต่ถ้าเพียงแต่เห็นผู้ก่อภัยทำกริยากล้ายจะชักอาวุธออกมาทำร้ายเท่านั้น ยังไม่ถึงว่าอันตรายใกล้จะถึง แต่หากพฤติการณ์ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นในเคหะสถานแล้ว ก็ถือว่าอันตรายใกล้จะถึงในเคหะสถานแล้ว³⁰

2.4 หลักการกระทำพอสมควรแก่เหตุ หรือทฤษฎี Proportionality

การกระทำพอสมควรแก่เหตุ หมายถึง ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุก็เป็นกรณีที่ผู้กระทำไม่มีอำนาจทำได้ ส่วนการกระทำเพียงใดจึงจะถือว่า ได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ นั้น มีทฤษฎีสำคัญอยู่ 2 ทฤษฎี คือ

2.4.1 ทฤษฎีความได้สัดส่วน³¹

หลักความได้สัดส่วน ถือเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ดังนั้น หากการใช้อำนาจรัฐใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รัฐจำเป็นต้องกระทำโดยผูกพันต่อหลักความได้สัดส่วนเสมอ และในขณะเดียวกันหลักความได้สัดส่วนนี้เป็นกฎหมายที่ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจอันเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนว่าจะไม่ถูกรัฐใช้อำนาจลิดรอนสิทธิและเสรีภาพโดยปราศจากเหตุผลและความจำเป็น ในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจแก่รัฐที่จะมีดุลพินิจกระทำการต่างๆ การใช้ดุลพินิจนั้นจำเป็นต้องกระทำให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อหลักความได้สัดส่วนด้วยเช่นกัน มิฉะนั้นแล้ว หากรัฐใช้อำนาจดุลพินิจที่ตนมีโดยปราศจากความได้สัดส่วน หรือเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสม หรือเกินแก่ความจำเป็นแห่งกรณี การใช้อำนาจของรัฐดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังและไม่อาจอ้างต่อกฎหมายหรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ แม้ว่าหลักความได้สัดส่วนจะเป็นหลักกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญและเป็นที่ยึดมั่นมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม

³⁰ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 16.

³¹ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 37-47.

อาจมีการเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น หลักความได้สัดส่วน หลักห้ามมิให้กระทำเกินกว่าเหตุ หรือหลักพอสมควรแก่เหตุ เป็นต้น³²

ทฤษฎีสัดส่วนนี้จะต้องวิเคราะห์ว่า อันตรายที่พึงจะเกิดขึ้นได้ หากไม่ป้องกันจะได้ สัดส่วนกับอันตรายที่ผู้กระทำได้กระทำลงไป เนื่องจากการป้องกันนั้น หากผู้ป้องกันได้กระทำการ ป้องกันโดยได้สัดส่วนกับภัยอันตรายถือว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ คำว่า “เหตุ” หมายถึง ภัยที่ใกล้จะเกิดแก่ผู้กระทำและผู้กระทำได้กระทำไปไม่เกินสมควรแก่ภัยนั้น คือการเปรียบเทียบภัย นั้นกับผลของการที่ผู้รับภัยได้กระทำไปจะต้องได้สัดส่วนกัน ถ้าภัยที่เกิดขึ้นและการกระทำเพื่อ ป้องกันนั้นได้สัดส่วนไม่เกินสมควรกันตามปกติ ก็ถือว่าการป้องกันนั้นพอสมควรแก่เหตุ เช่น การป้องกันขบขี้เกินสัดส่วน สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการชั่งน้ำหนัก คือ ระดับของกำลังที่ แต่ละฝ่ายใช้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น อาวุธ พฤติกรรมของผู้ล่วงละเมิด ชนิดของกำลัง ที่ใช้ เป็นต้น สิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในการชั่งน้ำหนักคือ “โอกาสที่จะเกิดภัยขึ้น หรือ โอกาสที่จะ เกิดสิ่งไม่ดีขึ้น” นอกจากนั้นยังต้องนำเรื่องความเป็นไปได้ที่ผู้ถูกประทุษร้ายมีโอกาสที่จะได้รับการ ชดเชยความเสียหายเพื่อความเสียหายที่หลีกเลี่ยงไม่ใช้กำลังป้องกัน และการพิจารณาชั่งน้ำหนักนั้น ให้พิจารณาผู้ล่วงละเมิดสิทธิแต่ละคนไป แยกออกจากกัน โดยคนเหล่านั้นอาจละเมิดสิทธิร่วมกัน ได้ แต่ผู้ถูกประทุษร้ายจะกระทำการประทุษร้ายต่อผู้ล่วงละเมิดเท่าที่จำเป็นต้องป้องกันเท่านั้น เนื่องจากมีผู้ประทุษร้ายหลายคนและในแต่ละคนมีความผิดเป็นส่วนตัวของตน ทั้งแต่ละคนก็ ล่วงละเมิดต่อการบังคับใช้กฎหมายของสังคมอย่างเป็นอิสระต่อกัน ดังนั้น การที่จะชั่งน้ำหนัก เปรียบเทียบก็ต้องเปรียบเทียบเป็นบุคคลไป ดังนั้น ปัญหาสำคัญของทฤษฎีนี้ คือปัญหาในการที่จะ ชั่งน้ำหนักของความได้สัดส่วน แต่เมื่อพิจารณาที่ผู้ล่วงละเมิดเป็นฝ่ายถูกขู่ขู่ให้เกิดบันดาลโทษะ ขึ้น กลับให้ผู้ถูกประทุษร้ายต้องยับยั้งและทนรับความเจ็บปวด จึงเห็นได้ว่า ราคาแห่งการป้องกัน นั้นสูงมากและราคาราคานั้นจะถูกตรวจสอบจากสังคม หากมองในมุมมองของผู้ถูกประทุษร้ายแล้วจะเป็น ราคาที่สมควรจ่าย เพราะเมื่อคนถูกขู่ขู่ระดับการควบคุมตนเองได้ลดลงตามปกติวิสัยของมนุษย์ แต่การตอบโต้ของผู้กระทำป้องกันยังต้องถูกสังคมตรวจสอบ การกระทำที่ได้สัดส่วนจึงถูก ควบคุมโดยกฎหมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ประทุษร้ายต่อผู้ถูกประทุษร้าย ณ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เวลานั้น ความได้สัดส่วนจะสูญสิ้นลง และเป็นไปตามธรรมชาติอย่างปกติของความเห็นแก่ตัว อย่างสูงสุด เวลานั้นยอมไม่แตกต่างอะไรกับการที่อยู่บนกองเพลิง และหากยอมให้สังคมเข้า ตรวจสอบเท่ากับยอมให้สิทธิที่สำคัญกว่าตกไปอยู่ในมือของการตัดสินใจของพลเมือง และหากยอม ทำเช่นนั้นก็จะกลายเป็นการยอมให้ผู้ถูกประทุษร้ายสละสิทธิทำให้ความผิดมีอำนาจเหนือกว่า

³² วรรณ วิจาระนันท์. (2548). *หลักความได้สัดส่วนในระบบกฎหมายไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 6-7.

ความถูกต้องเข้าไปแทรกแซงสถานการณ์การตัดสินใจเพียงเสี้ยววินาทีที่จะเกิดผลร้ายกับผู้กระทำป้องกันหรือไม่ อันจะทำให้การป้องกันไร้ความหมาย ดังนั้น การทดสอบจากการชั่งน้ำหนักกว่าได้สัดส่วนหรือไม่นั้น จะต้องผ่านการทดสอบจากรูปแบบ 2 ประการ คือ

ประการแรก คือ พิจารณาไปในทางปฏิเสธ ต้องตั้งสมมติฐานก่อนว่า ถ้าไม่ใช่กำลังผู้ถูกประทุษร้ายจะไม่ได้รับอันตราย หากสมมติฐานเป็นจริงต้องปฏิเสธการใช้กำลังป้องกัน เนื่องจากไม่ได้สัดส่วน

ประการที่สอง ต้องพิจารณาว่ามีเหตุอันควรหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้น ต้องมีการใช้วิธีการที่มีความเหมาะสมหรือสมควรแก่เหตุ หากไม่ได้ตามนี้ต้องปฏิเสธ

แบบทดสอบทั้ง 2 ประการนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น ความได้สัดส่วนแห่งภัยจึงมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความมีเหตุอันควรกับการกระทำป้องกันหรือไม่ และเกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ที่เป็นนามธรรมของผู้ถูกประทุษร้าย ดังนั้น การกระทำนั้น ได้มีการพิจารณาแล้วว่า ภัยที่มีการก่อขึ้น ไม่ร้ายแรงพอภัยที่ผู้ป้องกันมอบให้แก่ผู้ล่วงละเมิดหรือผู้ก่อภัยเช่นนี้แล้ว หากผู้ป้องกันยังฝืนตอบโต้โดยการมอบภัยที่มากกว่าให้ไปก็จะเกิดการกระทำที่ไม่ชอบธรรม ไม่สมควรแก่เหตุ ผู้ป้องกันต้องรับผิดชอบ ดังนั้น จึงให้มีการเปรียบเทียบระหว่างอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้ก่อภัยกับอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้ป้องกันมาเปรียบเทียบกัน ภัยที่ถูกก่อกับภัยที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ผลร้ายที่เกิดจากผลผลิตของการกระทำป้องกัน³³

นอกเหนือจากปัญหาการชั่งน้ำหนักของความได้สัดส่วนแล้ว ยังคงต้องพิจารณาส่วนของ การกระทำทางจิตใจของผู้กระทำป้องกันด้วย เนื่องจากหลักเรื่องป้องกันคือผู้กระทำต้องมีเจตนา เพื่อป้องกันสิทธิ แต่การเทียบสัดส่วนตามทฤษฎีนี้เป็นการคาดคะเนจากผู้กระทำป้องกันว่าจะเกิดอันตรายมากน้อยเพียงใด และนำมาตราการป้องกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อยับยั้งภัย ดังนั้น การป้องกันตามทฤษฎีนี้จึงมุ่งไปที่จิตใจของผู้กระทำป้องกันในขณะนั้นเป็นสำคัญ และการกระทำของผู้ป้องกันนั้นมีเหตุชกแจงใจเพื่อป้องกันสิทธิ ดังนั้น จึงต้องนำเรื่องเกี่ยวกับเจตนาที่ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำมาพิจารณาด้วย คือ³⁴

ประการแรก กรณีที่ผลในบั้นปลายของการกระทำโดยอ้างป้องกันเกิดขึ้นนอกเหนือเจตนา เช่น ความตาย หรืออันตรายสาหัส ในกรณีนี้การวินิจฉัยเรื่องสัดส่วนแห่งภัยนั้น ให้นำอันตรายที่ผู้ก่อภัยได้ก่อขึ้นและการกระทำของผู้ป้องกันมาเปรียบเทียบกัน โดยจะต้องไม่นำผลในบั้นปลายที่เกิดขึ้นมาคำนึงถึง กล่าวคือ หากผลที่เกิดขึ้นแล้วแต่เป็นผลนอกเจตนาพิจารณาเฉพาะ

³³ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 22. หน้า 37-39.

³⁴ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 22. หน้า 43.

เท่าที่ทำโดยเจตนาเท่านั้นว่าเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่ ผลที่มีได้เจตนาไม่ควรนำมาพิจารณาให้ต้องรับผิดชอบ

ประการที่สอง กรณีผลที่ไม่เกิดขึ้นหรือเกิดแต่ไม่ร้ายแรงตามเจตนาของผู้ป้องกันในการวินิจฉัยเรื่องสัดส่วนนั้น น่าจะต้องนำภยันตรายที่ก่อกับภยันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้ป้องกันมาเปรียบเทียบกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงผล เพราะการที่ผลไม่เกิดหรือเกิดขึ้นไม่ร้ายแรงตรงตามเจตนาของผู้กระทำนั้น น่าจะถือว่าเป็นเพียงเหตุบังเอิญเท่านั้น

ดังนั้น หากจิตใจของผู้กระทำการป้องกันมีความประสงค์เช่นใด ย่อมถูกนำมาใช้เป็นตัววัดความได้สัดส่วนแห่งภัยด้วย จะเห็นได้ว่า การที่วินิจฉัยความสมควรแก่เหตุโดยเปรียบเทียบ “ภัยที่เกิดขึ้น” กับ “ผลจากการกระทำเพื่อป้องกัน” ไม่เป็นหลักที่ถูกต้องเสมอไป สำหรับแนวคำพิพากษาของศาลไทยเกี่ยวกับการป้องกันทรัพย์นั้น ถือหลักถ้าผู้ป้องกันทำร้ายผู้ลักทรัพย์ไม่ถึงบาดเจ็บ ศาลวินิจฉัยว่าไม่เกินสมควรแก่เหตุ ถ้าทำร้ายถึงอันตรายสาหัส หรือโดยเจตนาถือเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ

หลักความได้สัดส่วนนอกจากห้ามมิให้มีการใช้กำลังป้องกันที่คาดว่าจะเป็นภัยจะเกิดขึ้นแก่ตนแล้ว ยังห้ามมิให้มีการแก้แค้นอีกด้วย โดยในทฤษฎีนี้ได้อธิบายถึงสาระสำคัญที่ว่า ผู้ถูกประทุษร้ายจะต้องใช้กำลังป้องกันไม่ให้เกินเลยไปกว่าภัยที่ตนคาดหวัง ก็คือมองที่จิตใจของผู้กระทำในสภาพขณะนั้นว่าสามารถทำได้แค่ไหนเพียงใด โดยนำปัจจัยเรื่องการล่วงละเมิดสิทธิในเขตแดนอิสระของผู้ถูกประทุษร้าย ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมายของสังคม และความผิดของผู้ประทุษร้ายมาชั่งน้ำหนักเทียบเคียงกัน แต่ไม่อาจบอกได้ว่าเพียงใดจึงจะเหมาะสม เพราะภัยที่คาดว่าจะเกิดกับภัยที่เกิดอาจไม่ตรงกันทีเดียว เพียงแต่ระดับของน้ำหนักจะพุ่งไปที่วัตถุประสงค์แห่งการป้องกันถือให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้บริสุทธิ์มากกว่า³⁵

2.4.2 ทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุด³⁶

ทฤษฎีนี้ถือว่า ถ้าผู้กระทำได้ใช้วิธีที่น้อยที่สุดที่จะทำให้เกิดอันตราย ก็ถือว่าผู้กระทำได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุแล้ว ซึ่งทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุดเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องกว่าทฤษฎีสัดส่วน เพราะการป้องกันเป็นการกระทำต่อผู้ที่ก่อให้เกิดภยันตรายอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย และผู้กระทำไม่ควรจะต้องทนต่อภยันตราย ถ้าหากผู้กระทำได้ใช้วิธีทางที่น้อยที่สุดแล้ว ก็พึงทำได้ในภาวะเช่นนั้นเพื่อป้องกันตนเองจากภยันตรายแล้ว และควรจะต้องถือว่าได้กระทำไปพอสมควร

³⁵ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 47.

³⁶ ศุภโชค ก่อเกื้อ. (2560). *การป้องกันโดนชอบด้วยกฎหมาย: ศึกษาขอบเขตที่เหมาะสมของการใช้สิทธิในการป้องกันล่วงหน้า*. เอกสารวิชาการการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 16 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2560.

แก้เหตุแล้ว อันเป็นแนวคิดที่เน้นย้ำหลักทฤษฎีเจตแดนอิสระที่ถือคติตามหลักกฎหมายโบราณที่ว่า กฎหมายจะไม่ยอมหลีกเลี่ยงให้กับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จากแนวความคิดนี้ ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย จึงได้พัฒนาหลักทฤษฎีวิถีทางน้อยที่สุดขึ้นและเห็นว่าเป็นทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยได้อธิบายไว้ในตำรากฎหมายลักษณะอาญาของท่าน โดยอธิบายว่า ปัญหาที่ว่าอย่างไรจะเป็นการกระทำพอสมควรแก้เหตุ นั้น มีอยู่สองประการ คือ³⁷

ประการแรก ถ้าผลเสียหายที่ผู้กระทำจะได้รับหากไม่ป้องกันได้สัดส่วนกับผลเสียหายที่เกิดขึ้น โดยป้องกัน ถือว่าเป็นการป้องกันสมควรแก้เหตุ

ประการที่สอง ถ้าผู้กระทำได้กระทำลงไปอันเป็นวิถีทางที่ก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด อันจะพึงทำได้ในพฤติการณ์เช่นนั้นแล้ว ถือว่าเป็นการกระทำพอสมควรแก้เหตุ

ความเห็นของท่านศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย เห็นว่า ทฤษฎีวิถีทางน้อยที่สุด เป็นทฤษฎีที่ถูกต้อง คือ เมื่อมีภัยอันตรายที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้น กฎหมายต้องยอมให้ป้องกันตนเองได้ หากดูผิวเผินแล้วทฤษฎีนี้ดูเหมือนไร้เมตตา แต่เมื่อพิจารณาแล้วเป็นเพราะผู้กระทำไม่มีทางเลือกได้ การป้องกันนี้จึงก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุดแล้ว แม้ผลที่เกิดขึ้นอาจถึงตายก็ตาม ดังนั้น คำว่า “วิถีทางน้อยที่สุด” ไม่ได้แปลว่าทำน้อยที่สุดและไม่ได้ดูที่ผลของการป้องกัน ซึ่งทฤษฎี สัดส่วนกับทฤษฎีวิถีทางน้อยที่สุดนั้น อาจไม่ต้องพิจารณาประกอบกันก็ได้ เนื่องจากบางกรณี ที่ไม่ได้สัดส่วนแห่งภัยก็อาจเป็นการป้องกันสมควรแก้เหตุได้ ถ้าเป็นการป้องกันด้วยวิถีทางที่ น้อยที่สุด³⁸

2.5 ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ได้อธิบายถึงสาเหตุหรือ องค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน คือ³⁹

1) ผู้กระทำผิด/ คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุ หรือลงมือกระทำความผิดจะต้องดำเนินการลดหรือควบคุมคนร้ายในพื้นที่ให้หมดหรือมีปริมาณ ลดลงเช่น เฝ้าระวังบุคคลพัน โทษควบคุมแหล่งอบายมุขหรือสิ่งผิดกฎหมายที่อาจเป็นบ่อเกิดแห่ง อาชญากรรมการระดมกวาดล้างการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับค้างเก่า เป็นต้น

³⁷ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 47-48.

³⁸ ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 49.

³⁹ ยุทธการ เข้มลา. (2563). *ความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์และพื้นที่โดยรอบ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรบัณฑิต ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์. หน้า 5.

2) เหยื่อ (Victim) / เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคลสถานที่หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อหรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการซึ่งตำรวจต้องออก เยี่ยมเยียนประชาชนเพื่อให้ความรู้ในการป้องกันตนเองทั้งนี้การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกลักษณะนี้ ต้องมีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจึงประสบผลสำเร็จ

3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสม ที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม ตำรวจต้อง พยายามตัดช่องโอกาสของคนร้ายด้วยการออกตรวจของสายตรวจให้คำแนะนำประชาชนในการ ปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันเหตุ เช่น การเพิ่มแสงสว่างติดตั้งสัญญาณเตือนภัยติดตั้งกล้องวงจรปิด และควบคุมพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ⁴⁰

2.6 ทฤษฎีป้องกันสังคม

ในทางอาชญาวิทยาถือว่า เบคคาเรียและเบนธัม เป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงมาสู่ความหมาย คั้งเดิมของการป้องกันสังคม เนื่องจากผู้ต่อต้านการใช้อำนาจตามอำเภอใจของศาล และจำกัดกรอบ การลงโทษไม่ให้รุนแรงเกินสัดส่วนที่ควรจะเป็นต่อจากนั้นทฤษฎีปฏิฐานนิยมของสำนัก อาชญาวิทยาอิตาเลียนได้เรียกร้องให้รักษาพื้นฐานทางศีลธรรมของกฎหมายอาญาไว้ในฐานะที่ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการป้องกันสังคม โดยนักปฏิฐานนิยมได้ให้ปรัชญาใหม่ของการลงโทษ ที่รุนแรงแต่เพียงอย่างเดียว มีการเสนอให้เน้นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกฎหมายอาญาและ ศีลธรรมพร้อมกับเน้นย้ำว่าแนวคิดของการป้องกันสังคมคือ การส่งเสริมการใช้มาตรการป้องกัน เยียวยาและแก้ไขฟื้นฟูอย่างสัมพันธ์ เพื่อลดการหวนคืนผู้กระทำความผิดไปสู่พฤติกรรม⁴¹

แนวคิดของการป้องกันสังคมจะเกี่ยวกับการสร้างระบบของมาตรการทางอาญา เพื่อการ แก้ไขฟื้นฟู เพื่อคุ้มครองสังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม ดังนั้น แนวความคิด ดังกล่าวเป็นการปฏิเสหมาตรการการลงโทษที่ใช้วิธีการรุนแรง โดยมีการนำหลักมนุษยธรรมเข้ามา ในระบบของการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา เพื่อคุ้มครองบุคคลในสังคม มีการสร้างความจำเป็น ที่ปฏิบัติต่ออาชญากรรมอย่างซื่อเท็จจริงทางสังคม และการกระทำของบุคคลในความหมายเช่นนี้

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

⁴¹ ลัดดาวัลย์ สว่างการ. (2560). *ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีผู้ใช้อำนาจปกครอง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 45.

ถือว่าเป็นการป้องกันสังคม จึงเป็นรูปแบบใหม่ของความพยายามในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และเป็นแนวนโยบายทางอาญาในการควบคุมอาชญากรรม⁴²

มาร์ค อังเซล (Marc Ancel) ได้อธิบายแนวคิดของการป้องกันสังคมนั้นเป็นนโยบายทางสังคมเชิงรุกในการป้องกันคุ้มครองบุคคลในสังคม และขณะเดียวกันก็เป็นการคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยเช่นกัน จึงจะเห็นได้ว่าการป้องกันสังคมเป็นการกำหนดไว้ว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับการปฏิบัติภายใต้กรอบและวิธีการทางกฎหมาย⁴³

ลักษณะของทฤษฎีป้องกันสังคม (Characteristics)

มาร์ค อังเซล ได้แบ่งลักษณะของการป้องกันสังคมไว้ดังนี้⁴⁴

1) การป้องกันสังคมมีจุดมุ่งหมายที่ไม่ใช่การลงโทษความผิด แต่เป็นการมุ่งคุ้มครองสังคมจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยหาทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

2) การสร้างนโยบายทางอาญาแบบใหม่แทนการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทน เนื่องจากการลงโทษดังกล่าวไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำของผู้กระทำความผิดได้ ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีป้องกันสังคมจึงต่อต้านกฎหมายอาญาที่ใช้วิธีการปราบปรามอย่างรุนแรง หรือไม่สนับสนุนวิธีการที่ไม่ใช่กฎหมายอาญาไว้ว่า จะเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากกลุ่ม ฉะนั้นนโยบายทางอาญาควรให้ความสำคัญแก่วิธีการดำเนินการกับตัวบุคคลมากกว่าส่วนรวม โดยมุ่งที่การป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

3) กระบวนการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นการให้ความสำคัญโดยมีการนำวิทยาศาสตร์ผนวกกับความร่วมมือของบุคลากรแขนงต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำความผิด

4) กระบวนการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิดจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการส่งเสริมมนุษยธรรมในกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วย โดยต้องมีการสร้างความรู้สำนึกผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้กระทำผิดด้วย และทำให้ผู้กระทำความผิดได้รู้คุณค่าในตัวเอง ดังนั้น ปัจจัยสำคัญก็คือ ผู้กระทำผิดต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วย

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

⁴³ สัตควัลย์ สว่างการ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 41. หน้า 45.

⁴⁴ อุทัย อาทิวา. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิเจพรินดีง. หน้า 165.

ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับทฤษฎีป้องกันสังคม⁴⁵

1) แนวคิดเรื่องเจตจำนงเสรีของผู้กระทำความผิด

ทฤษฎีป้องกันสังคมยอมรับในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างกว้างขวาง และยังอธิบายว่าสาเหตุของอาชญากรรมเป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละสถานการณ์ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงทางสังคมเข้ามาประกอบด้วย ดังนั้นตามทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญแก่การแบ่งแยกผู้กระทำความผิดออกเป็นจำพวกด้วย (Classification of Offender)⁴⁶

2) ลดเนื้อหาความเป็นกฎหมายลง (De-Legalization)

แต่เดิมอาญามุ่งแต่ใช้วิธีการด้านกฎหมายอย่างเดียวเข้ามาปรับใช้กับผู้กระทำความผิด โดยมีได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงอื่น ๆ ประกอบจนกระทั่งถึงยุคอาชญาวิทยา มีการศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำความผิดในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อประกอบการใช้กฎหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลดเนื้อหาความเป็นกฎหมายล้วน ๆ ลงไป เท่ากับว่าตามทฤษฎีนี้การนำเอากฎหมายมาใช้ไม่คำนึงถึงแต่เนื้อหาตามกฎหมายอย่างเดียวเท่านั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย⁴⁷

3) ลดเนื้อหาความเป็นอาญาลง (De-Criminalization)

ทฤษฎีป้องกันสังคมมองกฎหมายอาญาในแง่การป้องกันสังคม กฎหมายอาญามีได้มีไว้เพื่อแก้แค้นทดแทนเหมือนยุคก่อน ๆ จุดประสงค์ในการเอากฎหมายอาญามาใช้ก็เพื่อป้องกันสังคม ความเข้าใจต่อกฎหมายอาญาจึงเปลี่ยนแปลงไป เช่น พิจารณาได้จากการกระทำความผิดของเด็ก (Delinquency) ที่ไม่ถือว่าเป็นเรื่องความผิดอาญาต่อไปแล้ว⁴⁸

4) ตัวผู้กระทำความผิด

เนื่องจากทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ผู้กระทำความผิดมาก ฉะนั้นวิธีการในการพิจารณาตัวผู้กระทำความผิดจะต้องมีการพิจารณาในแง่มุมต่างๆ กันออกไปเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ กล่าวคือจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เช่น การพิจารณาบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำอย่างมีลักษณะเป็นศาสตร์ (Scientific)⁴⁹

⁴⁵ พณิชยา โปธิ. (2562). *การนำอุปกรณอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับการกักกัน และห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 32-34.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

⁴⁷ พณิชยา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 33.

⁴⁸ พณิชยา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 33.

⁴⁹ พณิชยา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 33.

5) การใช้มาตรการก่อนการกระทำผิด (Ante-délictum)

การใช้มาตรการก่อนการกระทำผิดเป็นความมุ่งหมายที่จะควบคุมไม่ให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอันเป็นการป้องกันสังคมเท่านั้น การจะทำให้การใช้มาตรการก่อนการกระทำผิดให้ชอบด้วยกฎหมายจะต้องมีการกำหนดเอาไว้เป็นความผิดเฉพาะอย่างในกฎหมาย เช่น กฎหมายคนจรจัด (Vagrant Law) ของสหราชอาณาจักรอังกฤษ⁵⁰

การลงโทษเพื่อป้องกันนี้ ได้มีพื้นฐานอยู่บนลัทธิอรรถประโยชน์และลัทธิเจตจำนงเสรี (Free Will) โดยทฤษฎีอรรถประโยชน์เห็นว่า การที่จะตัดสินว่าการกระทำอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีแก่สังคมตามหลักอรรถประโยชน์หรือไม่ กล่าวคือ การกระทำนั้นก่อนให้เกิดความสุขมากที่สุดต่อคนจำนวนมากที่สุดหรือไม่ ถ้าใช่การกระทำนี้ก็ชอบธรรม ซึ่งวิธีการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ⁵¹

1) ปริมาณโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันในสมัยเดิมตามความคิดของเบนธัม เป็นทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันซึ่งเน้นปริมาณโทษเป็นหลัก โดยเอาปริมาณโทษเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ไม่ให้เกิดการกระทำผิด ดังนั้น การลงโทษในสมัยเดิมจึงเป็นไปอย่างรุนแรง ต่อมาแนวความคิดนี้ได้ลดหย่อนลงไป โดยมีแนวความคิดใหม่ว่า ปริมาณโทษต้องมากพอที่จะทำให้บรรลุผลในการป้องกันการกระทำผิด กล่าวคือ ปริมาณโทษต้องมากกว่าผลที่ได้ของการกระทำผิดและปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าความจำเป็นในการบรรลุผลของการป้องกันการทำความผิด

2) ความแน่นอนและความรวดเร็วของการลงโทษ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันจะต้องมีความแน่นอนและความรวดเร็ว คือ ต้องพยายามจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ และการพิจารณาพิพากษาจะต้องกระทำไปโดยรวดเร็ว เพื่อเป็นการข่มขู่บุคคลทั่วไปเห็นว่าการกระทำผิดไปแล้วจะถูกลงโทษ

3) ใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือให้คนอื่นกลัวโทษ เพื่อที่จะไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยนำโทษมาเป็นเครื่องมือให้การพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อบทลงโทษที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

การลงโทษตามทฤษฎีป้องกันสังคมมีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งเน้นมาตรการก่อนการกระทำผิดเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะตามมาว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้น จึงเห็นว่าการทำให้บุคคลมีสเปร์ย์ฟริกไทยไว้ในครอบครองเพื่อป้องกันตัว จะสามารถ

⁵⁰ พณิชยา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 33.

⁵¹ พณิชยา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 33-34.

นำมาเป็นวิธีการป้องกันสังคมที่ไม่ใช่การลงโทษความผิด แต่เป็นการป้องกันสังคมจากการกระทำ ความผิดทางอาญา โดยมีความสอดคล้องกับลักษณะของทฤษฎีป้องกันสังคม⁵²

2.7 ทฤษฎีการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด⁵³

ทฤษฎี วิซซารยะ (2554) กล่าวว่า ในการป้องกันอาชญากรรม สามารถกระทำได้ด้วย การขจัดหรือลดช่องโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย การขจัดหรือลดช่องโอกาสในการกระทำผิด นั้นสามารถกระทำได้ด้วย การสร้างสิ่งกีดขวางมิให้มีผู้กระทำความผิดเข้าถึงบริเวณ สิ่งของ หรือ บุคคล โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคมควบคู่ไปกับการเพิ่มความ เสี่ยงที่คนร้ายจะถูกตรวจพบและจับกุมมากยิ่งขึ้น การลดช่องโอกาสของคนร้ายยังสามารถ ดำเนินการได้โดยหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม การเข้าขัดขวางขณะ คนร้ายลงมือกระทำผิด และการยับยั้งการกระทำผิดของคนร้ายด้วยการเพิ่มอัตราเสี่ยงต่อการถูก จับกุม เมื่อชุมชนมีอาชญากรรมลดลงประชาชนย่อมรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น⁵⁴

การป้องกันอาชญากรรม ที่ผู้บริหารระดับสถานีตำรวจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ควบคุม ทางสังคมในพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม มี 6 ด้าน ได้แก่⁵⁵

1) การรณรงค์ให้มีการเสริมสร้างความร่วมมือในภาคประชาชนในการป้องกันตนเอง การเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งที่เป็นแผ่นพับหรือใบปลิว รวมทั้งการนำเสนอในที่ประชุมหรือการ สัมมนา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงสถานการณ์ ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรหรือการก่ออาชญากรรม รวมทั้งชี้แจงวิธีการป้องกันตนเอง หากต้องเผชิญกับภัยอาชญากรรมต่างๆ การสร้างความร่วมมือในการป้องกันตนเองของประชาชน เพื่อการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดอาชญากรรม การต่อสู้ขัดขวางและการป้องกัน ตนเอง ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ 3 ข้อ ดังนี้⁵⁶

(1) การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงภัยอาชญากรรม (Risk Avoidance) ได้มีการวิจัย พบว่า วิธีการดำเนินชีวิตและกิจวัตรประจำวันของบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้โอกาสความเสี่ยของ

⁵² พนิชชา โปธิ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 45. หน้า 34.

⁵³ กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี*. งานวิจัยส่วนบุคคล ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

⁵⁵ กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 53. หน้า 20.

⁵⁶ กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 53. หน้า 20.

การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หากได้มีการทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อให้เรียนรู้ถึงสถานการณ์ ล่อแหลมต่าง ๆ ที่ควรหลีกเลี่ยงประชาชนจะได้หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยอาชญากรรม อย่างไรก็ตามพึงระวังด้วยการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยอาชญากรรมที่ควรหลีกเลี่ยงย่อมทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวภัยมากยิ่งขึ้นได้

(2) การต่อสู้ขัดขวางและการป้องกันตนเอง (Resistance and Self-defense Activities)

การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการต่อสู้ขัดขวางและการป้องกันตนเองเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งจะดำเนินการด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากการต่อสู้ขัดขวางย่อมช่วยให้หลุดพ้นจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้แต่ก็มีโอกาสได้รับบาดเจ็บเพิ่มขึ้นด้วย การแนะนำประชาชนจึงต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกัน หากคนร้ายมีอาวุธประเภทใด ควรปฏิบัติอย่างไร เช่น การร้องขอความช่วยเหลือ การพกนกหวีดติดตัวไว้เป่าเพื่อขอความช่วยเหลือ การวิ่งหนี เป็นต้น แม้ว่าตำรวจไม่มีหน้าที่จัดฝึกอบรมการต่อสู้ป้องกันตัวให้กับประชาชน แต่ก็สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้นอกจากนี้การส่งเสริมให้ประชาชนป้องกันตนเอง ควรคำนึงถึงปัญหาต่อเนื่องซึ่งอาจนำไปสู่การสะสมอาวุธปืนไว้ป้องกันตนเองของประชาชนได้

(3) การให้บริการเหยื่ออาชญากรรม (Victim Service) การให้บริการเหยื่ออาชญากรรม

เริ่มเป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกาว่ามีความจำเป็น เพื่อให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทั้งด้านสวัสดิการสังคม การบริการให้คำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือและบริการกับการให้การ หรือเป็นพยานในศาล การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ซึ่งในบางรัฐได้มีการออกกฎหมายคุ้มครอง “สิทธิผู้เสียหาย”(Victims’ Bill of Rights) เพื่อเป็นหลักประกันในการรับบริการขั้นพื้นฐานการให้บริการเหยื่ออาชญากรรมสามารถผสมผสานเข้ากับ โครงการสำรวจความปลอดภัยของบ้านเรือน และโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย

2) การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ซึ่งโดยหลักการแล้วเป็นสิ่งซึ่งสามารถวางแผนเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพื่อใช้เป็นมาตรการในการป้องกันอาชญากรรม โดยปิดกั้น โอกาสมิให้อาชญากรเข้าถึงบุคคล หรือทรัพย์ได้หรือลดช่องโอกาสในการกระทำผิดของคนร้ายให้น้อยลงได้ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ ได้นำทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย เพื่อนำหลักการวางผังเมืองมาประยุกต์ใช้โดยคำนึงถึงความสำคัญของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยการออกแบบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย และได้มีการนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในย่านที่อยู่อาศัยชานเมือง มีหมู่บ้านจัดสรรตั้งอยู่เป็น

จำนวนมาก การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมที่เคยนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม มีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่⁵⁷

(1) การสร้างสิ่งกีดขวางให้มั่นคงแข็งแรง เพื่อป้องกันการบุกรุกเข้ามาในบ้านพัก หรือสถานที่ที่เป็นหัวใจสำคัญของการป้องกันอาชญากรรมในเบื้องต้น การสร้างสิ่งกีดขวางเพื่อป้องกันการเข้าถึงภายในอาคารบ้านเรือน เช่น คุญแจล็อก เหล็กลูกกรงหรือเหล็กคัตประตูหน้าต่าง รั้วบ้าน สามารถลดโอกาสในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีค่าใช้จ่าย สูงขึ้นมา

(2) การวางผังเมืองและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม มีส่วนช่วยให้สภาพแวดล้อม ของชุมชนดีขึ้นและเอื้อประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรม ดังนั้น การวางนโยบายด้านการวาง ผังเมืองและการออกแบบอาคารควรให้การควบคุมมาตรฐานทางด้านประสิทธิภาพในการป้องกัน อาชญากรรม

(3) การติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างตามท้องถนน นอกจากจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้สัญจรผ่านไปมาและความปลอดภัยในการเดินทางแล้ว ถือว่าเป็นมาตรการในการป้องกัน อาชญากรรมอีกส่วนหนึ่งด้วย มีส่วนช่วยให้ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมลดลง

(4) สภาพเส้นทางการจราจร เป็นสภาพแวดล้อมหนึ่งที่มีผลต่ออัตราการเกิด อาชญากรรมในชุมชน เส้นทางที่สามารถเข้าออกผ่านไปมาได้สะดวกคนร้ายก็สามารถใช้เป็น ช่องทางหลบหนีได้ง่ายเป็นสภาพที่เอื้อต่อการประกอบอาชญากรรม

(5) กล้องโทรทัศน์วงจรปิดและสัญญาณเตือนภัย การติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ ไม่ว่าจะ เป็นกล้องโทรทัศน์วงจรปิดหรือสัญญาณเตือนภัยไว้เพื่อการป้องกันอาชญากรรม ช่วยให้ สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดเหตุร้ายก็จะสามารถบันทึกภาพของคนร้าย ไว้ได้สำหรับสัญญาณเตือนภัยก็จะช่วยให้การแจ้งเหตุเป็นไปอย่างรวดเร็ว

3) การป้องกันอาชญากรรมภายในสถานศึกษา ปัญหาอาชญากรรมได้แทรกซึมเข้าไป ถึงภายในโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ โดยเด็กและเยาวชนได้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือก่ออาชญากรรมรุนแรง จะต้องวางนโยบายป้องกันอาชญากรรม ในสถานศึกษา ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 แนวทาง ดังต่อไปนี้⁵⁸

(1) การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมีวัตถุประสงค์ เพื่อสอนให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของการเป็นพลเมืองดี ตลอดจนการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสามารถจัดเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาได้

⁵⁷ กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 53. หน้า 22.

⁵⁸ กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 53. หน้า 23.

(2) หลักสูตรการศึกษาเพื่อการป้องกันอาชญากรรมและความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและวิธีการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยจัดเป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับผลความเสียหายจากภัยอาชญากรรม วิธีการป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและบทบาทของเยาวชนในการมีส่วนร่วมกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน นอกจากนี้ยังได้มีการจัดหลักสูตรในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การลักทรัพย์ ในศูนย์การค้า การใช้สารเสพติด คดีข่มขืน โดยเพื่อนชาย ความรุนแรงในครอบครัว การหนีออกจากบ้านและการจับจี้รถขณะมีเงินมา เป็นต้น

2.8 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา

ในเรื่องการป้องกันภัยอันตรายนั้น แม้ว่ารัฐจะมีอำนาจในการกำหนดกฎหมายที่จะใช้เพื่อ ความป้องกันสังคมจากภัยอันตรายต่างๆ เพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย แต่ก็มิใช่ว่ารัฐจะสามารถ กำหนดกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายอาญาได้ตามใจชอบ การที่รัฐจะกำหนดว่าการกระทำอย่างใด เป็นความผิดอาญามีความเกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรม จารีตประเพณี และความคิดเห็นของสังคม โดยรวมที่นำเสนอผ่านทางตัวแทนของประชาชนที่ไปทำหน้าที่ออกกฎหมาย และแม้ว่าจะอาศัย หลักศีลธรรมและจารีตประเพณีมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมาย แต่การกระทำบางอย่าง ที่ถึงแม้ว่าจะผิดศีลธรรมหรือจารีตประเพณีมากมายเพียงใด แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องผิดกฎหมายอาญา เสมอไป เช่น การพูดเท็จถือว่าผิดศีลธรรม แต่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายอาญาจนกว่าจะมีกฎหมายบัญญัติ ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด⁵⁹

2.8.1 ทฤษฎีการป้องกันการกระทำที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น

ศาสตราจารย์ เอช แอล เอ ฮาร์ด (H.L.A. Hart) แห่งมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ได้นำแนวคิดเสรีนิยมของ จอห์น สจวต มิลล์ (John Stuart Mill) ที่เขียนไว้ในหนังสือชื่อ On Liberty มาอธิบาย ศาสตราจารย์ ฮาร์ด ได้หยิบยกคำกล่าวของมิลล์มากล่าวอ้างในหนังสือของตนเองชื่อ Law, Liberty and Morality ไว้ดังนี้

“เหตุผลในการใช้อำนาจเหนือบุคคลในสังคมที่เจริญแล้วมีอยู่เพียงประการเดียวเท่านั้น คือ เพื่อป้องกันภัยอันจะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น” การที่จะใช้อำนาจโดยอ้างเหตุว่า “เพื่อให้กายและใจ ของบุคคลนั้นดีขึ้น ย่อมไม่เป็นการเพียงพอ บุคคลไม่อาจที่จะถูกบังคับโดยชอบธรรมให้กระทำ

⁵⁹ ฉัตรวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 10.

หรือละเว้นกระทำโดยอ้างว่าจะทำให้เขาดีขึ้น หรือจะทำให้เขามีความสุขขึ้น หรือในสายตาของผู้อื่นการกระทำหรือละเว้นการกระทำจะทำให้บุคคลนั้นฉลาดหรือถูกต้องขึ้น”⁶⁰

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแนวคิดของ จอห์น สจวต มิลล์ ยึดถือ หลักการป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น เป็นหลักในการพิจารณาว่ารัฐควรจะกำหนดกฎหมายอาญามาบังคับควบคุมการกระทำนั้นหรือไม่เพียงใด กล่าวได้ว่า การมีกฎหมายอาญานี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำที่อาจเป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (Harm to Others) มาใช้เป็นหลักในการพิจารณาว่าการกระทำลักษณะอย่างไรควรเป็นความผิดอาญา

แต่กรณีที่เราจะถือเอาหลักการเป็น ภัยอันตรายต่อผู้อื่น เท่ากับว่าเราปฏิเสธ “หลักความยินยอมไม่ยกเว้นความผิด” เพราะหากเราถือว่าผู้ถูกกระทำยินยอม การกระทำของผู้กระทำก็ไม่ใช่ภัยต่อผู้ถูกกระทำผิดอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม การที่เราจะถือว่าการกระทำที่ได้รับความยินยอมนั้นไม่เป็นความผิด จะถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาที่นักกฎหมายต้องพิจารณาต่อไป

กล่าวโดยสรุป ในการกำหนดการกระทำใดว่าควรเป็นความผิดอาญา และรัฐนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายอาญาเพื่อคุ้มครองป้องกันสังคม รัฐอาศัยหลักการป้องกันภัยอันตรายต่อผู้อื่น (Harm to Others) มาใช้ในสนับสนุนการบัญญัติกฎหมายอาญา

2.8.2 วัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา

ศาสตราจารย์ไนเจล วอล์กเกอร์ (Nigel Walker) ได้อธิบายไว้ว่ากฎหมายอาญาต้องการที่จะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างน้อย 6 ประการดังนี้ คือ⁶¹

1) คุ้มครองป้องกันตัวบุคคลจากการกระทำโดยเจตนาอันเป็นการโหดเหี้ยมทารุณ หรือการประทุษร้ายทางเพศ ด้วยวิธีการอันไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ คุ้มครองป้องกันบุคคลจากภัยบางประการ อันเกิดจากการกระทำโดยไม่เจตนา คุ้มครองป้องกันกลุ่มบุคคลที่อาจชักจูงให้หลงผิดได้ง่ายจากการทำร้าย กดขี่หรือขูดรีดอันจะเกิดแต่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้น

2) คุ้มครองป้องกันสภาวะจิตใจของสมาชิกในสังคมให้รอดพ้นจากความกระทบกระเทือนจากการกระทำที่ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคล และยินยอมต่อการกระทำนั้น แต่ถือว่าผิดธรรมชาติ (เช่น การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้อง) ป้องกันการกระทำบางประเภท ซึ่งเมื่อได้กระทำขึ้นท่ามกลางสาธารณชนแล้ว จะกระทบกระเทือนใจบุคคลอื่นเป็นอย่างมาก รวมทั้งป้องกันพฤติกรรมบางประเภทอันอาจยั่วให้เกิดความไม่สงบขึ้นในหมู่ประชาชน

⁶⁰ H.L.A. Hart, Law. (1965). *Liberty and Morality*. California: Stanford University Press. p. 4. อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 3.

⁶¹ ธีรวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 11.

- 3) คุ้มครองป้องกันซึ่งทรัพย์สินส่วนบุคคลจากการลักขโมย การฉ้อโกง หรือการทำให้เสียทรัพย์สิน และกรณีอื่น ๆ
- 4) คุ้มครองป้องกันสาธารณชนจากความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ รวมทั้งใช้สภาพบังคับทางอาญาเพื่อเก็บรวบรวมภาษีอากร
- 5) เพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งสถาบันทางสังคม รวมทั้งบังคับให้เกิด ความเมตตาการุณาที่จำเป็น
- 6) เพื่อบังคับใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้อัตถุประสงค์ทั้งหลายเหล่านี้บรรลุผล⁶²

2.9 ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

บทลงโทษในทางอาญานั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ที่กระทำการอันก่อให้เกิดความไม่สงบในสังคม แต่บทลงโทษในทางอาญาจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นก็มีความแตกต่างกันในแต่ละสมัยแต่ละสังคม ความเชื่อจารีตประเพณีตลอดจนวิถีชีวิตของสังคมนั้น ๆ ซึ่งแต่เดิมบทลงโทษในทางอาญานั้น จะเป็นการลงโทษเพื่อให้เจ็บทรมาน การลงโทษกระทำโดยมีแนวคิดมาจากการแก้แค้นทดแทน และการข่มขู่ยับยั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม ให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวต่อการกระทำที่ตนได้ทำขึ้น แต่กลับส่งผลให้พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเหล่านั้นไม่สามารถปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นได้ ต่อมาในสมัยใหม่บทลงโทษในทางอาญานั้น จะมีลักษณะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำ ความผิดนั้น กลับตัวเป็นคนดีกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมต่อไป ซึ่งทฤษฎีในการลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญาแต่ละทฤษฎีนั้น จะมีแนวคิดแตกต่างกัน และมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แตกต่างกันออกไป⁶³ โดยทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญาที่สำคัญนั้น มีดังนี้

2.9.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดการลงโทษทางอาญาที่มีความเก่าแก่ที่สุด โดยมีแนวคิดที่ว่า ผู้ใดกระทำให้เสียหายอย่างไร ก็ควรได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้นเช่นกัน ถ้าความผิดที่ก่อให้เกิดขึ้นรุนแรงเท่าใด โทษที่จะได้รับก็ควรมีความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นการลงโทษให้สาสม

⁶² ฉัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 59. หน้า 12.

⁶³ ชาคร ขาวสบาย. (2563). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 16-17.

กับความผิดที่ได้กระทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย ตามหลักที่ว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” เพื่อชดเชยความรู้สึกและความสูญเสียให้แก่ผู้เสียหาย⁶⁴

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีพื้นฐานความคิดมาจากลัทธิเจตจำนงเสรี ที่เรียกว่า Free Will ลัทธินี้มีความความเชื่อเป็นพื้นฐานว่า มนุษย์มีเหตุผลมีอิสระเสรีภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้อำนาจความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผล การกระทำสิ่งใดมนุษย์ย่อมมีเหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไปหากเป็นการกระทำที่ดี เขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดี หรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาย่อมสมควรได้รับการดำเนินหรือได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่สังคมลงโทษเขา เพราะเหตุผลที่มาจากกระทำความผิดของเขาเองหาใช่สิ่งอื่นใดไม่ เมื่อเขากระทำ เขาย่อมสมควรถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการทดแทนการกระทำผิดของเขานั้นเอง ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อของสำนักอาชญาวิทยา สำนักคลาสสิก (Classical School) ซึ่งเห็นว่า ผู้ที่กระทำผิดเป็นผู้ละเมิดศีลธรรม ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม จึงสมควรถูกลงโทษให้เพื่อตอบแทนความผิดที่เขากระทำลงไป⁶⁵

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน แตกต่างจากการลงโทษเพื่อให้สาสม กล่าวคือ การลงโทษให้สาสม ตั้งอยู่บนกฎของศีลธรรมและความยุติธรรม จึงมีการพิจารณาว่า การลงโทษนั้นยุติธรรมหรือไม่ได้สัดส่วนกับความผิดหรือไม่ ส่วนการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้น เป็นการตอบสนองสัญชาตญาณที่รู้สึกโกรธเคืองเมื่อมีการกระทำความผิด ตั้งอยู่บนอารมณ์ของผู้ลงโทษเป็นหลัก ถ้าต้องการแก้แค้นมากก็ลงโทษมาก ถ้ามีความโกรธน้อยก็ลงโทษน้อย

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่า มนุษย์มีอิสระที่จะคิดและมีอิสระที่จะกระทำตามลัทธิความเชื่อเรื่องเจตจำนงอิสระ (Free Will) ดังนั้น เมื่อมนุษย์ตัดสินใจที่จะทำอะไรลงไปย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เมื่อกระทำผิดจึงต้องได้รับโทษตอบแทนจากการกระทำผิดนั้นอย่างสาสมกับความผิดที่ทำลงไป⁶⁶

2.9.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Utilitarian Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้นอีกได้ ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำผิดเกิดขึ้น จึงควรรหาทางป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นมาอีกมากกว่าที่จะ

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

⁶⁵ ฌ็องฌัก อูทริโยนิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 12.

⁶⁶ ฌ็องฌัก อูทริโยนิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 14.

แก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด แนวคิดนี้จึงมองว่าสังคมควรจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันมิให้การกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นอีก โดยการให้การลงโทษเป็นการขู่ให้บุคคลอื่นในสังคมกลัวเกรงโทษที่จะได้รับ และไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก ถือว่าเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมไปด้วย⁶⁷

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน มีความเชื่อตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาแนวปฏิฐานนิยม (Positivist) ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Caesar Lombroso) นายแพทย์ผู้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมมาใช้ในการศึกษาผู้กระทำผิด เพื่อที่จะหาทางป้องกันสังคม โดยมีความเชื่อว่า หากรู้ว่าผู้กระทำผิดที่ลักษณะอย่างไร ก็สามารถที่จะหาทางป้องกันได้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นเป็นอันตรายต่อสังคม⁶⁸

การลงโทษทางอาญาตามทฤษฎีนี้ มีลักษณะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดมิได้พิจารณาถึงสิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำมาแล้ว แต่เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นในสังคมเกิดความคิดที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก การลงโทษทางอาญาจะมีความชอบธรรมถ้าได้กระทำไปเพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ผู้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก ส่วนวิธีการลงโทษนั้นจะมีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง คือการลงโทษเพื่อตัดเตือนให้ผู้กระทำผิดและผู้อื่นในสังคมได้ตระหนักถึงผลของการกระทำความผิดกฎหมาย ดังนั้น โทษทางอาญาที่จะใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด จะต้องสามารถข่มขู่ยับยั้งผู้คนในสังคมที่คิดที่จะกระทำความผิด ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดได้อีก การลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เขาควรจะได้รับจากรัฐเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษา การที่เขามีการกระทำอันเป็นการต่อต้านสังคมปัจจุบัน เพื่อให้สามารถมีชีวิตอย่างสงบสุขในสังคมต่อไป ความชอบธรรมของการลงโทษในทางอาญานั้นจึงมิใช่การลงโทษที่มีการความรุนแรงดังเช่นในอดีต แต่เป็นวิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของความมีมนุษยธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของมนุษยชนมิให้โทษทางอาญามีความโหดร้ายเกินสมควร⁶⁹

การที่จะลงโทษทางอาญาตามแนวคิดนี้ได้ ต้องมีลักษณะดังนี้⁷⁰ กล่าวคือ การลงโทษทางอาญานั้น ต้องมีความแน่นอน ต้องเป็นการให้ผลร้ายแก่บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

⁶⁷ ฉัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 20.

⁶⁸ ฉัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 20-21.

⁶⁹ ชาคร ขาวสบาย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 63. หน้า 19.

⁷⁰ ณรงค์ ใจหาญ. (2543). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 21-23.

ดังนั้น บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นใครก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ทั้งสิ้น ไม่สามารถมีข้อยกเว้นได้ โทษทางอาญาต้องมีความรุนแรง คือ โทษทางอาญานั้นต้องมีความร้ายแรงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดได้ เพื่อให้ผู้คนเกิดความเกรงกลัวต่อโทษทางกฎหมายที่จะได้รับ และไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก อีกทั้งโทษทางอาญาต้องมีความรวดเร็ว คือ กระบวนการพิจารณาพิพากษานั้นจะต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว มิใช่ปล่อยให้ระยะเวลาเนิ่นนาน เกินสมควรจนคนทั่วไปลืมน่าจะมีการกระทำความผิดแบบนี้เกิดขึ้น และต้องทำให้ผู้คนเห็นว่า หากกระทำความผิดอาญาย่อมต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย และต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน ประชาชนสามารถรับรู้ได้ และเล็งเห็นถึงผลกระทบของการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การลงโทษสามารถป้องกันสังคมได้โดยการข่มขู่ให้คนกลัวการลงโทษ และยับยั้งคนอื่นมิให้กระทำความผิด ดังนั้น วิธีการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง จึงต้องใช้วิธีการที่สอดคล้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีหลักการดังนี้⁷¹

1) หลักปริมาณโทษ ถือว่าเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ยับยั้งมิให้บุคคลกระทำความผิดตามทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การกำหนดปริมาณโทษมีแนวทางดังนี้

(1) ปริมาณโทษตามแนวคิดเดิม

- (1.1) จำนวนโทษต้องมากกว่าผลที่จะได้รับจากการกระทำผิด
- (1.2) เพิ่มโทษชดเชยความไม่แน่นอนของการไม่ได้รับโทษ
- (1.3) เพิ่มโทษการกระทำผิดที่เกิดจากนิสัย

(2) ปริมาณโทษตามแนวคิดใหม่

- (2.1) ปริมาณโทษต้องมากพอที่จะทำให้บรรลุผลในการป้องกัน
- (2.2) ปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าความจำเป็นในการบรรลุผลในการ

ป้องกัน

2) หลักความแน่นอนและความรวดเร็วของการลงโทษ

- (1) เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นต้องจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้
- (2) การลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำด้วยความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

3) หลักการใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือยับยั้งผู้อื่นให้กลัวโทษ

- (1) การลงโทษต้องทำโดยเปิดเผย
- (2) การลงโทษใช้วิธีการที่รุนแรง

⁷¹ ฌ็องฌัก อูทซ์, อังแล้ว เจริญธรรมที่ 59, หน้า 27-28.

2.9.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) เกิดขึ้นมาในยุคที่มีการตื่นตัวทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่า ปฏิกฐานนิยม (Positivist) ใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Method) ที่ได้จากการสังเกต การทดลอง นักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ นำโดย ลอมโบรโซ (Lombroso) และ กาโรฟาโล (Garofalo) และเฟอร์ริ (Ferri) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี และในฐานะผู้นำของสำนักอิตาลี (Italian School) ที่เห็นว่า การศึกษาเรื่องอาชญากรรมและการกระทำผิด ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาสาเหตุแห่งอาชญากรรม และนำผลที่ได้มาใช้ในการแก้ไขการกระทำผิด รวมทั้งควรปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด⁷²

การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) มุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการกระทำผิด โดยเน้นตัวบุคคลผู้กระทำผิด และสภาพแวดล้อม
- 2) เพื่อที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำผิดมากกว่าที่จะลงโทษ
- 3) การทำให้ผู้กระทำผิดกลับไปสู่สังคมของตนเองได้ และมีชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างเป็นปกติสุข

จึงเรียกทฤษฎีนี้ว่า “ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู” (Rehabilitative Theory) มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือ เพื่อเป็นการฟื้นฟูแก้ไขตัวผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และมีให้กระทำผิดซ้ำ รวมทั้งการพยายามทำให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมของตนเอง และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

การลงโทษทางอาญาเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด มีความสำคัญ⁷³ เป็นการลงโทษที่หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่จะทำให้ลายคุณลักษณะประจำตัวของบุคคล เพราะเมื่อผู้กระทำผิดถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ จะส่งผลให้ฐานะและชื่อเสียงของบุคคลนั้นเสื่อมเสียลงไป ส่งผลให้ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขปรับปรุงตัว เพื่อที่จะสามารถอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขได้ และหากผู้กระทำผิดมีโอกาสกลับตัวได้ แต่กลับต้องอยู่ในเรือนจำร่วมกับผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ อิทธิพลของคนกลุ่มนั้นจะครอบงำได้ เพราะมนุษย์จะมีนิสัยไม่ดีได้ง่ายกว่าทำนิสัยให้ดีขึ้น ส่งผลให้ผู้กระทำผิดพอที่จะกลับตัวได้หมด โอกาสที่จะ

⁷² ฌูว์เวอว์น สุกธิโยธิน. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 59. หน้า 31.

⁷³ อุทิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญาภาค 1*. พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกองวิชาการกรมอัยการ. หน้า 34.

กลับตัว ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้สามารถทำได้โดยการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด โดยการให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ ซึ่งพิจารณาจากลักษณะของการกระทำความผิด และพิจารณาจากตัวของผู้กระทำความผิดเองเป็นรายบุคคลไป หรืออาจจะปล่อยตัวเมื่อได้รับโทษจำคุกมาบ้างแล้ว เช่น การลดวันต้องโทษ หรือการอภัยโทษ โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิดและพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดนั้น หรือหากมีความจำเป็นที่ต้องอยู่ในเรือนจำ ก็ต้องมีการแบ่งเขตไม่ให้หนักโทษจนกระทั่งมาติดต่อกันได้ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง และลดการติดต่อสื่อสาร เรียนรู้การกระทำความผิดเพิ่มขึ้นระหว่างนักโทษด้วยกันเอง⁷⁴

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา

เมื่อมีการกระทำผิดขึ้นในสังคม สังคมจะต้องหาวิธีการอย่างไรอย่างหนึ่งในการจัดการกับคนที่ทำผิด ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมเพราะหากสังคมไม่จัดการกับคนที่ทำผิดก็เท่ากับว่าสังคมยอมรับการกระทำผิดดังกล่าว การที่สังคมจะจัดการกับคนที่ทำผิดอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำผิดและเหตุผลที่จะต้องจัดการหรือปฏิบัติกับคนที่ทำผิด ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย ตามสถานการณ์ของแต่ละยุค โดยสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีจุดเน้นในวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะปฏิบัติต่อกันที่กระทำผิดหรือการลงโทษ ผู้กระทำความผิดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้ คือ⁷⁵

1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

วัตถุประสงค์นี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณและแพร่หลายที่สุด⁷⁶ การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เก่าแก่มีมาแต่สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมดั้งเดิมโดยมีความเชื่อกันว่าผู้ที่ทำผิดเป็นผู้ที่มีความชั่วร้าย จึงเป็นที่ที่จะต้องลงโทษให้สาสมกับความชั่วร้าย รูปแบบการลงโทษจึงมีลักษณะรุนแรง ป่าเถื่อน แต่การลงโทษนี้เป็นการลงโทษเพื่อเป็นแก้แค้นทดแทนซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนที่ต้องการเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลร้ายตอบแทนเช่นกันจึงจะเกิดความยุติธรรม โดยเป็นการลงโทษเพื่อทดแทน

⁷⁴ ชาคร ขาวสหาย. อ่างแล้ว ชิงอรรถที่ 63. หน้า 20-22.

⁷⁵ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

⁷⁶ ชาคร ขาวสหาย. อ่างแล้ว ชิงอรรถที่ 63. หน้า 22.

ให้สาสมกับความผิดตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (An eye for an eye, a tooth for a tooth) คือ เมื่อไปปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไรก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นกันตอบแทน⁷⁷

2) การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง (Deterrence)

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้ เป็นผลมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งเชื่อว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นจากคนที่ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีเหตุมีผล และมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกหรือไม่เลือกทำอะไรก็ได้ โดยเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และความเจ็บปวดมนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การทำความผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของเขาเองเนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงทำผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำความผิด โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าการกระทำก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดีเลยเมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำความผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้วเขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิด⁷⁸

แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมนี้นั้นเน้นการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมจากการก่ออาชญากรรม หรือเป็นการข่มขวัญและยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต ซีซาร์ เบ็คคาเรีย กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า การลงโทษต้องมุ่งผลในการป้องกัน ซึ่งผลของการลงโทษนั้นก่อให้เกิดการข่มขวัญยับยั้งอยู่ 2 ลักษณะ คือ การข่มขวัญยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) และการข่มขวัญยับยั้งเฉพาะราย (Special Deterrence) การข่มขวัญยับยั้งโดยทั่วไปเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อข่มขวัญหรือป้องกันไม่ให้คนอื่นในสังคมกระทำความผิดแบบเดียวกัน เพราะเกรงกลัวต่อบทลงโทษ เช่น การลงโทษจำคุกน่าจะทำให้บุคคลทั่วไปเห็นว่ากระทำความผิดแล้วต้องติดคุก ต้องเกิดความลำบาก จึงทำให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดขึ้น เนื่องจากเห็นตัวอย่างแล้ว ส่วนการข่มขวัญยับยั้งเฉพาะรายเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นมีความเกรงกลัวต่อการลงโทษ และไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก เนื่องจาก

⁷⁷ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

⁷⁸ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

ได้รับรู้ถึงความยากลำบากหรือความเจ็บปวดจากการถูกลงโทษ เป็นผลให้ต้องไตร่ตรองในการกระทำผิดว่าจะคุ้มค่าหรือไม่กับความเจ็บปวดที่เคยได้รับมา⁷⁹

3) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation)

การป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาสกระทำผิดนี้ มีหลักการว่าอาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสที่จะทำผิด การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำผิดมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง คือ เพื่อป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าตามหลักการของการลงโทษเพื่อการข่มขวัญยับยั้งมุ่งให้เกิดความเกรงกลัวไม่กระทำผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยการทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำผิดขึ้นได้ ซึ่งวิธีการที่จะขจัดผู้กระทำผิดอาจทำได้โดยการเนรเทศเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากรโดยการกักอาชญากรไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้สังคมปลอดภัย เช่น อังกฤษเคยส่งนักโทษไปไว้ที่ออสเตรเลีย หรือโดยการทำลายอวัยวะเพื่อตัดโอกาสผู้กระทำผิดในการประกอบอาชญากรรม เช่น ตัดมือพวกลักขโมย ทำให้หมดโอกาสลักขโมย หรือการประหารชีวิต

สำหรับวิธีการลงโทษที่บรรล่วัตถุประสงค์นี้และใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน คือ การจำคุกโดยการกักผู้กระทำผิดออกไปจากสังคมให้สังคมปลอดภัย แต่การจำคุกเป็นวิธีที่แยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เพราะการลงโทษจำคุกเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์นี้ไม่ได้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้กระทำผิดยังคงต้องกลับมาอยู่ในสังคมในท้ายที่สุด แม้จะเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตซึ่งมักจะมีการพักโทษ ลดโทษ อดโทษ และเมื่อกลับมาแล้วผู้กระทำผิดอาจมีความโกรธแค้นสังคมมากยิ่งขึ้น เป็นผลต่อเนื่องจากการลงโทษที่เขาได้รับ หรือปรับตัวเข้ากับสังคมยากขึ้น เพราะสังคมไม่ยอมรับเนื่องจากมีตราบาปว่าเป็นคนจู้จุก⁸⁰

4) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จะเน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการกระทำผิด โดยเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลหรือจำแนกลักษณะผู้กระทำผิด เพื่อหาสาเหตุของการกระทำผิด และหาแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นก็เพื่อปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไขผู้กระทำผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษจำคุกขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีฆ่า อาจได้รับการปล่อยตัวก่อน ผู้ต้องขังคดี

⁷⁹ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

⁸⁰ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

ลัทธิพหุที่กระทำผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องโทษคดีฆ่าคนตายสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว ให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัวโดยการทำให้คนที่ทำผิดไม่ให้เกิดตัวลึกลงไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น ทั้งนี้โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมของเขา โดยการใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก เช่น การรอกการลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติ การใช้โทษปรับและการใช้มาตรการในชุมชนอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผู้กระทำผิดได้รับผลกระทบในทางลบในเรือนจำ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุกในกรณีที่ได้เข้าไปปรับโทษในเรือนจำมาระดับหนึ่งแล้วก็ให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุดเพื่อให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดเช่นกัน โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือการทำงานสาธารณะและศูนย์ควบคุม ในขณะที่พวกที่ใช้วิธีการจำคุกในเรือนจำก็ให้การอบรมแก้ไขโดยการฝึกวิชาชีพ ให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การจัดสวัสดิการ การให้การบำบัดแก้ไขเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อมุ่งแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ผู้กระทำผิดมีความบกพร่องและเป็นเหตุให้กระทำผิด⁸¹

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ข้อนี้ ยังเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบัน หากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนไปสู่การลงโทษเพื่อการอบรมแก้ไข แต่การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนก็ยังคงปรากฏอยู่ในความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐยังต้องลงโทษเพื่อตอบสนองความรู้สึกของประชาชนในกรณีที่มีอาชญากรรมรุนแรงเกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันการลงโทษยังเป็นการทำให้คนทั่วไปเกิดความเกรงกลัวในการถูกลงโทษ การลงโทษจึงมุ่งเพื่อข่มขู่ยับยั้งเช่นกัน นอกจากนี้การลงโทษโดยการจำคุกยังถือเป็นการลงโทษเพื่อตัดออกจากสังคม ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ข้อ จึงยังเป็นวัตถุประสงค์ที่ผสมผสานในการลงโทษอยู่ในปัจจุบัน⁸²

⁸¹ นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

⁸² นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>. [2566, 10 มีนาคม].

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทย ในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

ในบทนี้เป็นการศึกษาถึงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเหมาะสม เป็นธรรมและสอดคล้องกับนานาประเทศ ซึ่งจากข้อมูลการก่ออาชญากรรมในคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ สถิติเมื่อ พ.ศ. 2564 นั้น พบว่า มีการแจ้งความในคดีข่มขืน จำนวน 1,411 ราย จับกุมได้ 1,322 ราย คดีทำร้ายร่างกาย จำนวน 2,976 ราย จับกุมได้ 4,107 ราย¹ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการก่ออาชญากรรมมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยกำลังของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยได้ทุกพื้นที่ เพศหญิงจึงต้องกลายเป็นเหยื่อของอาชญากรรมที่ไม่สามารถปกป้องภัยจากคนร้ายได้เลย ดังนั้น การนำสเปร์ย์พริกไทยมาใช้ในการป้องกันตัวจากอาชญากรรมจึงเป็นอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้หญิงแล้ว จะเห็นว่า ประโยชน์ของสเปร์ย์พริกไทยมีมากกว่าโทษที่จะเกิดขึ้น แต่เนื่องด้วยบทลงโทษของการพกพาสเปร์ย์พริกไทยยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่จะอนุญาตให้ประชาชนนำมาใช้ในการป้องกันตัวได้ โดยประเทศไทยได้มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยอยู่หลายฉบับ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวของสหรัฐอเมริกา

สเปร์ย์พริกไทยถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกาและในวงการของตลาดถือว่าเป็นอุปกรณ์ป้องกันตนเองที่มีประสิทธิภาพ จากที่ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลโครงการ Uniform Crime Reporting (UCR) ของ FBI ในปี 2017 ได้มีการจำแนกประเภทอาชญากรรมที่มีความรุนแรง

---

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *สถิติคดีอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิดรายจังหวัด พ.ศ. 2560 – 2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>. [2565, 9 กันยายน].

รวมไปถึงการข่มขืนหรือการล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว พบว่ามีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 1,247,321 ครั้ง โดยแยกเป็นการทำร้ายร่างกายที่รุนแรง ร้อยละ 65.0 ของอาชญากรรม ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ร้อยละ 25.6 การข่มขืน ร้อยละ 8.0 และการฆาตกรรม ร้อยละ 1.4 อาชญากรรมเหล่านี้สร้างความบอบช้ำให้กับผู้ถูกระงับหรือเหยื่อหลายคนจึงนำอุปกรณ์ป้องกันตัวมาใช้เพื่อป้องกันตนเองจากอาชญากรรมเหล่านั้น และจากการสำรวจของ Gallop (2007) มีการรายงานว่าผู้คนต่างใช้ชีวิตในการป้องกันอาชญากรรมหลากหลายกันไป โดยจำแนกเป็น ใช้สุนัขจำนวน ร้อยละ 31 ใช้สัญญาณกันขโมยในบ้านจำนวน ร้อยละ 31 ใช้กระบอกหรือสเปรย์พริกไทยจำนวน ร้อยละ 14 ใช้มีด ร้อยละ 12 ใช้ปืน ร้อยละ 12 จะเห็นได้ว่ามีพลเรือนจำนวนหนึ่งใช้สเปรย์พริกไทยเป็นกลไกในการป้องกันตนเอง

การป้องกันตัวเองด้วยสเปรย์พริกไทยถูกกฎหมายใน 50 รัฐ ของสหรัฐอเมริกา แต่มีข้อจำกัดในการใช้ตามกฎหมายทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะสามารถนำมาใช้ในการป้องกันตัวเองเพื่อป้องกันตัวจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจริง แต่สเปรย์พริกไทยไม่ได้มีไว้เพื่อปิดกั้นการถูกโจมตีได้อย่างถาวรเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้มีเวลาเพียงพอต่อการหลบหนีอย่างปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ในรัฐส่วนใหญ่เป็นเรื่องปกติที่จะปกป้องตัวเองจากการถูกโจมตีโดยมิชอบด้วยกฎหมาย สิ่งที่สำคัญคือการแสดงการป้องกันตนเอง และกำลังที่ใช้ซึ่งต้องมีความจำเป็นและได้สัดส่วนกับภัยคุกคามที่กำลังประสบอยู่ การทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หากใช้สเปรย์พริกไทยกับคนอื่นด้วยเหตุผลที่นอกเหนือจากการป้องกันตัว มีโอกาสที่ผู้ใช้นั้นจะถูกดำเนินคดีฟ้องเป็นคดีต่อศาลในข้อหาทำร้ายร่างกายได้ แต่ก็เช่นเดียวกันหากผู้ใดอยู่ในการต่อสู้ผู้ใช้นั้น ผู้ใช้นั้นก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการใช้สเปรย์พริกไทยนั้นด้วย รัฐทุกรัฐมีกฎหมายเป็นของตัวเองเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิด² ซึ่งในการศึกษาเล่มนี้ จะขอพูดถึงกฎหมายเกี่ยวกับสเปรย์พริกไทยในสหรัฐอเมริกาของรัฐเท็กซัส รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย

3.1.1 รัฐเท็กซัส

สเปรย์พริกไทย เป็นสเปรย์ฉีดพ่นชนิดหนึ่งซึ่งใช้เพื่อป้องกันผู้โจมตีและผู้โจมตี สเปรย์พริกไทยมีสารประกอบสำคัญที่เรียกว่า สารแคปไซซิน ซึ่งเป็นสารประกอบที่ก่อให้เกิดอาการอักเสบอย่างมากเมื่อสัมผัสกับมนุษย์ และทำให้เกิดอาการแสบร้อนและเจ็บปวดอย่างรุนแรง แคปไซซิน คือ สิ่งที่ทำให้พริกมีความเผ็ดที่ทำให้มัน โดดเด่น และพบได้ในสเปรย์พริกไทยที่มีความเข้มข้นสูงกว่าในพริก ทำให้สเปรย์พริกไทยร้อนกว่าพริกจริง ๆ ผลกระทบอื่น ๆ ของสเปรย์

² Jayne Thompson. (2018). *Can You Go to Jail for Using Pepper Spray on Someone?*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/12296118-can-jail-using-pepper-spray-someone.html>. [2023, May 24].

พริกไทยอาจทำให้เกิดอาการหายใจดังเสียง ไอ แสบคอ เจ็บหน้าอก น้ำมูกไหล ลำไส้ วิงเวียน แผลใหม่ แผลพุพอง และบางครั้งถึงกับหมดสติ ความเจ็บปวดและความรู้สึกไม่สบายอย่างรุนแรงที่เกิดจากสเปรย์พริกไทยเป็นสิ่งที่หลายคนใช้เพื่อป้องกันผู้โจมตี ความเจ็บปวดทำให้ผู้โจมตีไม่สามารถเคลื่อนไหวได้และทำให้เหยื่อมีโอกาสรอดหนีได้ แม้ว่าสเปรย์พริกไทยจะถูกจัดประเภทเป็นอาวุธไม่สังหาร แต่ก็มีรายงานกรณีที่สเปรย์พริกไทยมีส่วนทำให้บางคนเสียชีวิต รวมถึงผู้ที่ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเอง³

ในปี 2022 การซื้อและพกพาสเปรย์พริกไทยเป็นสิ่งถูกกฎหมายในสหรัฐอเมริกา รวมถึงสถานที่ต่างๆ เช่น เท็กซัส ผู้อยู่อาศัยทุกคนสามารถซื้อและเก็บสเปรย์พริกไทยไว้กับตัวได้โดยไม่ต้องมีการฝึกอบรมหรือใบอนุญาตใด ๆ ดังนั้น ใคร ๆ ก็สามารถพกพาและใช้สเปรย์พริกไทยได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สเปรย์พริกไทยเป็นที่นิยมและใช้กันทั่วไปในการป้องกันตัว หาซื้อและวิธีการใช้ง่าย จริง ๆ แล้วสเปรย์พริกไทยไม่ควรขายในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากสเปรย์พริกไทยเป็นอุปกรณ์จ่ายสารเคมี แต่กฎหมายระบุว่าสิ่งของที่ใช้สำหรับป้องกันตัว เช่น สเปรย์พริกไทย ได้รับการยกเว้นจากกฎหมายนี้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการขายสเปรย์พริกไทยในเชิงพาณิชย์และทุกคนสามารถซื้อได้ แต่ก็ซื้อไว้เพื่อใช้ในการป้องกันตนเองเท่านั้น แต่หากบุคคลใดใช้สเปรย์พริกไทยที่ไม่ได้ใช้ในการป้องกันตัว จะต้องถูกพิจารณาและตัดสินลงโทษในข้อหาใช้สเปรย์พริกไทยในเท็กซัสได้โดยไม่มีเหตุอันสมควร⁴

ตามประมวลกฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัส ข้อ 10. ความผิดต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย และศีลธรรม บทที่ 46 เรื่อง อาวุธ (14) (Penal Code, Title 10. Offenses Against Public Health, Safety, And Morals, Chapter 46. Weapons, Sec.46.01. Definitions) ในเรื่องของคำจำกัดความคำว่า “เครื่องจ่ายสารเคมี” หมายความว่า เครื่องมือนอกเหนือจากเครื่องจ่ายสารเคมีขนาดเล็กที่ขายในเชิงพาณิชย์สำหรับการป้องกันส่วนบุคคล ซึ่งออกแบบ ทำ หรือดัดแปลงเพื่อจุดประสงค์ในการจ่ายสารที่สามารถก่อให้เกิดผลเสียทางจิตใจหรือทางสรีรวิทยาต่อมนุษย์ เมื่อพิจารณาจากคำนิยามในกฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัสจะเห็นได้ว่า เครื่องจ่ายสารเคมีที่ถูกกฎหมายควบคุมจะเป็นเครื่องจ่ายสารเคมีอื่นที่ไม่ใช่สเปรย์พริกไทย ดังนั้นสเปรย์พริกไทยจึงไม่ได้

³ Fair Punishment Team. (2023). *Is Pepper Spray Legal in Texas? An In-Depth Analysis*. (Online). Available: [https:// fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/](https://fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/). [2023, May 24].

⁴ Fair Punishment Team. (2023). *Is Pepper Spray Legal in Texas? An In-Depth Analysis*. (Online). Available: <https:// fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/>. [2023, May 24].

⁵ Penal Code, Title 10. Offenses Against Public Health, Safety, And Morals, Chapter 46. Weapons, Sec.46.01. Definitions.

ถือว่าเป็นอาวุธที่ผิดกฎหมาย และยังสามารถใช้ในการป้องกันตัวได้ เพียงแต่ห้ามมิให้บุคคลใช้สเปรย์พริกไทยเพื่อลงมือทำร้ายร่างกายหรือนำกระป๋องสเปรย์พริกไทยเข้าไปในบริเวณที่ห้ามมิให้ใช้อาวุธดังกล่าว⁶

การใช้สเปรย์พริกไทยในรัฐเท็กซัส ไม่มีกฎหมายกำหนดว่า สามารถใช้สเปรย์พริกไทยได้ที่ไหนและเมื่อใด อีกทั้งยังอาจถูกจับกุมและถูกตั้งข้อหาทำร้ายร่างกายในทางอาญาได้ และต้องพิสูจน์การกระทำของตนเองต่อคณะลูกขุน ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาจะตัดสินลงโทษหรือไม่จากการใช้สเปรย์พริกไทย ดังนั้น หากจะใช้สเปรย์พริกไทยต้องมีบุคคลอื่นเข้ามาทำร้ายก่อนเท่านั้น ถึงจะมีสิทธิที่จะใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้ เช่น หากมีคนต่อคุณและทำท่าจะต้อยอีกครั้ง แต่คุณจัดการเขาด้วยสเปรย์พริกไทยได้สำเร็จก่อน นี่อาจเป็นข้อแก้ตัวที่หนักแน่นพอที่จะทำให้คณะลูกขุนเชื่อว่า คุณใช้สเปรย์พริกไทยได้อย่างสมเหตุสมผล แต่อย่างไรก็ตามคณะลูกขุนอาจตัดสินลงโทษคุณในความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้ แม้ว่า คุณจะป้องกันตัวเองก็ตาม เช่น มีคนมาตะโกนใส่คุณด้วยวาจาแต่ไม่ได้พยายามทำร้ายร่างกายคุณและคุณเลือกใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว เช่นนี้อาจมีแนวโน้มว่าคณะลูกขุนจะตั้งฟ้องคุณในข้อหาทำร้ายร่างกายได้ เพราะไม่มีการขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงหรืออันตรายในทันที ซึ่งทั้งหมดนี้จะขึ้นอยู่กับคณะลูกขุนทั้งสิ้น⁷

ตามประมวลกฎหมายอาญา ข้อ 3 การลงโทษ บทที่ 12 เรื่อง บทลงโทษ หมวด ข การลงโทษทางความผิดธรรมดา มาตรา 12.21. (Penal Code, Title 3. Punishments, Chapter 12. Punishments, Subchapter A. General Provisions, Sec. 12.01.) ความผิดในทางอาญาบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในความผิดทางอาญาประเภท A จะต้องถูกลงโทษโดย (1) ปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ (2) จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ (3) ทั้งจำทั้งปรับ⁸ ในกรณีที่ใช้สเปรย์พริกไทยโดยไม่มีเจตนาอันสมควรมักถูกตัดสินว่า เป็นการทำร้ายร่างกายถูกจัดประเภทเป็นความผิดอาญาประเภท A ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หากคุณถูกตัดสินว่ามีความผิดในความผิดทางอาญาประเภท A โดยใช้สเปรย์พริกไทยอย่างไม่เหมาะสม คุณอาจต้องเผชิญโทษจำคุกสูงสุดหนึ่งปี หรือปรับสูงถึง 4,000 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนั้นคนที่คุณใช้สเปรย์พริกไทยฉีดใส่ก็สามารถเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง

⁶ Jessica Zimmer. (2021). *Pepper Spray Laws in Texas*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6706879-pepper-spray-laws-texas.html>. [2023, May 24].

⁷ Fair Punishment Team. (2023). *Is Pepper Spray Legal in Texas? An In-Depth Analysis*. (Online). Available: [https:// fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/](https://fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/). [2023, May 24].

⁸ Penal Code, Title 3. Punishments, Chapter 12. Punishments, Subchapter A. General Provisions, Sec. 12.01.

ได้อีกเช่นกัน นอกเหนือจากนั้นต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลสำหรับการบาดเจ็บใดๆที่ได้รับอันเป็นผลมาจากการใช้สเปรย์พริกไทยของคุณ และเงินอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปจากการหยุดงาน เป็นต้น⁹

หากบุคคลที่พกพาสเปรย์พริกไทยถูกตั้งข้อหาทำร้ายร่างกาย เนื่องจากได้ฉีดสเปรย์พริกไทยใส่ผู้อื่นโดยที่ไม่ได้มีการขู่แต่อย่างใด หากเหยื่อได้รับบาดเจ็บจากการใช้สเปรย์พริกไทยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เหยื่อสามารถฟ้องบุคคลนั้นให้รับผิดชอบได้ โดยไม่จำเป็นที่รัฐจะต้องตั้งข้อหาทางอาญาต่อผู้ใช้สเปรย์พริกไทยก่อน โดยหลักปฏิบัติทางแพ่งและการเยียวยาของรัฐที่กซส เรื่องที่ 2 การพิจารณาคดี การพิพากษา และการอุทธรณ์ บทที่ 16 ข้อจำกัดของการกระทำส่วนบุคคล ตาม Civil Practice And Remedies Code, Title 2. Trial, Judgment, And Appeal, Subtitle B. Trial Matters, Chapter 16. Limitations, Subchapter A. Limitations Of Personal Actions, Sec. 16.003.¹⁰ ได้กำหนดอายุความเอาไว้สองปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการกระทำเกิดขึ้นในการกระทำที่เป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย ซึ่งหมายความว่าเหยื่อจะต้องยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายภายในสองปี นับแต่วันที่ตนได้รับบาดเจ็บ นอกจากนี้ยังสามารถเรียกค่าเสียหายคืนได้สามเท่าหากจำเลยกระทำโดยเจตนา ผู้พิพากษาอาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าชดเชยธรรมเนียม หรือแม้กระทั่งชำระค่าทนายความหากมีกฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจเรียกคืนดังกล่าว เพราะโดยปกติแล้วค่าธรรมเนียมทนายความจะไม่สามารถขอคืนได้ในคดีความผิดเกี่ยวกับการบาดเจ็บส่วนบุคคล¹¹

นอกจากนั้นในรัฐเท็กซัสยังกำหนดสถานที่ที่ห้ามนำสเปรย์พริกไทยเข้าไปด้วย เช่น ศาลอาจตั้งกฎห้ามนำสเปรย์พริกไทยเข้ามา หรือโรงเรียนรัฐบาลระดับ K-12 และโรงเรียนอาจห้ามไม่ให้นักเรียน พนักงาน ผู้ปกครอง พกสเปรย์พริกไทยขณะอยู่ในสถานที่นั้น หรือเรือนจำอาจห้ามผู้เยี่ยมไม่ให้ นำสเปรย์พริกไทยเข้าไปด้วย หรือหน่วยงานในการกำกับดูแลและแก้ไขชุมชนหรือสำนักงานคุมประพฤติอาจไม่อนุญาตให้ผู้ติดต่อกับสเปรย์พริกไทยเข้าไปภายในสถานที่นั้นๆ แต่ก็มีบางสถานที่ที่อนุญาตให้ใช้สเปรย์พริกไทยได้ในปริมาณเล็กน้อย เช่น มหาวิทยาลัยเท็กซัสที่ไม่อนุญาตให้บุคคลพกพาอุปกรณ์จ่ายสารเคมีเข้าไป แต่มีข้อยกเว้น คือ UT Austin อนุญาตให้ใช้สเปรย์พริกไทยหากพกพาในตู้จ่ายสารเคมีขนาดเล็กที่ขายในเชิงพาณิชย์สำหรับการป้องกันตัว ซึ่งกฎนี้ได้มีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า เครื่องจ่ายสารเคมีต้องได้รับการออกแบบ จัดทำ หรือดัดแปลง

⁹ Fair Punishment Team. (2023). *Is Pepper Spray Legal in Texas? An In-Depth Analysis*. (Online). Available: [https:// fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/](https://fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/). [2023, May 24].

¹⁰ Civil Practice and Remedies Code. Title 2. Trial, Judgment, And Appeal, Subtitle B. Trial Matters, Chapter 16. Limitations, Subchapter A. Limitations of Personal Actions, Sec. 16.003.

¹¹ Jessica Zimmer. (2021). *Pepper Spray Laws in Texas*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6706879-pepper-spray-laws-texas.html>. [2023, May 24].

เพื่อวัตถุประสงค์ในการจ่ายสารที่สามารถก่อให้เกิดผลเสียทางจิตใจหรือทางสรีรวิทยาต่อมนุษย์ ผู้ที่เข้ามาในวิทยาเขตสามารถค้นหาแนวทางเกี่ยวกับอาวุธหรือผลิตภัณฑ์ป้องกันตนเองที่อนุญาตให้ใช้ในวิทยาเขตได้จากเว็บไซต์ของกรมตำรวจของมหาวิทยาลัย¹²

กล่าวโดยสรุป สเปรย์พริกไทยในรัฐเท็กซัสสามารถมีและใช้ได้อย่างถูกกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษหรือต้องมีใบอนุญาต แต่สิ่งที่ต้องระลึกอยู่เสมอว่า หากหยิบขึ้นมาใช้จะต้องเป็นการนำมาใช้เพื่อการป้องกันตัวตามกฎหมายเท่านั้น เพราะเมื่อใดที่มีการใช้สเปรย์พริกไทยอย่างไม่เหมาะสมก็อาจทำให้ลักษณะลูกขุนตัดสินลงโทษตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นได้

3.1.2 รัฐนิวยอร์ก

นิวยอร์กเป็นมหานครที่พลุกพล่านไปด้วยธุรกิจ ความบันเทิง และการท่องเที่ยวที่ดึงดูดผู้คนจากทุกสาขาอาชีพ ซึ่งแตกต่างจากเมืองใหญ่ ๆ อย่างแมนฮัตตันและลองไอส์แลนด์ที่เป็นเมืองสำหรับการทำงานและการพักผ่อน เมื่อใดก็ตามที่มีผู้คนจำนวนมากมารวมตัวกัน ประกอบกับสภาพแวดล้อมของเมืองที่มักจะมีการก่ออาชญากรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายออกมารองรับในการที่จะสามารถหาวิธีมาเพื่อใช้ในการป้องกันตนเอง สเปรย์ป้องกันตัวชนิดเดียวที่สามารถส่งไปนิวยอร์กได้คือสเปรย์พริกไทยสำหรับสัตว์ ซึ่งใช้เพื่อป้องกันการโจมตีจากสัตว์ร้าย สเปรย์ฉีดสัตว์เป็นอาวุธอันตรายพลังที่มีส่วนผสมของ Oleoresin Capsicum (OC) เพื่อหยุดยั้งแม้แต่ผู้รุกรานที่ดุร้ายที่สุดได้ชั่วคราว สเปรย์เหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้สัตว์เกิดอาการมีนงงชั่วคราวและให้โอกาสคุณในการหลบหนี และอาจใช้อย่างถูกกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันส่วนบุคคลเท่านั้น แม้ว่านิวยอร์กมักถูกมองว่าเป็นเขตเมืองที่สุนัขจู่โจมอาจเป็นภัยคุกคามต่อสัตว์เพียงชนิดเดียว แต่ก็ยังมีเขตชนบทที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งอาจเกิดการเผชิญหน้ากับสัตว์ป่าที่เป็นอันตรายได้¹³

สเปรย์พริกไทยเป็นอุปกรณ์ในการป้องกันตัวที่สามารถนำมาใช้ได้จริงและไม่เป็นอันตราย หลายรัฐมีกฎหมายของตนเองเกี่ยวกับการซื้อและการใช้สเปรย์พริกไทย ซึ่งรัฐนิวยอร์กก็ไม่ต่างกัน แม้ว่าการพกพาสเปรย์พริกไทยในนิวยอร์กจะถูกกฎหมาย แต่ผู้ใช้ต้องซื้อจากสถานที่เฉพาะในรัฐและฉลากต้องมีข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับการใช้ กฎหมายของรัฐนิวยอร์กกำหนดให้

¹² Jessica Zimmer. (2021). *Pepper Spray Laws in Texas*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6706879-pepper-spray-laws-texas.html>. [2023, May 24].

¹³ PSSDefense Pepper Spray Store. (2023). *New York State Pepper Spray Laws & NY Legal Self Defense Products*. (Online). Available: <https://www.pepper-spray-store.com/pages/new-york-laws>. [2023, May 24].

ผู้ซื้อสามารถใช้สเปรย์พริกไทยเพื่อการป้องกันตัวเท่านั้น หากนำไปใช้ในลักษณะอื่นอาจถูกดำเนินคดีอาญาและได้รับบทลงโทษได้¹⁴

กฎหมายในรัฐนิวยอร์กในการนำมาบังคับใช้กับสเปรย์พริกไทยนั้น คือ New York State Penal Law (Exemption of Weapons Law §265., Sale of "self-defense spray device", Section §265.20) กฎหมายอาญาแห่งรัฐนิวยอร์ก เรื่อง การยกเว้นกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธ การขายอุปกรณ์สเปรย์ป้องกันตัวเอง มาตรา 265.20 ข้อ 14 (New York State Penal Law)¹⁵ กำหนดว่า

มาตรา 265.20 ข้อ 14 “การมีอุปกรณ์สเปรย์ป้องกันตัวตามที่กำหนดในวรรคนี้กำหนดไว้ในเอกสารนี้สำหรับการป้องกันบุคคลหรือทรัพย์สิน และการใช้อุปกรณ์สเปรย์ป้องกันตัวดังกล่าวภายใต้สถานการณ์ที่สมควรใช้กำลังทางกายภาพตาม ข้อ 35 ของบทนี้” (เรื่องการป้องกันโดยชอบธรรม)

1) ตามที่ใช้ในส่วนนี้ “เครื่องพ่นป้องกันตัว” หมายถึง เครื่องพ่นขนาดพกพาที่บรรจุและปล่อยสารเคมีหรือสารอินทรีย์ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายหรือพิการทางร่างกายชั่วคราวโดยการระเหยเป็นไอหรือถูกพ่นในอากาศ หรืออุปกรณ์ที่คล้ายกันที่มีพริกไทยหรือสารปิดการทำงานที่คล้ายกัน

2) การยกเว้นตามวรรคนี้จะไม่บังคับใช้กับบุคคลที่

(1) อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือ

(2) เคยถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรือการทำร้ายร่างกายใด หรือ

(3) ถูกตัดสินว่ามีความผิดนอกกรัฐนิวยอร์ก ซึ่งหากการกระทำในนิวยอร์กถือเป็นความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมการทำร้ายร่างกาย

3) กระทรวงสาธารณสุข โดยความร่วมมือของแผนกบริการยุติธรรมทางอาญาและผู้กำกับการตำรวจของรัฐ จะพัฒนามาตรฐานและประกาศใช้ข้อบังคับเกี่ยวกับประเภทของเครื่องพ่นป้องกันตัวซึ่งอาจซื้อ ครอบครอง และใช้ได้ตามกฎหมาย ข้อบังคับจะต้องรวมถึงข้อกำหนดว่าเครื่องพ่นป้องกันตัวทุกชนิดที่อาจซื้อ ครอบครอง หรือใช้โดยชอบด้วยกฎหมายตามวรรคนี้ต้องมีฉลากที่ระบุว่า

“คำเตือน : การใช้สารหรืออุปกรณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดนอกเหนือจากการป้องกันตนเองถือเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมาย เนื้อหาที่มีอันตราย ใช้ด้วยความระมัดระวัง

¹⁴ Michelle Nati. (2021). “*Pepper Spray and New York Law*”. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6611469-pepper-spray-new-york-law.html>. [2023, May 24].

¹⁵ Selfdefense (2021). “*New York State Penal Law*”. (Online). Available: <http://selfdefenses.com/forcespray/NYSpraylaw.html>. [2023, May 24].

ห้ามขายอุปกรณ์นี้โดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากตัวแทนจำหน่ายที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับอนุญาต การครอบครองอุปกรณ์นี้โดยบุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีหรือโดยใครก็ตามที่ถูกตัดสินว่า มีความผิดทางอาญาหรือทำร้ายร่างกายถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย”

ข้อ 15 การครอบครองและการขายอุปกรณ์สเปร์ย์ป้องกันตัวตามที่กำหนดใน ข้อ 14 โดยตัวแทนจำหน่ายอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 400.00 ของบทนี้ เกสซ์กรที่ได้รับ อนุญาตตามมาตรา 137 ของกฎหมาย หรือผู้ขายอื่นที่ได้รับอนุญาตและอนุมัติจากผู้กำกับ การตำรวจรัฐ

(a) อุปกรณ์ สเปร์ย์ป้องกันตัวทุกเครื่องต้องมาพร้อมทั้งฉลาก รวมถึงคำแนะนำ ในการใช้ ข้อมูลการปฐมพยาบาล ข้อมูลความปลอดภัยและการจัดเก็บ ต้องมีหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้ผู้ซื้อติดต่อและรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพร้อมของ หลักสูตรในการฝึกอบรมการป้องกันตัวและความปลอดภัยในการใช้เครื่องพ่นป้องกันตัว

(b) ก่อนส่งมอบอุปกรณ์สเปร์ย์ป้องกันตัวให้กับบุคคลใด ๆ ตัวแทนจำหน่าย ที่ได้รับอนุญาตจะต้องแสดงหลักฐานอายุและคำปฏิญาณในแบบฟอร์ม ได้รับการอนุมัติจากผู้กำกับการ ตำรวจของรัฐว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้ถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมเกี่ยวกับการ ทำร้ายร่างกาย แบบฟอร์มดังกล่าวจะถูกส่งต่อไปยังกองบังคับการตำรวจแห่งรัฐในระยะเวลา ที่กำหนดโดยผู้กำกับการตำรวจแห่งรัฐ หากไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว แบบฟอร์มจะต้อง คงไว้ในสถานที่ของผู้จำหน่ายและจะต้องแสดงได้ตลอดเวลาที่เหมาะสมเมื่อมีการตรวจสอบโดย เจ้าหน้าที่รักษาความสงบหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งดำเนินการตามหน้าที่ ห้ามขายอุปกรณ์สเปร์ย์ ป้องกันตัวมากกว่าสองเครื่องต่อผู้ซื้อหนึ่งรายในคราวเดียว

จากกฎหมายอาญาแห่งรัฐนิวยอร์กได้กำหนดบรรจุกฎหมายสเปร์ย์พริกไทยต้องมีคำแนะนำ การใช้งานรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บอย่างปลอดภัย ต้องมีคำแนะนำในการปฐมพยาบาลด้วย บนกระป๋องต้องระบุหมายเลขโทรศัพท์โทรฟรีซึ่งสามารถนำไปสู่ความปลอดภัยในการป้องกันตัว และหลักสูตรการฝึกอบรม รัฐอนุญาตให้บุคคลพกพาสเปร์ย์พริกไทยติดตัวได้หากกระป๋องมีขนาด และฉลากชัดเจนว่า “สเปร์ย์มีไว้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น” ผู้ซื้อสามารถซื้อสเปร์ย์พริกไทยได้ตาม จำนวนที่ต้องการใช้ในรัฐนิวยอร์กเท่านั้น ไม่สามารถซื้อออนไลน์และจัดส่งจากที่อื่นได้ เพราะจะถือว่าเป็น สิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับสเปร์ย์สำหรับสัตว์ที่สามารถซื้อได้จากนอกรัฐ เช่น การใช้สเปร์ย์พริกไทยของสุนัขหรือหมี เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การพกสเปร์ย์พริกไทยในรัฐนิวยอร์กเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย แต่ก็มี กฎหมายกำหนดคุณสมบัติของผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์และต้องไม่มีประวัติ การทำร้ายร่างกายหรือความผิดอาญาใด ๆ มาก่อน ผู้ซื้อต้องกรอกแบบฟอร์มที่ระบุว่า บรรลุนิติภาวะ

และไม่มีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย แม้ว่าบางรัฐจะอนุญาตให้ซื้อสเปรย์พริกไทยจากร้านค้าหรือทางออนไลน์ได้ แต่รัฐนิวเจอร์ซีย์มีความเข้มงวดมากกว่า โดยต้องซื้อจากสถานที่เฉพาะที่รัฐอนุญาตเท่านั้น เพราะสเปรย์พริกไทยจะมีจำหน่ายเฉพาะในร้านขายยาที่ได้รับอนุญาตหรือตัวแทนจำหน่ายอาวุธปืนที่มีใบอนุญาต และต้องมีฉลากที่แสดงถึงข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับการใช้ นอกจากนี้ยังต้องมีค่าเตือนในการซื้อ การครอบครอง และการใช้งาน โดยชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งยังมีการจำกัดจำนวนหน่วยการซื้อโดยสามารถซื้อได้ครั้งละ 2 กระป๋องในคราวเดียวเท่านั้น¹⁶

3.1.3 รัฐแคลิฟอร์เนีย

การพกสเปรย์พริกไทยในแคลิฟอร์เนียอยู่ภายใต้การควบคุมของ California Penal Code มาตรา 22810 (ประมวลกฎหมายอาญา ตอนที่ 6 การควบคุมอาวุธร้ายแรง ข้อ 3 อาวุธและอุปกรณ์อื่นที่ไม่ใช่อาวุธปืน หมวดที่ 11 แก๊สน้ำตาและอาวุธแก๊สน้ำตา มาตรา 22810) ที่กำหนดให้อาวุธสเปรย์พริกไทยและแก๊สน้ำตาสามารถซื้อ ครอบครอง และใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันตนเองเท่านั้น และเมื่อพูดถึงการใช้ก็รวมถึงการนำเสนอสเปรย์พริกไทยในทางที่คุกคามด้วย นอกจากนี้ชาวแคลิฟอร์เนียจะใช้เพื่อปกป้องจากผู้รุกราน สุนัขดุร้าย และสัตว์ป่าอื่น ๆ แต่หากใช้สเปรย์พริกไทยเพราะความโกรธและไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันตัว อาจต้องถูกดำเนินคดีลหุโทษหรือความผิดทางอาญา โดยมีโทษจำคุกตั้งแต่ 16 เดือนถึง 3 ปี และ/หรือปรับ 1,000 ดอลลาร์ กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียยังกำหนดให้ประชาชนบรรจूसเปรย์พริกไทยต้องมีขนาดไม่เกิน 2.5 ออนซ์ และบรรจุภัณฑ์ต้องระบุอายุการเก็บรักษาของสารเคมี คำแนะนำในการปฐมพยาบาลว่าต้องใช้เพื่อการป้องกันตัวเองเท่านั้น และข้อมูลเกี่ยวกับผลทางกฎหมายหากไม่ปฏิบัติตามเช่นนั้น¹⁷

ประมวลกฎหมายอาญาของรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 22810¹⁸ บัญญัติว่า “โดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติอื่นใดของกฎหมาย บุคคลใดสามารถซื้อ ครอบครอง หรือใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ สำหรับการขายหรือปล่อยแก๊สน้ำตา หากแก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตานั้นใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันตัวเท่านั้น ข้อกำหนดดังต่อไปนี้

¹⁶ Michelle Nati. (2021). “*Pepper Spray and New York Law*”. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6611469-pepper-spray-new-york-law.html>. [2023, May 24].

¹⁷ Graham Donath law office, APC. (2022). *is pepper spray legal in california?*. (Online). Available: <https://www.gddlaw.com/2022/03/21/pepper-spray-legal-california/#:~:text=According%20to%20California%20Penal%20Code,non%2Dself%2Ddefense%20situation>. [2023, May 24].

¹⁸ FindLaw Staff. (2019). *California Code, Penal Code - PEN § 22810*. (Online). Available: <https://codes.findlaw.com/ca/penal-code/pen-sect-22810/>. [2023, May 24].

(a) ไม่มีบุคคลใดที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย หรือรัฐ รัฐบาล หรือประเทศอื่นใด หรือถูกตัดสินว่ามีความผิดจากการใช้แก๊สน้ำตาในทางที่ผิดภายใต้หมวดย่อย (ข) จะซื้อ มี หรือใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ

(b) ห้ามมิให้ผู้ติดยาเสพติดซื้อ มี หรือใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ

(c) ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือจัดหาแก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาให้แก่ผู้เยาว์

(d) ห้ามผู้เยาว์ซื้อ ครอบครอง หรือใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ

(e) (1) ห้ามมิให้บุคคลใดซื้อ ครอบครอง หรือใช้อาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ ที่ปล่อยกระสุนปืน หรือที่จับไล่แก๊สน้ำตาด้วยวิธีใด ๆ นอกเหนือจากสเปรย์ฉีดฟัน หรือที่มีละอองลอยน้ำหนักสุทธิมากกว่า 2.5 ออนซ์ สเปรย์

(2) ภาชนะบรรจุแก๊สน้ำตาและอาวุธสำหรับแก๊สน้ำตาที่อาจซื้อ ครอบครอง และใช้ตามกฎหมายตามมาตรานี้ต้องมีฉลากระบุว่า “คำเตือน: การใช้สารหรืออุปกรณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดนอกเหนือจากการป้องกันตัว เป็นความผิดตามกฎหมาย เนื้อหาไม่อันตราย ใช้ด้วยความระมัดระวัง”

(3) หลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 ภาชนะบรรจุแก๊สน้ำตาและอาวุธที่ใช้แก๊สน้ำตาทุกอันที่มีการซื้อ ครอบครอง และใช้ตามกฎหมายตามมาตรานี้ ต้องมีฉลากแสดงวันหมดอายุของอาวุธแก๊สน้ำตา

(4) ภาชนะบรรจุแก๊สน้ำตาและอาวุธสำหรับแก๊สน้ำตาทุกอันที่อาจซื้อได้ตามกฎหมายตามมาตรานี้ จะต้องแนบคำแนะนำการใช้งานไปด้วยในเวลาซื้อ

(f) มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 1994 ภาชนะบรรจุแก๊สน้ำตาและอาวุธสำหรับแก๊สน้ำตาทุกอันที่อาจซื้อ ครอบครอง และใช้ตามกฎหมายตามมาตรานี้จะต้องแนบมาพร้อมกับคำแนะนำในการใช้งาน ข้อมูลการปฐมพยาบาล ความปลอดภัย และข้อมูลการจัดเก็บ และคำอธิบายผลทางกฎหมายของการใช้ภาชนะบรรจุแก๊สน้ำตาหรือผลิตภัณฑ์แก๊สน้ำตาอย่างไม่เหมาะสม

(g) (1) เว้นแต่จะระบุไว้ในวรรค (2) บุคคลใดที่ใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาใด ๆ ยกเว้นเพื่อป้องกันตัว ถือว่ามีความผิดในที่สาธารณะและมีโทษถึงจำคุกตามหมวดย่อย (h) ของมาตรา 1170 เป็นเวลา 16 เดือน หรือ 2 หรือ 3 ปี หรือในคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งปรับและจำคุก

(2) หากเป็นการใช้กับเจ้าหน้าที่รักษาความสงบตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4.5 (เริ่มด้วยมาตรา 830) ของลักษณะ 3 ของส่วนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการและผู้กระทำความผิดรู้หรือตามสมควรรู้ว่า เข้อยู่เป็นเจ้าหน้าที่สันติบาล ความผิดมีโทษถึงจำคุกตาม

หมวดย่อย (h) ของมาตรา 1170 เป็นเวลา 16 เดือนหรือ 2 หรือ 3 ปี หรือปรับ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งปรับและจำคุก”

ประมวลกฎหมายแคลิฟอร์เนีย ประมวลกฎหมายอาญา - PEN § 22815 (ส่วนที่ 6 การควบคุมอาวุธร้ายแรง ข้อ 3 อาวุธและอุปกรณ์อื่นนอกเหนือจากอาวุธปืน หมวดที่ 11 แก๊สน้ำตา และอาวุธแก๊สน้ำตา บทที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป มาตรา 22815)¹⁹ กำหนดไว้ว่า

“(a) แม้จะมีส่วนย่อย (b) ของมาตรา 22810 ผู้เยาว์ที่มีอายุครบ 16 ปี อาจซื้อและครอบครองแก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาตามหมวดนี้ได้ หากผู้เยาว์มาพร้อมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง หรือมีความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

(b) แม้จะมีส่วนย่อย (c) ของมาตรา 22810 บุคคลอาจขายหรือจัดหาแก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาให้กับผู้เยาว์ที่มีอายุครบ 16 ปีบริบูรณ์และมาพร้อมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง หรือผู้ที่นำคำสั่งแจ้งความยินยอมที่ลงนามโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองของผู้เยาว์

(c) ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้เยาว์ที่เกิดจากการใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาของผู้เยาว์นอกเหนือจากการป้องกันตัวพ่อแม่, ผู้พิทักษ์หรือบุคคลอื่นที่อนุญาตให้จัดเตรียมแก๊สน้ำตาให้กับผู้เยาว์โดยการลงนามในคำยินยอมหรือติดตามผู้เยาว์ตามที่ระบุไว้ในส่วนย่อย (b) ที่พ่อแม่, ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันและหลายส่วนกับผู้เยาว์สำหรับความเสียหายใด ๆ ก็ตามอันเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยมิชอบ หรือการละเว้นการใช้แก๊สน้ำตาหรืออาวุธแก๊สน้ำตาของผู้เยาว์”

กล่าวโดยสรุป การพกสเปรย์พริกไทยในรัฐแคลิฟอร์เนียได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถซื้อ ครอบครอง และพกพาสเปรย์พริกไทย โดยจะต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีประวัติในการถูกตัดสินว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย หรือรัฐ รัฐบาลหรือประเทศอื่นใด หรือถูกตัดสินว่ามีความผิดจากการใช้แก๊สน้ำตาในทางที่ผิด บุคคลที่คิดยาเสพติด ผู้เยาว์ ไม่สามารถซื้อ ครอบครองหรือใช้สเปรย์พริกไทยได้ แต่หากผู้เยาว์มาพร้อมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองแล้ว อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องร่วมรับผิดชอบสำหรับความเสียหายทางแพ่ง หากผู้เยาว์ประมาทหรือใช้สเปรย์พริกไทยในทางที่ผิด ภาระหน้าที่ใช้บรรจุกต้องมิถลากระบุค่าเดือนในการใช้สารหรืออุปกรณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการป้องกันตัวเป็นความผิดต่อกฎหมาย เนื้อหาที่มีความอันตรายและให้ใช้ด้วยความระมัดระวัง และบรรจุกัณฑ์ต้องมีขนาดไม่เกิน 2.5 ออนซ์ ต้องระบุอายุการเก็บรักษาของสารเคมี คำแนะนำในการปฐมพยาบาลว่าต้องใช้

¹⁹ FindLaw Staff. (2019). *California Code, Penal Code - PEN § 22810*. (Online). Available: <https://codes.findlaw.com/ca/penal-code/pen-sect-22810/>. [2023, May 24].

เพื่อการป้องกันตัวเองเท่านั้น และข้อมูลเกี่ยวกับผลทางกฎหมายหากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม และในกรณีที่ใช้สเปรย์พริกไทยเพราะด้วยความโกรธหรือไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันตัว อาจต้องถูกดำเนินคดีลหุโทษหรือความผิดทางอาญา โดยมีโทษจำคุกตั้งแต่ 16 เดือนถึง 3 ปี และ/หรือปรับ 1,000 ดอลลาร์²⁰

3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทย ในการป้องกันตัวของประเทศไทย

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายสูงสุดของประเทศที่บอกถึงลักษณะโดยทั่วไปในการปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ว่าด้วยรูปแบบการปกครองประเทศ สิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยถือว่าเป็นกฎหมายที่เป็นแม่บทที่สำคัญที่สุด ซึ่งกฎหมายอื่นจะมาขัดหรือแย้งมิได้ ซึ่งความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่ให้หลักประกันในด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นกฎกติกาที่ทุกคนในประเทศต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คราวนี้ วันที่ 6 เมษายน 2560 มีหลักการที่สำคัญดังนี้²¹

1) การประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติในเรื่องของสิทธิของประชาชน ไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2) การประกันความเท่าเทียม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับจะบัญญัติถึงฐานะของประชาชนทุกคนที่อยู่ในประเทศว่าทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีฐานะทางสังคมหรือฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงต่ำเพียงใด ย่อมจะได้รับการบริการจากรัฐโดยเท่าเทียมกัน

3) การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองบ้านเมือง ให้ประชาชนเข้ามามีอำนาจในการมีส่วนร่วมในการปกครองได้ง่ายขึ้น

²⁰ Graham Donath law office, APC. (2022). *is pepper spray legal in california?*. (Online). Available: <https://www.gddl.com/2022/03/21/pepper-spray-legal-california/#:~:text=According%20to%20California%20Penal%20Code,non%2Dself%2Ddefense%20situation.> [2023, May 24].

²¹ โรงเรียนทนายมูลวิทยา. (2566). *บทความรู้ที่ 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://saimoon.thai.ac/client-upload/saimoon/uploads/>. [2565, 9 กันยายน].

4) การถ่วงดุลอำนาจการปกครองต่างๆ ในประเทศไทยประกอบด้วยอำนาจธิปไตย 3 ด้าน คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ซึ่งอำนาจทั้ง 3 อำนาจนี้ ยังคงมีการถ่วงดุลอำนาจกันอยู่

ในทุกรัฐธรรมนูญต่างก็มีรากฐานแนวความคิดหลากหลายด้าน แต่มีด้านหนึ่งที่ต้องมีอยู่ในรัฐธรรมนูญ นั่นก็คือ เรื่องของสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับมนุษย์และเป็นหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น สิทธิและเสรีภาพจึงถูกนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสมอมา โดยรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับที่ถูกบัญญัติขึ้นนั้น มักจะมีรากฐานของแนวความคิดหลายด้าน แต่เมื่อเข้าถึงรัฐธรรมนูญที่แท้จริงแล้วด้านที่สำคัญที่สุดและเป็นหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น คือ หลักในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ เพราะสิทธิและเสรีภาพเป็นเรื่องของเกียรติยศและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หากละเลยและไม่คุ้มครองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพนี้แล้วย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไม่มากก็น้อยอย่างแน่นอน ดังนั้น การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 25 ถึง มาตรา 49²²

สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นสัตว์โลกที่มีจิตใจสูง ต่างกับระบอบเผด็จการที่ถือว่าคนเป็นทาสของรัฐหรือผู้มีอำนาจ ดังนั้น สิทธิและเสรีภาพจึงมีความสำคัญต่อประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย สังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขนั้น นอกจากจะต้องมีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการจัดระเบียบของสังคมแล้ว ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมก็มีความสำคัญไม่น้อย อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่ใช้ยึดโยงสังคมให้มีความมั่นคงและเข้มแข็งมากขึ้นอีกด้วย เมื่อสังคมมีการพัฒนามากขึ้น ความซับซ้อนก็ย่อมมีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น กลไกที่จะทำให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขก็ต้องพัฒนาขึ้นตามไปด้วย รวมไปถึงเรื่องของสิทธิและเสรีภาพด้วยเช่นกัน²³

²² กนกอร ภูวดลไพโรจน์. (2562). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้สเปร์ย์พริกไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระนิติศาสตรบัณฑิต กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 40.

²³ สากกล พรหมสถิต. (2564). *สิทธิและเสรีภาพของประชาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pa.bru.ac.th/2021/09/23/rights-and-liberties/>. [2565, 9 กันยายน].

ความหมายของคำว่า “สิทธิ” และ “เสรีภาพ”

คำว่า “สิทธิ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย²⁴

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายว่า สิทธิเป็นการก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นในอันที่จะต้องปฏิบัติกรให้เป็นไปตามประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ รวมถึงมีหน้าที่ที่จะไม่รบกวนต่อสิทธิหรือหน้าที่ที่จะกระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตามสิทธิ ทั้งนี้แล้วแต่ประเภทของสิทธินั้น ๆ ด้วย²⁵

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วรพจน์ วิสสุตพิชญ์ อธิบายว่า สิทธิ คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น (เช่น สิทธิทางหนี้กรรมสิทธิ์) เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นอีกคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำการบางอย่างบางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน หรือให้ละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง²⁶

ณัฐกร วิทิตานนท์ ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ ไว้ว่า หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ หรืออำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย²⁷

ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะกระทำการที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น²⁸

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วรพจน์ วิสสุตพิชญ์ อธิบายว่า เสรีภาพ คือ ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น เป็นภาวะที่ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะกระทำและไม่ถูก

²⁴ พงษ์วัฒน์ บุญพิทักษ์. (ม.ป.ป.). *สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. เอกสารประกอบการบรรยาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า 3.

²⁵ พงษ์พิสัย วรรณราช. (2565). *สิทธิ และ เสรีภาพ แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างกันอย่างไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://web.krisdika.go.th/data/activity/act83.htm#_ftn7. [2565, 9 กันยายน].

²⁶ พงษ์พิสัย วรรณราช. (2565). *สิทธิ และ เสรีภาพ แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างกันอย่างไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://web.krisdika.go.th/data/activity/act83.htm#_ftn7. [2565, 9 กันยายน].

²⁷ ณัฐกร วิทิตานนท์. (2553). *หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁸ พงษ์วัฒน์ บุญพิทักษ์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 25. หน้า 4.

หน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะกระทำ โดยสรุปแล้ว เสรีภาพ คือ อำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเอง ตามใจปรารถนา เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง²⁹

ฉัฐกร วิทิตานนท์ ได้ให้ความหมายของคำว่า เสรีภาพ ไว้ว่า หมายถึงความเป็นอิสระที่จะกระทำการ หรือละเว้นการกระทำใด ๆ³⁰

เห็นได้ว่า สิทธิและเสรีภาพ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน อีกทั้งสิทธิยังเป็นเครื่องบ่งชี้ของเสรีภาพ อย่างไรก็ตาม เสรีภาพก็มีความแตกต่างจากสิทธิ เนื่องจากสิทธิเป็นอำนาจที่บุคคลใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น โดยการเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการหรือละเว้นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่ตน แม้ว่ากฎหมายจะรับรองเสรีภาพให้แก่บุคคลแล้วก็ตามก็ย่อมมีผลก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้อื่นด้วยเช่นกัน แต่หน้าที่ที่เกิดขึ้นมาจากกฎหมายรับรองเสรีภาพนี้เป็นเพียงหน้าที่ที่ควรเคารพเสรีภาพของเขา แต่ไม่อาจจะเรียกร้องให้ผู้อื่นละเว้นจากการรบกวนหรือขัดขวางการใช้เสรีภาพของตน และไม่อาจจะให้ผู้อื่นกระทำการอันมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการใช้เสรีภาพของตนหรือเอื้ออำนวยให้ตนใช้เสรีภาพตามอำเภอใจได้ ดังนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพจะต้องมีการกำหนดขอบเขตการใช้ให้ชัดเจน และจะต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 ได้บัญญัติเรื่องของสิทธิและเสรีภาพไว้โดยชัดเจน ว่าสิทธิและเสรีภาพที่แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะไม่ได้เขียนรับรองไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าไม่มีกฎหมายใดบัญญัติห้ามไว้ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้อีก ทั้งยังได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญอีกด้วยแต่เท่าที่ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่ขัดต่อความมั่นคงของรัฐ เท่านั้น³¹

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 ได้บัญญัติถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การทรมาน ทารุณกรรม หรือ

²⁹ พงษ์พิลัย วรรณราช. (2565). *สิทธิ และ เสรีภาพ แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างกันอย่างไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://web.krisdika.go.th/data/activity/act83.htm#_ftn7. [2565, 9 กันยายน].

³⁰ ฉัฐกร วิทิตานนท์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 28.

³¹ กนกกร ภูวคัลไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 41.

การลงโทษด้วยวิธีการอันโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ จากบทบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การทำศัลยกรรม รวมไปถึงการบริจาคอวัยวะของตนเอง หากการกระทำเหล่านั้นไม่ได้ กระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และการที่ผู้อื่นมากระทำต่อชีวิตหรือร่างกาย ของอีกบุคคลหนึ่ง เช่น การจับตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ การจับตัวมาทรมานหรือข่มขู่ การข่มขืนหรือ การทรมานร่างกายหรือชีวิตของผู้อื่น ย่อมเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นการกระทำที่ไม่สามารถจะกระทำได้³²

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 37 ได้บัญญัติถึงสิทธิ และเสรีภาพในทรัพย์สิน การที่เจ้าของทรัพย์สินจะนำทรัพย์สินออกขายให้บุคคลอื่นหรือนำไป บริจาคก็ย่อมกระทำได้ และบุคคลอื่นก็ไม่อาจมาละเมิดในทรัพย์สินนั้นโดยที่เจ้าของทรัพย์สินไม่ได้ ยินยอม แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกัน เศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงของแต่ละคน ทำให้สามัญสำนึกและจริยธรรมของแต่ละคนย่อม เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม จึงทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสังคมไทย อีกทั้งอีกยังความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย การฆ่าผู้อื่น รวมไปถึงการข่มขืนกระทำชำเรา จึงทำให้เกิดการกระทำความคิด ทางอาญาตามมามากมาย จนในบางครั้งมนุษย์ก็ควรหันกลับมาปกป้องตัวเองและทรัพย์สินของ ตนเองมากยิ่งขึ้น โดยการหาวิธีป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของ ตน นอกจากนี้รัฐควรที่จะมีมาตรการในการช่วยเหลือเพื่อควบคุมการก่ออาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตให้มากยิ่งขึ้นไป โดยการบัญญัติกฎหมายที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายเท่าตัว³³

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ได้กำหนดให้รัฐควร จัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และยกเลิกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นหรือที่ไม่ สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ซึ่งให้ดำเนินการปรับปรุงโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน รวมถึงดำเนินการ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้สะดวก และเข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม กฎหมายได้อย่างถูกต้อง แต่ก่อนที่รัฐจะมีการตรากฎหมาย รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้รอบ ด้านและเป็นระบบ และต้องเปิดเผยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้นด้วย เพื่อนำมา

³² กนกอร ภูวคลไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 22. หน้า 42.

³³ กนกอร ภูวคลไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 22. หน้า 42.

ประกอบการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว รัฐต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป³⁴ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสเปร์รี่พริกไทยที่ถูกกำหนดให้สารที่อยู่ในสเปร์รี่พริกไทยเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชีที่ 4 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ ลำดับที่ 42 แคปไซซิน (capsaicin)³⁵ และตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ที่ ห้ามบุคคลผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หากผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ จะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 74 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทลงโทษนั้นมีความรุนแรงมากเกินไป เมื่อเทียบกับความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกระทำด้วยการถูกสเปร์รี่พริกไทย ที่มีอาการเพียงชั่วขณะเท่านั้น ดังนั้น การตรากฎหมายโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเมื่อเปรียบเทียบกฎหมายกับสถานการณ์บ้านเมืองแล้วก็ควรให้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันต่อไป³⁶

3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ³⁷

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายว่าด้วยความผิดและโทษทางอาญา เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐ แม้การกระทำความผิดบางอย่างจะได้กระทำโดยตรงต่อเอกชนให้ได้รับความเสียหาย การกระทำความผิดนั้นก็มีความกระทบกระเทือนต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ถึงขนาดที่รัฐต้องเข้ามาดำเนินการป้องกันและปราบปรามได้เอง โดยไม่ต้องให้ผู้ใดร้องทุกข์กล่าวโทษ ยกเว้นความผิดบางประเภทที่เรียกว่า ความผิดอันยอมความได้ เท่านั้น ซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะที่ประกอบด้วยเหตุผลอันเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายบางประการ รัฐจะเข้ามา

³⁴ กนกอร ภูวคณไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 22. หน้า 43.

³⁵ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556. (2556, 27 กันยายน.). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 130 (ตอนพิเศษ 125 ง), หน้า 6.

³⁶ กนกอร ภูวคณไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 22. หน้า 43.

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). **แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายอาญา**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1579159164-z0g5i-k7mh7.pdf>. [2565, 9 กันยายน].

ดำเนินการก็ต่อเมื่อเอกชนได้ร้องทุกข์เสียก่อน การกระทำใดจะถือเป็นความผิดทางอาญาต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดแจ้งแล้ว สำหรับการกระทำในภายหน้าไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษการกระทำที่ได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายบัญญัติความผิดนั้นขึ้น เนื่องจากการกระทำอาญาเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในประเทศไทยใช้ระบบ Civil Law กฎหมายส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้น และมีหลักการสำคัญคือหลัก “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (Nullum Crimen, Nulla Poena Sine Lege)³⁸ จากบทบัญญัติมาตรา 2 ประมวลกฎหมายอาญา³⁹ แสดงให้เห็นว่า กฎหมายอาญาของไทยเป็นกฎหมายที่เกิดจากการบัญญัติขึ้นเท่านั้น และการบัญญัติกฎหมายอาญารัฐต้องยึดหลัก “ความชัดเจนแน่นอน” เพื่อคุ้มครองและเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน ซึ่งสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยจะขอศึกษาในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันตัว ตามมาตรา 68 และกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธ ตามมาตรา 1 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

1) กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันตัว

แม้ว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นจะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ และเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายผู้กระทำความผิดควรต้องได้รับโทษตามกฎหมายในสิ่งที่ได้กระทำไว้ แต่เนื่องด้วยสภาพปัญหาทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คนเราไม่มีศีลธรรมมากขึ้น ทำให้สังคมมีแต่ความโหดร้าย มีการก่ออาชญากรรมขึ้นในหลายพื้นที่ ประกอบกับกฎหมายยอมรับความจริงว่ารัฐไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงที่ แม้ในสังคมจะมีเจ้าพนักงานตำรวจคอยทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองก็ตาม แต่ก็ไม่เพียงพอต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน และไม่สามารถเข้าช่วยเหลือได้ ณ ขณะนั้น ดังนั้น การป้องกันก็เป็นการกระทำต่อผู้ที่ละเมิดต่อกฎหมาย เป็นการป้องกันสิทธิของตนตามกฎหมายอาญา เป็นหลักการบังคับใช้กฎหมายด้วยตนเองของบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา บุคคลย่อมที่จะมีสิทธิในการปกป้องภัยจากบุคคลอื่นในการป้องกันชีวิต ทรัพย์สินและสิทธิอื่น ๆ ของตนเอง โดยไม่ถือว่ากระทำนั้นเป็นความผิดหากเป็นการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งได้กระทำลงไปต่อภัยอันตรายอันใกล้จะถึง⁴⁰

³⁸ อัจฉริยา ชูตินันท์. (2564). หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35 (ฉบับที่ 3) กรกฎาคม - กันยายน 2564, หน้า 21-43.

³⁹ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 2 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับผิดในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” คณะวิชาการ. ฉบับพิมพ์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2565.

⁴⁰ กนกกร ภูวคณไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 56.

สำหรับการป้องกันสิทธิตามกฎหมายได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68⁴¹ เป็นการป้องกันสิทธิ อันได้แก่ สิทธิที่กฎหมายประสงฆ์คุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ ในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่น ๆ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้⁴²

(1) ผู้กระทำจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตราย หมายถึง การกระทำของบุคคลนั้นต้องกระทำโดยเจตนา มิใช่กระทำโดยประมาท และต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตราย ด้วย มิฉะนั้น จะไม่ถือว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย คำว่า “จำต้องกระทำ” แสดงว่า ประมวลกฎหมายอาญายอมให้ป้องกันเฉพาะเมื่อบุคคลได้กระทำเท่าที่จำเป็นต้องกระทำเท่านั้น การที่จะวินิจฉัยว่าสถานการณ์ใดเป็นสถานการณ์ที่ป้องกันได้หรือไม่นั้น ต้องวินิจฉัยสถานการณ์ ในทางสภาวะวิสัย ไม่ใช่วินิจฉัยจากความคิดของผู้ถูกประทุษร้าย⁴³

(2) ภัยอันตรายนั้นเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย หมายถึง ผู้ก่อ ภัยอันตรายนั้น ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ ผู้ถูกประทุษร้ายไม่จำเป็นต้องยอมรับ ภัยอันตรายนั้น จึงมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำการป้องกันได้ แต่ถ้าภัยอันตรายผู้กระทำมีอำนาจ ที่กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็เป็นภัยที่ผู้ถูกกระทำไม่มีอำนาจที่จะกระทำการป้องกันได้ เช่นกัน และหากมีภัยเกิดขึ้นจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและตนมีส่วนในการ ก่อให้เกิดภัยอันตรายนั้น ก็ไม่มีสิทธิที่จะกระทำการโต้ตอบโดยอ้างว่าเป็นการป้องกันตามมาตรา 68 นี้ได้ เช่น กรณีสมัครใจเข้าทะเลาะวิวาท ช่วยเหลือผู้อื่น โกรธ หรือเป็นผู้ก่อภัยขึ้นตั้งแต่แรก เป็นต้น

(3) เป็นภัยอันตรายอันใกล้จะถึง หมายถึง ภัยอันตรายที่กำลังปรากฏอยู่เฉพาะหน้า หรือเป็นภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังเกิดอยู่ต่อไป ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยอันตรายนั้นเกิดขึ้น ก่อน แต่ต้องอยู่ในลักษณะที่ว่าหากไม่กระทำการเพื่อป้องกันแล้วจะเกิดภัยอันตรายอย่างแน่นอน เช่น ในกรณีที่ภัยอันตรายเกิดจากการกระทำโดยเจตนา อยู่ในชั้นลงมือหรือพยายาม แม้จะอยู่ใน

⁴¹ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 68 บัญญัติว่า “ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตน หรือของผู้อื่น ให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำ พอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด”.

⁴² พวงศกา มุ่งดี. (2561). การป้องกันสิทธิตามกฎหมายอาญา. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 28 (2) (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561), หน้า 14.

⁴³ วรภัตสร พันธุ์เกษม. (2560). *การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย: ศึกษากรณีบุคคลถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 35.

ชั้นเตรียมการซึ่งผู้ก่อภัยนั้นยังไม่มี ความผิด หากเป็นภัยที่ใกล้จะถึงผู้ที่รับภัยนั้น มีสิทธิที่จะทำการตอบโต้ไปโดยอ้างป้องกันได้

(4) ได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำไปพอสมควรแก่เหตุ หมายถึง การกระทำที่อันเนื่องมาจากการตัดสินใจในทางภาวะวิสัยที่เป็นการสมควรจะต้องตัดสินใจเช่นนั้น ในอันที่จะทำให้การประทุษร้ายนั้นยุติลง และในการตัดสินใจนั้นได้กระทำภายใต้การเลือกเอา ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่จะทำให้ความสูญเสียเกิดขึ้นน้อยที่สุดต่อผู้ประทุษร้าย⁴⁴ ผู้กระทำต้องได้กระทำไปพอสมควรแก่ภัยอันตรายที่เกิดขึ้น หากผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ ก็เป็นกรณีที่ผู้กระทำไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้ การกระทำนั้นจึงเป็นความผิด แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ตามมาตรา 69⁴⁵ ดังนั้น การกระทำเพื่อป้องกันนั้นจะต้องได้สัดส่วนกับภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนั้น และถ้าผู้กระทำได้ใช้วิถีทางที่น้อยที่สุดที่จะกระทำให้เกิดอันตรายแล้ว ถือว่า กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ

จากกฎหมายอาญา มาตรา 68 ที่กำหนดให้ประชาชนโดยทั่วไปมีอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายที่จะปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองรวมถึงผู้อื่น ประชาชนชอบที่จะกระทำการอย่างใด ๆ ที่พอสมควรแก่เหตุเพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากภัยอันตราย และไม่มี ความผิดตามกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้มีหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีการพัฒนาวิธีการก่ออาชญากรรมกันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้อาชญากรรมมีความได้เปรียบในการลงมือกระทำความผิดต่อเหยื่อซึ่งเป็นผู้เสียหาย โดยส่วนใหญ่อาชญากรรมมักจะใช้อาวุธในการร่วมก่อเหตุด้วย เพื่อความมั่นใจในการก่อเหตุของตน อาวุธที่เลือกใช้นั้นมักจะเป็นอาวุธที่สามารถหยุดยั้งการต่อต้านการกระทำ ความผิดของตนได้ ดังนั้น ไม่ต่างกันเลยกับเหยื่อที่ควรจะมีการพกพาอาวุธไว้เพื่อป้องกันตัว เพื่อให้ตนรอดพ้นจากภัยอันตรายที่เกิดขึ้นในสังคม⁴⁶

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

⁴⁵ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 69 บัญญัติว่า “ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำกระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้”.

⁴⁶ บุรพา บุญริ้ว. (2559). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันตัว*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4083/2562⁴⁷ การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 นั้น การกระทำที่จะเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้ต้องเป็นภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง หากภัยอันตรายยังไม่ใกล้จะถึงเสียแล้ว ย่อมไม่อาจกระทำการเพื่อป้องกันได้

ว. เพียงเอาอาวุธปืนชูขึ้นเหนือศีรษะและยิงขึ้นฟ้า 1 นัด ซึ่งเห็นชัดเจนว่าเป็นการข่มขู่ จำเลยกับพวกเท่านั้น การที่จำเลยใช้อาวุธยิงไปยังกระบะที่ ว. นั่งอยู่ทันที โดยไม่ปรากฏว่า ว. กระทำการอื่นใดอีกในลักษณะจะทำร้ายพวกจำเลย จึงยังถือไม่ได้ว่าภัยอันตรายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง อันจะเป็นเหตุให้จำเลยอ้างเหตุป้องกันได้ ที่จำเลยอ้างว่าอาจยิงมาที่ตนจึงยิงไปนั้น เป็นเพียงจำเลยเข้าใจไปเองเกินกว่าสภาพการกระทำของ ว. ที่จะเข้าใจเช่นนั้นได้ การกระทำของจำเลยจึงมิใช่เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2709/2531⁴⁸ จำเลยไปพบผู้เสียหายที่บ้านเพียงแต่ต้องการทวงบุตรคืนจากผู้เสียหายที่นำมาช่วยเหลือในฐานที่เป็นพี่น้องกัน เมื่อผู้เสียหายไม่ยอมคืนให้ จึงเกิดทะเลาะกันขึ้น จำเลยค่าผู้เสียหายและบอกว่าจะไปแจ้งความแล้วหันหลังเดินออกจากบ้าน ผู้เสียหายทันที แสดงว่าจำเลยไม่ประสงค์จะทะเลาะกับผู้เสียหายต่อไปแล้ว เรื่องก็น่าจะยุติเพียงเท่านั้น การที่ผู้เสียหายถือไม้ไผ่ผ่าซีกยาว 1 สอกเศษวิ่งไล่ตามไปตีจำเลยอีก จึงเป็นฝ่ายลงมือก่อเหตุขึ้นก่อนเมื่อจำเลยชักมีดปลายแหลมซึ่งเป็นมีดแกะปลาหมึกเล็ก ๆ ที่ติดตัวไว้ใช้งานออกมากวาดแกว่งและร้องห้ามผู้เสียหายว่าอย่าเข้ามา อันแสดงถึงเจตนาป้องกันตัว ไม่ประสงค์จะทำร้ายผู้เสียหายก่อน แต่ผู้เสียหายคิดว่าจำเลยไม่กลัวแทงจึงเข้าไปตีจำเลย จำเลยจึงใช้มีดแทง 1 ที่ ถูกที่หัวไหล่ซ้ายแล้วไม่ได้แทงอีก เมื่อผู้เสียหายตีจำเลยซ้ำอีก 1 ที่ถูกแขนซ้ายอย่างแรงจำเลยจึงแทงสวนไปอีก 1 ที่ ถูกที่ใต้รักแร้ด้านซ้าย แล้วจำเลยโยนมีดทิ้ง ดังนี้เป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยจะแทงก็ต่อเมื่อถูกผู้เสียหายตีก่อนเท่านั้นและแทงเพียง 1 ครั้งต่อการถูกตี 1 ที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตนให้พ้นอันตรายที่เกิดจากผู้เสียหายใช้ไม้ตีซึ่งเป็นการประทุษร้ายอันละเมิดกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ทั้งจำเลยได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ จึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่มีความผิด

⁴⁷ ทนายคลายทุกข์. (2563). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4083/2562. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.decha.com/article/section/System/13564>. [2565, 9 กันยายน].

⁴⁸ กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2513). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2709/2531. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://deka.in.th/view-20125.html>. [2565, 9 กันยายน].

2) กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำด้วยความจำเป็น

การกระทำด้วยความจำเป็น เป็นการกระทำที่ความผิดอาญาที่มีลักษณะที่กระทำ ความผิดที่ส่งผลให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด หรือเป็นความผิดแต่กฎหมายอาจไม่ลงโทษแก่ การกระทำนั้น⁴⁹

การกระทำด้วยความจำเป็น คือ การกระทำที่อยู่ในพฤติการณ์ที่ทำให้ผู้ที่อยู่ใน เหตุการณ์นั้นต้องเลือกที่จะต้องกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ระหว่างการที่จะต้องยอมให้เกิด ความเสียหายกับตน หรือการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งอันตรายนั้นไม่ได้เกิดเพราะความผิด ของตนเอง หรือเป็นกรณีที่ไม่อาจกระทำการใดได้นอกจากต้องละเมิดต่อกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิด ความเสียหายแก่ตน การกระทำด้วยความจำเป็นไม่ได้เป็นการกระทำที่เกิดจากความคิดที่เป็น อิสระของผู้กระทำ (Free Will) แต่การกระทำด้วยความจำเป็นเป็นการกระทำที่เป็นไปตาม โครงสร้างของกฎหมายอาญาของไทย โดยหลักการกระทำด้วยความจำเป็น ถูกกำหนดไว้ใน มาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 กรณี คือ⁵⁰

(1) การกระทำด้วยความจำเป็นเพราะอยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถ หลีกเลียงหรือขัดขืนได้ ตามมาตรา 67 (1)

มีองค์ประกอบดังนี้

(1.1) การกระทำเพราะอยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจ คือมีอำนาจภายนอก มาบังคับให้กระทำ ถ้าไม่กระทำจะทำให้ได้รับอันตราย การตัดสินใจกระทำเพราะอยู่ในบังคับหรือ ภายใต้อำนาจ โดยผู้กระทำยังคงมีการตัดสินใจด้วยตนเอง

(1.2) ต้องเป็นภัยอันตรายที่ไม่สามารถหลีกเลียงหรือขัดขืนด้วยวิธีอื่นใดได้ นอกจากการกระทำตามที่ถูกบังคับ หากมีวิธีอื่นที่สามารถหลีกเลียงได้แต่ยังเลือกที่จะกระทำตามที่ ถูกบังคับ ก็ไม่สามารถอ้างการกระทำด้วยความจำเป็นได้

(2) การกระทำด้วยความจำเป็นเพื่อให้พ้นจากภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง และไม่สามารถ หลีกเลียงให้พ้นด้วยวิธีอื่นได้ เมื่ออันตรายนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ตามมาตรา 67 (2)

⁴⁹ ชีร โขติ ใฝ่สุรัตน์. (2559). “หลักความจำเป็นที่ขบด้วยกฎหมาย : ศึกษาความผิดฐานเปิดเผยความลับกรณี แพทย์กับการเปิดเผยความลับของผู้ป่วย”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 27.

⁵⁰ อาลีนา วงศ์นุ้ย. (2560). “วิเคราะห์หลักกฎหมาย ข้อยกเว้นการอ้างการกระทำด้วยความจำเป็นเปรียบเทียบ กฎหมายไทย เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 53-54.

มีองค์ประกอบดังนี้

(2.1) เป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึง ต้องเป็นอันตรายในปัจจุบันอันเป็นเหตุฉุกเฉิน หากไม่กระทำในขณะนั้นจะไม่สามารถแก้ไขได้ทันทั่วถึง หากเป็นเรื่องของอันตรายในอนาคตไม่สามารถที่จะอ้างการกระทำโดยจำเป็นได้

(2.2) เป็นอันตรายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงด้วยวิธีอื่นใดได้ นอกจากการกระทำตามที่ถูกบังคับ หากมีวิธีอื่นที่สามารถหลีกเลี่ยงได้แต่ยังเลือกที่จะกระทำตามที่ถูกบังคับก็ไม่สามารถอ้างการกระทำด้วยความจำเป็นได้

(2.3) ภัยอันตรายนั้นมิได้ก่อให้เกิดขึ้น เพราะความผิดของตน หากผู้กระทำก่อภัยขึ้นด้วยความผิดของตน ผู้กระทำไม่อาจอ้างการกระทำด้วยความจำเป็นได้

3) กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธ

ตามราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “อาวุธ” หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการทำร้าย ทำลาย ป้องกัน ต่อสู้ หรือฆ่า เช่น ก้อนหิน ไม้ค้อน ฝ่ามือ ปืน ระเบิด⁵¹

ในทางกฎหมายอาญาได้มีการให้ความหมายของคำว่า “อาวุธ” ไว้ในมาตรา 1 (5)⁵² ตามหลักกฎหมายแล้ว อาวุธ หมายรวมถึงสิ่งซึ่งทำให้เป็นอาวุธโดยสภาพแต่ได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ดังนั้น ตามบทนิยามคำว่า “อาวุธ” จึงมีข้อพิจารณาอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ

(1) สิ่งซึ่งเป็นอาวุธโดยสภาพ เช่น ปืน หอก ดาบ แหวน หลาว เป็นต้น อาวุธโดยสภาพ หมายความว่า สิ่งซึ่งโดยสภาพใช้ทำให้เป็นอันตรายสาหัสแก่ร่างกาย ไม่ว่าจะป็นกายหรือจิตใจ ตามมาตรา 295 อันตรายสาหัส ตามมาตรา 297⁵³

(2) สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ เช่น ไม้เบสบอล ไม้กอล์ฟ มีดปลอกผลไม้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้โดยสภาพแล้วไม่เป็นอาวุธ แต่ถ้าได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ทำอันตรายสาหัสก็ถือเป็นอาวุธ⁵⁴ แม้วัตถุ

⁵¹ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *อาวุธ-คัสตราวุธ-ศาสตราวุธ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>. [2565, 9 กันยายน].

⁵² ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 1 (5) “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นระบบโดยสภาพแต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ.

⁵³ สหพัฒน์ หอมจันทร์. (2562). การพกพาอาวุธปืน Carrying Firearms. *วารสารอาชญากรรมและความปลอดภัย*, 1 (1) (มกราคม-มิถุนายน 2562), หน้า 91.

⁵⁴ กนกกร ภูวคณไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 50.

บางอย่างจะใช้ทำอันตรายบุคคลถึงสาหัส หากลักษณะวิธีการที่ใช้เทียบไม่ได้กับอาวุธโดยสภาพแล้วยังไม่ถือว่าเป็นอาวุธ เช่น ใช้เชือกรัดคอ ขับรถไล่ชน เป็นต้น

ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “อาวุธ” ไว้ 5 ระดับ ดังนี้⁵⁵

- (1) ความหมายอย่างแคบที่เรียกว่าแก่นความ ได้แก่ หอก ดาบ ทวน ง้าว ปืน
- (2) ความหมายอย่างธรรมดา เนื้อความตามปกติ เช่น มีคิโต้ มีคิงตอ มีคโจน
- (3) ความหมายอย่างกว้าง เนื้อความที่ความหมายรวมไปถึง เช่น จอบ เสียม
- (4) ความหมายกว้างอย่างยิ่ง เนื้อความที่ถือว่าเป็นโดยอนุโลม คำที่อยู่ในลักษณะนี้จะรวมอยู่ในคำนั้น ๆ หรือไม่ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ซึ่งไม่มีความแน่นอนชัดเจน เรียกว่าเขตที่เป็นสลับ ๆ เช่น ไม่พลอง ไม่เรียว

(5) อยู่นอกกรอบของความหมาย เป็นสิ่งที่ไม่จะตีความให้กว้างเท่าใดก็ไม่อยู่ในวิสัยที่จะตีความให้หมายรวมถึงสิ่งเหล่านั้น เช่น ยาพิษ

อาวุธเปรียบเสมือนดาบสองคม หากผู้ครอบครองมีไว้เพื่อใช้ในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น อาวุธนั้นก็จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ครอบครอง แต่หากบุคคลใดครอบครองอาวุธไว้เพื่อนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม อาวุธนั้นก็จะเป็นสิ่งที่สามารถนำผลร้ายมาสู่สังคม ดังนั้น รัฐได้กำหนดมาตรการในการพกพาอาวุธ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยการบัญญัติไว้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371⁵⁶ ซึ่งมาตรานี้เป็นความผิดที่ถูกระบุอยู่ในความผิดลหุโทษ เป็นโทษที่มีโทษสถานเบา การกระทำความผิดลหุโทษนั้นเป็นความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม แต่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามไว้ ผู้กระทำความผิดอาจไม่ได้มีจิตใจที่ชั่วร้าย แต่ก็ไม่สามารถยอมความได้ ดังนั้น ความผิดลหุโทษจึงเป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่รัฐจะต้องดำเนินกระบวนการตามกฎหมาย และไม่สามารถตกลงไกล่เกลี่ยกันได้ แม้จะไม่ได้มีเจตนาที่ต้องรับโทษอยู่นั่นเอง⁵⁷

ในกรณีอาวุธที่กฎหมายมิได้ระบุไว้ว่าเป็นอาวุธโดยสภาพ แต่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตและมีคุณสมบัติเพื่อใช้ในการป้องกันตัว คือ สเปร์ย์พริกไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการผลิตขึ้นมาใช้ในการควบคุมจลาจล การควบคุมฝูงชน หรือการป้องกันตนเองจากสัตว์ ซึ่งในประเทศไทย ยังเคยมีการนำสเปร์ย์พริกไทยมาใช้ในการควบคุมการจลาจลอีกด้วย เมื่อสเปร์ย์พริกไทยเป็นอุปกรณ์ที่

⁵⁵ สหพัฒน์ หอมจันทร์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 53. หน้า 91.

⁵⁶ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 371 บัญญัติว่า “ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับอาวุธนั้น”.

⁵⁷ กนกกร ภูวคัลไพโรจน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 22. หน้า 53.

ประกอบไปด้วยสารที่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองดวงตา ผิวหนัง และระบบทางเดินหายใจ ซึ่งอาการเหล่านี้จะเป็นเพียงแค่ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของปริมาณที่โดนสเปร์ย์พริกไทยจากสารแคปไซซิน (Capsaicin) ซึ่งเป็นสารที่สกัดมาจากน้ำมันพริก ผลผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฉีดพ่นเพื่อยับยั้งบุคคลหรือสัตว์ร้ายมิให้เข้าใกล้หรือทำอันตรายผู้อื่น ผู้ที่ถูกฉีดพ่นสเปร์ย์พริกไทยใส่จะมีอาการสับสน จาม ระคายเคือง หรือปวดแสบปวดร้อนบริเวณที่โดนฉีด หลักจากนั้นอาการเหล่านี้ก็จะหายไปเอง การนำสเปร์ย์พริกไทยมาใช้ก็เพื่อขัดขวางการทำงานของระบบร่างกายโดยไม่ได้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต อีกทั้งยังเป็นการขัดขวางการก่ออาชญากรรมที่นำมาใช้ในการป้องกันตัวได้ จะเห็นได้ว่า สเปร์ย์พริกไทยมิได้มีผลที่จะทำร้ายบุคคลใด จึงไม่ใช่อาวุธที่ใช้ประทุษร้ายต่อร่างกายจนถึงขั้นอันตรายสาหัสอย่างอาวุธอื่นได้ สเปร์ย์พริกไทยจึงไม่เป็นอาวุธ โดยหลักนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554 ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของสเปร์ย์พริกไทยเอาไว้อย่างชัดเจน เมื่อสเปร์ย์พริกไทยไม่ใช่อาวุธโดยสภาพ เนื่องจากการผลิตสเปร์ย์พริกไทยมิได้ผลิตขึ้นเพื่อทำร้ายผู้ใด ทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสดังเช่นอาวุธ จึงไม่ใช่อาวุธตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) ดังนั้น การพกพาสเปร์ย์พริกไทยไม่ใช่การพกพาอาวุธ จึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371⁵⁸

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554⁵⁹ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) อาวุธหมายความว่าสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพแต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ผู้ถูกกล่าวหาหน้ากระบังสเปร์ย์พริกไทยเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้นสำหรับสเปร์ย์พริกไทยได้ความว่า ผลผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฉีดพ่นเพื่อยับยั้งบุคคลหรือสัตว์ร้ายมิให้เข้าใกล้หรือทำอันตรายผู้อื่น ผู้ที่ถูกฉีดพ่นสารในกระบังสเปร์ย์ใส่จะมีอาการสับสน จาม ระคายเคืองหรือแสบตา หลังจากนั้นไม่นานก็สามารถหายเป็นปกติได้ เห็นได้ว่าการผลิตสเปร์ย์พริกไทยดังกล่าว มิได้ผลิตขึ้นเพื่อทำร้ายผู้ใด จึงไม่เป็นอาวุธโดยสภาพทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ สเปร์ย์พริกไทยจึงไม่เป็นอาวุธตามความหมายของบทกฎหมายข้างต้นด้วยเช่นกัน การที่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลชั้นต้นขอความร่วมมือไปยังผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลเมืองกาญจนบุรี การที่ผู้ถูกกล่าวหาหน้ากระบังสเปร์ย์พริกไทยเข้าไปในบริเวณศาลชั้นต้นจึงไม่เป็นการประพฤติดนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล

⁵⁸ กนกอร ภูวคณไพโรจน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 22. หน้า 54.

⁵⁹ สำนักวิชาการ. (2555). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://deka.in.th/view-510948.html>. [2565, 9 กันยายน].

จากการที่ได้ค้นหาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์สำหรับเหตุการณ์ที่ผ่านมาพบคดีที่ผู้กระทำความผิดใช้สเปร์ยพริกไทยในการก่ออาชญากรรม จำนวน 2 คดี โดยในคดีแรกเป็นคดีที่ชาวต่างชาติมีอาการเมาสุรา แล้วเข้ามาก่อเหตุลักทรัพย์ภายในห้างสรรพสินค้าโลตัสมินิ ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยได้ทำที่เข้ามาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สพาย 1 แพ็ค) และบุหรี่ ซึ่งพนักงานได้แจ้งไปว่าตอนนี้ยังไม่ถึงเวลาจำหน่ายสินค้าดังกล่าว ทำให้ชาวต่างชาติรายนั้นเกิดความไม่พอใจ จึงใช้ขวดสเปร์ยพริกไทยที่ถือมาด้วยฉีดยเข้าไปที่ใบหน้าของพนักงานคนดังกล่าว จนเกิดอาการแสบร้อนบริเวณใบหน้าและดวงตา ทำให้ชาวต่างชาติซึ่งเป็นผู้ก่อเหตุสามารถเข้าไปหยิบสินค้าภายในร้านแล้วได้หลบหนีออกไป หลังจากนั้นจึงได้มีการแจ้งเหตุไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมตัวผู้ก่อเหตุชาวต่างชาตินั้นไว้ได้⁶⁰ และในคดีที่สองคนร้ายใช้อาวุธปืนบุกปล้นธนาคารกรุงเทพ สาขาศรีราชา 2 จังหวัดชลบุรี โดยคนร้ายเปิดประตูเข้ามาก่อนล้วงหยิบอาวุธปืน และสเปร์ยพริกไทยฉีดใส่ตาของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของธนาคาร ทำให้มองไม่เห็นคนร้าย จากนั้นคนร้ายได้เข้าไปยังเคาน์เตอร์ธนาคารและใช้อาวุธปืนบังคับให้พนักงานธนาคารนำเงินใส่กระเป๋าของตนที่เตรียมมาด้วย และหลบหนีไป ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ติดตามจับกุมตัวคนร้ายมาดำเนินคดีได้⁶¹ จะเห็นได้ว่าบุคคลที่ถูกฉีดด้วยสเปร์ยพริกไทยไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต เพียงแต่ทำให้สูญเสียการควบคุมตนเองเพียงชั่วขณะ ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554 ยังให้คำวินิจฉัยถึงสเปร์ยพริกไทยว่าไม่ใช่อาวุธตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) แต่อย่างใด

ฉะนั้น เมื่อเปรียบเทียบระดับความร้ายแรงของผลการกระทำของสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ เช่น ไม้เบสบอล หรือมีดปลอกผลไม้ จะมีระดับความรุนแรงมากกว่าสเปร์ยพริกไทยอย่างมาก เพราะสามารถเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตหรือได้รับอันตรายสาหัสได้ อีกทั้งบดทลงโทษของการพกพาอาวุธอย่างเช่น ไม้เบสบอล หรือมีดปลอกผลไม้ ก็เป็นความผิดหลุโทษฐานพกพาอาวุธตามมาตรา 371 ได้ แม้ว่าการพกพาสเปร์ยพริกไทยจะไม่ใช่ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 แต่ก็จะเป็นความผิดในเรื่องของการครอบครองสเปร์ยพริกไทยตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แม้ว่าจะไม่ได้นำสเปร์ยพริกไทยออกไปใช้ในการกระทำความผิดใด ๆ ก็ตาม อีกทั้งความผิดในการครอบครองสเปร์ยพริกไทยนั้นยังคงมีความรุนแรง มีโทษค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับการพกพาอาวุธที่เป็นความผิดหลุโทษ

⁶⁰ Bright Today. (2560). *ฝรั่งจี้เมา!ฉีดสเปร์ยพริกไทยใส่หน้าเหตุไม่ขายเหล้าให้ (มิกลิป)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.brighttv.co.th/news/social>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁶¹ มติชน ออนไลน์. (2559). *ตร.รวบทันควันโจรบุกเคียวปล้นแบงก์-หวังเอาเงินใช้หนี้พนัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/daily/detail/9590000098311>. [2566, 23 พฤษภาคม].

แม้แต่ระดับการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ถือว่าเป็นการใช้กำลังไม่ถึงตาย (Less Lethal Alternatives) เมื่อมีการใช้ควบคุมโดยปราศจากอาวุธของเจ้าพนักงานตำรวจ ไม่เพียงพอ ที่จะควบคุมหรือจับกุมผู้ต้องหาได้ เป็นระดับของการใช้กำลังที่เลือกใช้อาวุธที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรงจนถึงแก่ความตาย โดยอาวุธจะถูกออกแบบเพื่อให้ผู้ถูกกระทำสูญเสียความสามารถเพียงชั่วคราว หรือก่อให้เกิดความสับสนมึนงง หรือทำให้รู้สึกชา หรือเพื่อยับยั้งสถานการณ์ เช่น สเปรย์พริกไทย กระบอง และเครื่องช็อตไฟฟ้า ซึ่งมักจะใช้ในการปราบจลาจล การก่อความวุ่นวายในเรือนจำ หรือในการช่วยเหลือตัวประกัน เป็นต้น การใช้กำลังในระดับนี้เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องคำนึงว่าจะก่อให้เกิดความอันตรายแก่บุคคลผู้ถูกเลือกหรือเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อมได้⁶² จะเห็นได้ว่า แม้แต่เจ้าพนักงานตำรวจยังให้สเปรย์พริกไทยเป็นอาวุธที่ไม่ทำให้ถึงตาย เพราะฉะนั้นเป็นที่แน่ใจได้ว่า สเปรย์พริกไทยไม่ได้สร้างความอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิตของผู้ที่ได้รับการฉีดพ่นใส่อย่างแน่นอน

นอกจากนี้ยังมีนักกฎหมายได้ออกมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องการพกสเปรย์พริกไทยสำหรับการป้องกันตัว อาทิเช่น ทนายเกิดผล แก้วเกิด กล่าวว่า “การใช้ชีวิตอยู่โดยปกติตามกฎหมายโดยไม่เบียดเบียนใครนั้น ไม่ได้การันตีความปลอดภัยในชีวิตของมนุษย์เลยแม้แต่นิด เพราะเพียงแค่อินคูลิทรศัพทอยู่ข้างถนน ก็มีสิทธิ์ตายได้ มีหน้าซ้ำโทษที่ผู้ต้องหาได้รับเมื่อก่อคดีสะเทือนขวัญ กลับน้อยนิดเทียบไม่ได้เลยกับสิ่งที่ได้ก่อไว้ นั่นทำให้ทุกคนโหยหาความปลอดภัยในชีวิตด้วยตัวเองเป็นอันดับแรกก่อน อุปกรณ์ป้องกันตัวง่าย ๆ อย่างสเปรย์พริกไทย ก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับผู้หญิงที่ต้องการมีไว้ป้องกันตัว หรือแม้แต่กะทั่งผู้ชายเอง แต่จนแล้วจนรอดกฎหมายเจ้ากรรมนั้น ก็ได้จำกัดสิทธิ์การครอบครองของที่น่าจะมีประโยชน์แบบนี้เสียอีก ทนายเกิดผล แก้วเกิด ก็ได้เทียบตัวบทกฎหมายให้เห็นกันชัด ๆ ว่าการพกสเปรย์พริกไทยโอกาสรอดหนึ่งเดียวของผู้ที่อ่อนกำลังกว่ากลับมีโทษมากกว่าการพกมีดเล่มโต ๆ เสียอีก”⁶³

3.2.3 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ปรากฏว่าในปัจจุบันมีการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

⁶² ญัฐวรรณ สิตวรสยศ. (2561). *ขอบเขตและสภาพบังคับทางกฎหมายในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้กำลังจับกุมความเหมาะสม*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 17.

⁶³ Nitimedhi. (2566). *ทนายเกิดผล” เทียบชัด ๆ กฎหมายไทย พกมีดชื่อ ๆ นี้แหละ แทงใครไม่รู้ จ่ายไม่กินพันกลับบ้านได้*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://dmcpst.blogspot.com/2017/01/blog-post_62.html. [2566, 23 พฤษภาคม].

และวัตถุอันตรายบางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมได้ แม้ว่าในขณะนี้จะมีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมวัตถุก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ก็มียุทธศาสตร์และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นได้ออกมาต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัตถุมีพิษ โดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายต่าง ๆ ทุกชนิด และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้⁶⁴

ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมวัตถุอันตราย คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยจะมีการประกาศรายชื่อสารที่ต้องควบคุม ในบัญชีรายชื่อจะมีการกำหนดว่าสารใดบ้างที่เป็นสารอันตราย มีหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม โดยแบ่งตามความจำเป็นแก่การควบคุมเป็น 4 ชนิด คือ วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เป็นวัตถุอันตรายที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เป็นวัตถุที่เป็นอันตรายมากขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับอนุญาตก่อน และวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุที่มีอันตรายมากจนถูกห้ามมิให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง⁶⁵ ซึ่งการแบ่งประเภทของวัตถุอันตรายดังกล่าวจะได้อธิบายรายละเอียดในส่วนถัดไป

1) ความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย”

คำว่า “วัตถุอันตราย” (Hazardous Substance) ความหมายโดยทั่วไป หมายถึง สารหรือวัตถุที่มีคุณสมบัติทางเคมีหรือทางกายภาพโดยตัวของมันเอง หรือเมื่อสัมผัสกับสารนั้นแล้วทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ต่อทรัพย์สินและต่อสิ่งแวดล้อม⁶⁶

ตามพจนานุกรม Longdo Dict (บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย) คำว่า “วัตถุอันตราย” หมายถึง สารที่มีส่วนประกอบหรือที่เจือปนด้วยสารไวไฟ

⁶⁴ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535.

⁶⁵ สุชาติ ชินะจิตร. (2566). *พิษภัยใกล้ตัว*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=1&ID=59>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁶⁶ กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม โรงพยาบาลกำแพงเพชร. (2559). *คู่มือปฏิบัติงานด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย โรงพยาบาลกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม โรงพยาบาลกำแพงเพชร. หน้า 6.

สารกัดกร่อน สารเกิดปฏิกิริยาได้ง่าย วัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี วัตถุกัดกร่อน และ/หรือ สิ่งที่ทำให้เกิดโรค วัตถุก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็น เคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และ สิ่งแวดล้อม⁶⁷

ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้บัญญัติถึงความหมายของ คำว่า “วัตถุอันตราย” หมายถึง วัตถุดังต่อไปนี้⁶⁸

- (1) วัตถุระเบิดได้
- (2) วัตถุไวไฟ
- (3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
- (4) วัตถุมีพิษ
- (5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค
- (6) วัตถุกัมมันตรังสี
- (7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
- (8) วัตถุกัดกร่อน
- (9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง
- (10) วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า ความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย” นั้น มีการให้ความหมายไว้อย่าง กว้าง แต่สารเคมีใดจะเข้าข่ายเป็นวัตถุอันตรายตามกฎหมายวัตถุอันตราย และอยู่ในความ รับผิดชอบของหน่วยงานใด จะต้องมีการประกาศในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายก่อน ซึ่งจะออกเป็น ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย⁶⁹

⁶⁷ Longdo Dict. (2566). *บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (Longdo Dict)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://dict.longdo.com/search>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). *พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%c703/%c703-20-9999-update.pdf>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁶⁹ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักงานควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2564). *งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านวัตถุอันตราย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. หน้า 1.

2) ชนิดของวัตถุอันตราย⁷⁰

หลักเกณฑ์การพิจารณาสำหรับการจัดชนิดของวัตถุอันตรายขึ้นอยู่กับพื้นฐานดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาจากข้อมูลด้านพิษวิทยา และความเป็นอันตรายของสาร เช่น ความไวไฟ การระเบิด เป็นต้น

(2) พิจารณาจากการควบคุมสารตามพันธกรณีของพิธีสารและอนุสัญญาต่าง ๆ เช่น การออกประกาศควบคุมสาร CFCs ตามพิธีสารมอนทรีออล เป็นต้น

(3) พิจารณาตามความจำเป็นในการนำไปใช้ทางอุตสาหกรรม เช่น วัตถุอันตรายบางรายการมีความอันตรายหรือมีความเป็นพิษสูง สมควรประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 แต่เนื่องจากยังจำเป็นต้องใช้ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมอยู่ จึงปรับปรุงการควบคุมและกำกับดูแลให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เป็นต้น

(4) พิจารณาตามข้อกำหนด หรือพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่ยังมีได้มีการควบคุมหรือยังควบคุมไม่ทั่วถึง สามารถขอใช้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ออกประกาศควบคุมเป็นวัตถุอันตรายได้

ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 18 วรรคหนึ่ง⁷¹ จะแบ่งชนิดของวัตถุอันตรายโดยแบ่งออกตามความอันตราย ความเสี่ยง และความจำเป็นในการควบคุม ซึ่งมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันเอาไว้ 4 ชนิด ดังนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เป็นวัตถุอันตรายที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยกว่ากลุ่มอื่น กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้า ไม่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย แต่ต้องแจ้งข้อเท็จจริง

⁷⁰ เฉลิมศักดิ์ กาญจนวรินทร์. (2566). *วัตถุอันตราย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chemtrack.org/Board-Detail.asp?TID=0&ID=4581>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁷¹ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535. มาตรา 18 บัญญัติว่า “วัตถุอันตรายแบ่งออกตามความจำเป็นแก่การควบคุม ดังนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดด้วย

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง”

เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ล้างจาน ผลิตภัณฑ์ซักผ้า ที่มีสาระสำคัญเป็นสารลดแรงดึงผิวชนิดประจุลบ (Anionic Surfactants) เป็นต้น⁷²

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เป็นวัตถุอันตรายหรือความเสียหายสูงกว่าชนิดที่ 1 กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกที่มีไว้ในครอบครองต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (มาตรา 36 วรรคสอง)⁷³ และแจ้งการดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนจึงจะประกอบกิจการ การแสดงฉลากต้องแสดงเลขทะเบียนวัตถุอันตรายไว้บนผลิตภัณฑ์ด้วย เช่น ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขที่มี Benzyl Benzoate เป็นสาระสำคัญ เป็นต้น⁷⁴

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เป็นวัตถุอันตรายที่มีความอันตรายหรือความเสียหายสูงกว่าวัตถุอันตรายสองชนิดแรก กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกหรือผู้มีไว้ในครอบครองต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายและต้องได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนจึงจะประกอบกิจการได้ การแสดงฉลากจะต้องแสดงเลขทะเบียนวัตถุอันตรายไว้บนฉลากผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงที่ใช้ในบ้านหรือทางสาธารณสุขที่มีสาระสำคัญเป็นสาร Chlorpyrifos หรือกลุ่มสาร Pyrethroids เป็นต้น⁷⁵

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายหรือความเสียหายสูงทั้งจากคุณสมบัติของตัวสารเองหรือจากลักษณะการใช้ เช่น สารมะเร็ง สารก่อกลายพันธุ์ สารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์

⁷² กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุม เครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2566). *การแบ่งชนิดและการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th/sites/Hazardous/SitePages/Askinghazmat.aspx>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁷³ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535. มาตรา 36 วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต หรือการนำเข้า ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่อยู่นอกรายชื่อของประกาศตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนและเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแล้ว ให้ผลิตหรือนำเข้าตามมาตรา 22 หรือออกใบอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามมาตรา 23 ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบยกเว้นให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียนอีกถ้ามีผู้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายอย่างเดียวกันนั้นไว้แล้วหรือในกรณีอื่นที่มีเหตุอันควรใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายให้มีอยู่ไม่เกินหกปีนับแต่วันที่ออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน”

⁷⁴ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุม เครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2566). *การแบ่งชนิดและการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th/sites/Hazardous/SitePages/Askinghazmat.aspx>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁷⁵ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุม เครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2566). *การแบ่งชนิดและการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th/sites/Hazardous/SitePages/Askinghazmat.aspx>. [2566, 23 พฤษภาคม].

หรือสารที่ห้ามใช้โดยอนุสัญญา กฎหมายจึงห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง ยกเว้น การนำเข้ามาเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ซึ่งรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบต้องออกประกาศกำหนดรายละเอียด เมื่อวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายที่มีความอันตรายหรือมีความเสี่ยงมากที่สุด กฎหมายจึงกำหนดไว้เป็นการเด็ดขาด เช่น แคปไซซิน (Capsaicin) ซึ่งเป็นสารประกอบที่อยู่ในสเปร์รี่พริกไทย เป็นต้น⁷⁶

จากความข้างต้น วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ถือเป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยกลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุม กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในทางบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข ได้ประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามประกาศบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย โดยในประกาศจะมีการพิจารณาและประเมินข้อมูลทางด้านคุณสมบัติทางเคมี กายภาพและข้อมูลความเป็นพิษต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของสารเคมี รวมทั้งการควบคุมหรือการห้ามใช้ในต่างประเทศในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้⁷⁷

(1) สารเคมีที่มีความเป็นพิษสูง เป็นสารที่มีค่าความเป็นพิษเฉียบพลันต่ำ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อมนุษย์และสัตว์ได้สูงที่ระดับความเข้มข้นของสารน้อย

(2) สารเคมีตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants : POPs) สาร POPs เป็นกลุ่มสารประกอบอินทรีย์ซึ่งถูกย่อยสลายได้หากโดนแสงหรือสารเคมี หรือโดยชีวภาพ ทำให้เกิดการตกค้างในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานานและสามารถเคลื่อนย้ายไปได้ไกลมาก มีคุณสมบัติละลายน้ำได้น้อยมาก แต่ละลายได้ดีในไขมัน จึงเป็นผลให้มีการสะสมในไขมันของสิ่งมีชีวิต มีความเป็นพิษสูงเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต การเจ็บป่วย และความพิการแต่กำเนิดของมนุษย์และสัตว์ เป็นสารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง อากาศแพ้ และระบบประสาทไวต่อความรู้สึก ระบบประสาทส่วนกลางและรอบนอกถูกทำลาย ระบบสืบพันธุ์บกพร่อง

(3) สารเคมีที่จัดเป็นสารก่อมะเร็ง ตามการจัดกลุ่มของ International Agency for Research on Cancer (IARC) ซึ่งจัดสารที่ก่อมะเร็งในมนุษย์อยู่ในกลุ่ม 1A สารที่น่าเชื่อถือว่าจะเป็นสารที่ก่อมะเร็งในมนุษย์อยู่ในกลุ่ม 2A และสารที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นสารที่ก่อมะเร็ง

⁷⁶ เฉลิมศักดิ์ กาญจนวรินทร์. (2566). *วัตถุอันตราย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chemtrack.org/Board-Detail.asp?TID=0&ID=4581>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁷⁷ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป.). *วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

ในมนุษย์อยู่ในกลุ่ม 2B (IRAC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Human ; Agents Reviewed by the IRAC Monographs Volumes 1-99)

(4) สารเคมีที่มีการห้ามใช้ในต่างประเทศ เนื่องจากเป็นสารเคมีที่มีความเป็นพิษต่อมนุษย์ พืช สัตว์หรือสิ่งแวดล้อม ทำให้หลายประเทศมีการประกาศห้ามใช้

(5) สารเคมีที่มีเหตุผลการห้ามใช้อื่น ๆ เช่น สารเคมีที่ห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราว เพื่อป้องกันตัวหรือทำร้ายผู้อื่น เนื่องจากอาจมีการนำมาใช้ในทางที่ผิด ได้แก่ Capsaisin หรือเป็นสารเคมีที่ทำลายชั้นบรรยากาศ และมีสารอื่น ๆ ทดแทน ได้แก่ Chlorofluorocarbons

ดังนั้น สารประกอบที่อยู่ในอุปกรณ์ที่เรียกว่า “สเปรย์พริกไทย” จึงถือเป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ 4 อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ห้ามมิให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย พกพา ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เหตุผลในการควบคุมอย่างเข้มงวด เนื่องจากเกรงว่าจะมีการนำสเปรย์พริกไทยไปใช้ในทางที่ผิด หากมีการจำหน่ายทั่วไปอาจเป็นช่องทางให้มิจฉาชีพนำไปใช้ในการทำร้ายผู้อื่นได้⁷⁸

3) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลวัตถุอันตรายตามกฎหมายวัตถุอันตรายจำนวน 6 หน่วยงาน โดยแบ่งตามขอบเขตความรับผิดชอบ ดังนี้⁷⁹

(1) กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในทางอุตสาหกรรม ของเสีย และอาวุธเคมีตามอนุสัญญาว่าด้วยอาวุธเคมี

(2) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน หรือทางสาธารณสุข

(3) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในทางการเกษตร

(4) กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลวัตถุอันตรายที่ใช้ในการประมง

(5) กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลวัตถุอันตรายประเภท ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และ Compressed Natural Gas

⁷⁸ MFEC Public Company Limited. (2566). *ข่าว3มิติ : ผู้หญิง พกพาสเปรย์พริกไทยโทษสูงกว่า ซ่อมชิ้น 25 เท่า.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaibodyguard.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=539337315&Ntype=10>. [2566, 23 พฤษภาคม].

⁷⁹ กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย. อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 69. หน้า 1-2.

(6) สำนักงานประมงเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
กำกับดูแลวัตถุดิบอันตรายประเภทสารกัมมันตรังสี

เนื่องจากพระราชบัญญัติวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีผู้รับผิดชอบหลาย
หน่วยงาน การออกประกาศกำหนดรายการวัตถุดิบอันตราย การออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือ
หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จึงดำเนินการในรูปของคณะกรรมการวัตถุดิบอันตราย คณะอนุกรรมการต่าง ๆ
โดยคณะอนุกรรมการมีทั้ง คณะอนุกรรมการกลาง และคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ และ
คณะอนุกรรมการเฉพาะในแต่ละหน่วยงาน โดยคณะอนุกรรมการกลางซึ่งมีกรมโรงงาน
อุตสาหกรรมเป็นฝ่ายเลขานุการเป็นอนุกรรมการที่พิจารณาเรื่องต่างๆที่แต่ละหน่วยงานเสนอ
มาก่อน คณะกรรมการวัตถุดิบอันตราย มีคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและกลั่นกรองข้อมูลความเป็น
อันตรายของวัตถุดิบอันตรายชนิดต่าง ๆ และคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาร่างกฎกระทรวงและ
ประกาศกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2535⁸⁰

ในส่วนของสเปร์รี่พริกไทยนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากสารสกัดจากน้ำมันพริก
มีสารเคมีสำคัญคือ Capsaicinoids ที่มีส่วนประกอบของสารแคปไซซิน (Capsaicin) เป็นส่วนประกอบ
หลัก โดยสารแคปไซซินนี้ถูกจัดให้เป็นวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 ระบุอยู่ในบัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตราย
แนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 4.1
รายชื่อสารควบคุม ลำดับที่ 42 เป็นสารในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของ
ร่างกายเป็นการชั่วคราวเพื่อการป้องกันหรือทำร้ายผู้อื่น และอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน
คณะกรรมการอาหารและยา⁸¹ ดังนั้น เมื่อกฎหมายได้มีการห้ามอย่างเด็ดขาดสำหรับสารที่เป็น
ส่วนประกอบในสเปร์รี่พริกไทยซึ่งถูกกำหนดให้เป็นวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 จึงทำให้บุคคลใด
ก็ไม่สามารถใช้หรือมีไว้ในครอบครองสเปร์รี่พริกไทยได้

4) บทลงโทษ

พระราชบัญญัติวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2535 นอกจากจะกำหนดวิธีการ หลักเกณฑ์
เกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายแล้ว ยังกำหนดถึงบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายตามพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวไว้ โดยวัตถุดิบอันตรายแต่ละชนิดจะมีบทลงโทษที่แตกต่างกันออกไปตามความหนักเบา
ของแต่ละชนิด ซึ่งโทษที่หนักที่สุดคือ โทษของวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 เนื่องจากมีความร้ายแรง

⁸⁰ กลุ่มควบคุมวัตถุดิบอันตราย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 69. หน้า 2.

⁸¹ บัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2556
ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุดิบอันตราย พ.ศ. 2556 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
(2556, 27 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. 130 (ตอนพิเศษ 125 ง), หน้า 6.

มากที่สุด กฎหมายจึงกำหนดความผิดเอาไว้ใน มาตรา 43 วรรคหนึ่ง⁸² ที่ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบเฉพาะกรณี เพื่อใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเท่านั้น และการขออนุญาตนั้น ก็ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีกำหนด หากบุคคลใดฝ่าฝืน กระทำการดังกล่าวแล้วจะต้องถูกลงโทษตามมาตรา 74 วรรคหนึ่ง⁸³ ที่กำหนดให้ต้องรับโทษจำคุก ไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะเห็นได้ว่าการลงโทษ ตามความผิดนี้มีความรุนแรงและเป็นโทษที่ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับกระทำความผิดฐาน ทำร้ายร่างกายหรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ทั้ง ๆ ที่ผู้พกพาสเปรย์พริกไทยนั้น มีวัตถุประสงค์พกพาไว้เพื่อป้องกันตัวจากอาชญากรรมต่าง ๆ ที่จะเข้ามาถึงตัวได้เท่านั้น ดังนั้น การที่กฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำไปเพื่อปกป้องตนเองจากภัยสังคมนั้นจึงไม่เหมาะสม อย่างยิ่งที่จะนำมาลงโทษผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้มีเจตนาที่จะนำสารหรือวัตถุอันตรายไปทำร้ายใคร แต่พกพาไว้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพียงเท่านั้น

---

⁸² พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551). มาตรา 43 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใด ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือจากหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบเฉพาะกรณีเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ การขออนุญาต การอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ในราชกิจจานุเบกษา”.

⁸³ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551). มาตรา 74 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 43 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”.

3.3 เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

เรื่อง	รัฐเท็กซัส	รัฐนิวยอร์ก	รัฐแคลิฟอร์เนีย	ประเทศไทย
1.การผลิต	-	-	-	ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบเฉพาะกรณีใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการฯ
2.การนำเข้า		สเปร์ย์พริกไทยสำหรับสัตว์ สามารถนำเข้ามายังเพื่อใช้ในการโจมตีจากสัตว์ร้ายอย่างถูกกฎหมาย ส่วน สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว ไม่สามารถซื้อออนไลน์หรือจัดส่งมาจากนอกรัฐได้		

เรื่อง	รัฐเท็กซัส	รัฐนิวยอร์ก	รัฐแคลิฟอร์เนีย	ประเทศไทย
3.การซื้อ		<p>ต้องซื้อจากสถาน ที่ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายจากรัฐเท่านั้น โดยมีการ กำหนดคุณสมบัติของผู้ซื้อเอาไว้ คือ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ไม่เคยถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรือการทำร้ายร่างกาย หรือเคยถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญานอกรัฐนิวยอร์ก ซึ่งรัฐนิวยอร์กถือว่าเป็นความผิดทางอาญาหรือการทำร้ายร่างกาย โดยจะต้องแสดงหลักฐานอายุและคำปฏิญาณในแบบฟอร์มที่ได้รับอนุมัติจากตำรวจของรัฐ และมีการจำกัดจำนวนการซื้อสเปรย์พริกไทยโดย</p>		

เรื่อง	รัฐเท็กซัส	รัฐนิวยอร์ก	รัฐแคลิฟอร์เนีย	ประเทศไทย
		ห้ามขายมากกว่า 2 เครื่องต่อผู้ซื้อหนึ่งรายในคราวเดียว ไม่สามารถซื้อออนไลน์หรือจัดส่งมาจากนอกรัฐได้		
4. การครอบครอง	สามารถครอบครองได้อย่างถูกกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษหรือต้องมีใบอนุญาต เพียงแต่ต้องเป็นการครอบครองเพื่อใช้ในการป้องกันตัวเท่านั้น ทั้งนี้ต้องเป็นสเปรย์ขนาดเล็กที่พกพาไว้เพื่อป้องกันตัว ห้ามนำไปทำร้ายผู้อื่น นอกจากนี้ยังห้ามนำสเปรย์พริกไทยเข้าไปในสถานที่เช่น ศาล โรงเรียน เรือรบ สำนักงาน คุมประพุดติหรือหน่วยงาน	สามารถพกพาได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งสเปรย์พริกไทยต้องมาพร้อมกล่อง ฉลาก รวมถึงคำแนะนำในการใช้ การปฐมพยาบาล ความปลอดภัยและการจัดเก็บ ต้องมีหมายเลขโทรศัพท์โทรฟรีในการติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือ และข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรมการป้องกันตัวและความปลอดภัยในการ	สามารถครอบครองไว้เพื่อการป้องกันตัวเท่านั้น โดยมีข้อกำหนดว่า ห้ามเป็นผู้เยาว์ ห้ามบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย ห้ามผู้ติดยาเสพติดครอบครอง สเปรย์พริกไทย แต่หากผู้เยาว์ต้องการครอบครองต้องมีผู้ปกครองยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และผู้ปกครองรายนั้นต้องร่วมรับผิดชอบ	ห้ามผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เฉพาะกรณีใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการฯ

เรื่อง	รัฐเท็กซัส	รัฐนิวยอร์ก	รัฐแคลิฟอร์เนีย	ประเทศไทย
	ในการกำกับดูแลและแก้ไขชุมชน หากใช้อย่างไม่เหมาะสมหรือนำเข้าไปในบริเวณที่ห้าม อาจถูกตัดสินลงโทษตามกฎหมายจากคณะลูกขุนได้	ใช้สเปรย์พริกไทย พร้อมทั้งระบุผลทางกฎหมายด้วย หากไม่ปฏิบัติตาม	ผู้เยาว์ด้วยหากผู้เยาว์ทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยมิชอบ หรือละเว้นการกระทำ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 2.5 ออนซ์	
5. การใช้	ไม่มีกฎหมายกำหนดว่าสามารถใช้สเปรย์พริกไทยได้ที่ไหนและเมื่อใด หากไม่ได้ใช้เพื่อป้องกันตัว อาจถูกจับกุมและถูกตั้งข้อหาทำร้ายร่างกายในทางอาญาได้และต้องพิสูจน์การกระทำของตนต่อคณะลูกขุน ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการใช้ ทั้งนี้คำตัดสินขึ้นอยู่กับคณะลูกขุนทั้งสิ้น	เป็นการใช้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น	เป็นการใช้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น	เมื่อกฎหมายไม่ได้อนุญาตให้ครอบครองได้ ประชาชนก็ไม่สามารถที่จะนำสเปรย์พริกไทยมาใช้ได้เช่นเดียวกัน

เรื่อง	รัฐเท็กซัส	รัฐนิวยอร์ก	รัฐแคลิฟอร์เนีย	ประเทศไทย
6. การลงโทษ	<p>มีการกำหนดโทษสำหรับบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือมีส่วนช่วยก่อให้เกิดการกระทำปิดขึ้นจากการใช้สเปร์ยพริกไทย จะถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้เหยื่อยังสามารถฟ้องบุคคลนั้นให้รับผิดชอบได้</p> <p>โดยมีกำหนดอายุความ 2 ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการกระทำเกิดขึ้น</p>	-	<p>กำหนดให้บุคคลที่ใช้สเปร์ยพริกไทยด้วยความโกรธและไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันตัว จะต้องถูกดำเนินคดีอาญา ลงโทษจำคุกไม่เกิน 16 เดือน หรือ 2-3 ปี หรือ ไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>หากผู้ใดฝ่าฝืนผลิต นำเข้า หรือ มีไว้ในครอบครอง จะมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทย ในการป้องกันตัว

จากการศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว โดยทบทวนงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแนวคิด ทฤษฎี กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทยในบทที่ 2 และบทที่ 3 จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันการก่ออาชญากรรมในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นข้อมูลคดีอาญาจากข่าวหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อออนไลน์ต่างๆ มีแนวโน้มที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านสถิติการก่ออาชญากรรม วิธีการประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเรา คดียาเสพติด เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนผู้กระทำความผิดในแต่ละวันมากมายและก็มีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมจำนวนมาก แม้รัฐจะมีการเพิ่มมาตรการคุมเข้มเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด แต่ก็ไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยการป้องกันตนเอง แต่หากให้ป้องกันด้วยการพกพาอาวุธก็อาจจะทำให้ถูกดำเนินคดีเสียเอง รัฐจึงควรมีมาตรการที่จะทำให้ประชาชนพลเมืองสามารถพกพาอุปกรณ์อย่างสเปร์ย์พริกไทยไว้ใช้สำหรับการป้องกันตัวอย่างถูกกฎหมาย เนื่องจากมีขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาเอาไว้ในกระเป๋าได้ และสามารถหยิบขึ้นมาใช้งานได้ง่าย เพื่อลดการก่ออาชญากรรมในสังคมได้ โดยเฉพาะเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องปกป้องตัวเองจากอาชญากรรม การมีอุปกรณ์ที่ดีเพื่อนำมาพกพาเอาไว้ในการป้องกันตัวเอง เพื่อเป็นเครื่องสำรองหรือเพื่อลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรในภายภาคหน้าได้ แต่ภาครัฐกลับมีกฎหมายที่กำหนดให้สเปร์ย์พริกไทยเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและมีโทษที่รุนแรงเมื่อเทียบกับความร้ายแรงของอุปกรณ์สเปร์ย์พริกไทยที่ไม่ได้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กำหนดหลักในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองที่บุคคลอื่นไม่สามารถที่จะมาละเมิดได้ ประชาชนทุกคนจึงต้องมีสิทธิที่จะปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ อีกทั้งตามแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่เป็นสิทธิโดยชอบธรรมที่ทุกคนมีสิทธิและ

เสรีภาพในการกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง มีสิทธิในการดำรงชีวิตประจำวันให้อยู่ในเสรีธรรมและความมั่นคงแห่งร่างกาย ไม่ควรที่จะได้รับการทรมานที่ทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม ห้ามให้ผู้ใดมาเหยียดหยามเกียรติ มีสิทธิได้รับการเยียวยาหากมีผู้ใดมากระทำละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น สิทธิในชีวิตและร่างกายจึงเป็นสิทธิที่มีความสำคัญที่สุดและเป็นสิทธิที่ไม่อาจให้ผู้ใดมาละเมิดได้ เมื่อมีผู้ใดมากระทำการละเมิดต่อชีวิตหรือทรัพย์สิน ผู้นั้นก็สมควรที่จะได้รับโทษทางอาญาตามกฎหมาย แต่อาชญากรรมก็ได้ถูกก่อให้เกิดขึ้นแล้ว ความผิดสำเร็จแล้ว เข็ญก็ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นแล้ว ทำให้รัฐถึงไม่ยอมให้มีมาตรการในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) โดยไม่ควรให้สามเหลี่ยมอาชญากรรมนั้นครบองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมที่มีอยู่ด้วยกัน 3 ด้าน คือ ผู้กระทำความผิด เข็ญ และ โอกาส หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปก็ไม่อาจจะทำให้อาชญากรรมนั้นเกิดขึ้นได้ ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการลดโอกาสของผู้กระทำผิดที่จะมีความสามารถในการลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมได้โดยการอนุญาตให้บุคคลสามารถพกพาและใช้อุปกรณ์สเปรย์พริกไทยที่ใช้สำหรับการป้องกันตัวเพื่อป้องกันอาชญากรรม เมื่อผู้กระทำความผิดไม่สามารถก่ออาชญากรรมขึ้นได้ก็จะไม่มีความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น อีกทั้งการลดช่องโอกาสของคนร้ายก็เป็นไปตามทฤษฎีการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดที่สามารถกระทำได้ด้วยการสร้างสิ่งกีดขวางมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าถึงตัว สิ่งของ หรือบริเวณสถานที่ต่างๆ แต่ด้วยความที่กฎหมายของไทยได้จำกัดและแบ่งชนิดของความอันตรายของสารซึ่งเป็นวัตถุอันตรายไว้อย่างเคร่งครัด จึงทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และเกิดปัญหาในการนำมาบังคับใช้ในสังคมไทยหลายประการ ทั้ง ๆ ที่การก่ออาชญากรรมในประเทศไทยก็เพิ่มมากขึ้น แต่กลับไม่มีตัวช่วยหรืออุปกรณ์ใดที่จะสามารถนำมาพกพาไว้เพื่อป้องกันตัวเองให้รอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ กฎหมายก็ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น ในบทนี้จึงได้นำประเด็นปัญหามาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองสเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว
- 2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว
- 3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทกำหนดโทษสำหรับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

4.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองสเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 วรรคหนึ่ง ประกอบกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย ที่ได้กำหนดถึงการห้ามประชาชนทุกคนทำการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายหรือความเสี่ยงสูงทั้งจากคุณสมบัติของตัวสารเองหรือจากลักษณะการใช้ เมื่อวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุที่มีความอันตรายมากที่สุด กฎหมายจึงต้องกำหนดไว้เป็นการเด็ดขาด หากบุคคลใดฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 74 วรรคหนึ่ง

สเปรย์พริกไทย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มากจากน้ำมันจำพวกพริก มีสารประกอบสำคัญที่อยู่ในสเปรย์พริกไทยที่เรียกว่า สารแคปไซซิน (Capsaisin) ซึ่งเป็นสารเคมีที่สำคัญในสเปรย์ที่ได้มาจากสารสกัดพริก เมื่อออกฤทธิ์จะทำให้มีอาการแสบร้อนหรือระคายเคืองบริเวณดวงตา ผิวหนัง หายใจลำบาก ไอ จาม ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของสเปรย์ แต่อาการเหล่านี้จะหายไปเองภายในเวลา 15-30 นาที ซึ่งหากมีอาการเหล่านี้สามารถทำการปฐมพยาบาลได้โดยให้รับล้างหน้า ล้างตา ใช้นมสดหรือนมจืดชนิดไม่พร่องมันเนย เพราะมีไขมันสูง ทำให้ช่วยละลายน้ำมันพริกไทยให้ออกมาได้ง่ายขึ้น แต่หากไม่สามารถหานมมาล้างก็สามารถใช้น้ำสะอาดล้างแทนได้ แต่ต้องไม่ใช่ น้ำอุ่น เพราะจะทำให้ไขมันพริกกระจายตัวได้เร็วมากยิ่งขึ้น

ประเด็นปัญหา คือ เนื่องจากประชาชนมีความต้องการที่จะครอบครองหรือพกพาอุปกรณ์สเปรย์พริกไทยไว้สำหรับการป้องกันตัวโดยที่ไม่มีความผิดตามกฎหมาย เมื่อมีภัยอันตรายเกิดขึ้นกับประชาชนก็สามารถป้องกันตนเองจากอาชญากรรมได้ และเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย คำว่า ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง เป็นเรื่องและผู้กระทำการป้องกันมีการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เป็นภัยอันตรายที่จะถึงตัวแล้ว บุคคลจึงมีสิทธิที่จะป้องกันเหตุภัยอันตรายนั้น เพราะความกลัวที่อยู่ในจิตใจของบุคคลเป็นภัยที่ใกล้จะถึงและจำเป็นที่จะต้องใช้สิทธิป้องกัน เพราะการป้องกันเป็นการกระทำเพื่อมิให้ภัยนั้นเกิดขึ้นจริงแก่ผู้ประสบภัยตามที่ผู้ภัยประสงค์ให้เกิดขึ้น หากผู้ก่อภัยกระทำการสำเร็จย่อมเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าผู้ก่อภัยจะต้องรับโทษตามกฎหมายแต่ผู้ประสบภัยก็ไม่ได้อยากให้มีการก่อภัยขึ้นกับตน เพราะฉะนั้นการที่ผู้ประสบภัยมีการป้องกันภัยโดยการพกพาอุปกรณ์สเปรย์พริกไทยไว้เพื่อใช้สำหรับการป้องกันตนเองจากภัยของสังคม จึงไม่ควรเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย

หากเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัสเห็นได้ว่า เป็นรัฐที่อนุญาตให้ทุกคนในรัฐสามารถซื้อและพกพา สเปรย์พริกไทยได้โดยไม่ต้องมีการฝึกอบรมหรือใบอนุญาตใด ๆ จริง ๆ แล้ว Penal Code, Sec.46.01. DEFINITIONS (ประมวลกฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัส) ข้อ 10 ความผิดต่อสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและศีลธรรม บทที่ 46 เรื่องอาวุธ (14) ที่ให้คำจำกัดความของคำว่า “เครื่องจ่ายสารเคมี” เอาไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่นอกเหนือจากเครื่องจ่ายสารเคมีขนาดเล็กที่ขายในเชิงพาณิชย์สำหรับการป้องกันส่วนบุคคล ทำขึ้นเพื่อจ่ายสารเคมีที่ก่อให้เกิดผลเสียทางจิตใจหรือสรีระของมนุษย์ ซึ่งห้ามให้มีการจำหน่ายอุปกรณ์จ่ายสารเคมีในเชิงพาณิชย์ แต่กฎหมายก็ได้ระบุให้อุปกรณ์สเปรย์พริกไทยที่ใช้สำหรับการป้องกันตัวได้รับการยกเว้นจากกฎหมายดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงมีการจำหน่ายสเปรย์พริกไทยในเชิงพาณิชย์และทุกคนสามารถซื้อหามาพกพาได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น นอกจากนี้สเปรย์พริกไทยในรัฐเท็กซัสไม่ได้ถือว่าเป็นอาวุธที่ผิดกฎหมาย และยังสามารถพกพาเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันตัวได้ เพียงแต่ห้ามมิให้บุคคลใดใช้เพื่อทำร้ายผู้อื่น

สำหรับรัฐนิวยอร์กเห็นได้ว่า มีการกำหนดให้พลเมืองในรัฐสามารถพกพาสเปรย์พริกไทยได้โดยถูกกฎหมาย เพียงแต่ผู้ซื้อจะต้องซื้อจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐแล้วเท่านั้น ไม่สามารถซื้อขายผ่านทางระบบออนไลน์หรือจัดส่งมาจากรัฐอื่นได้ เว้นแต่เป็นสเปรย์สำหรับสัตว์ เช่น สเปรย์สำหรับสุนัขหรือหมี เป็นต้น กฎหมาย New York State Penal Law, Section §265.20 (กฎหมายอาญาแห่งรัฐนิวยอร์ก) เรื่องข้อยกเว้นเกี่ยวกับอาวุธ การขายอุปกรณ์สเปรย์ป้องกันตัวเอง มาตรา 265.20 ข้อ 14 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ซื้อที่สามารถซื้อสเปรย์พริกไทยไว้พกพาได้ คือ บุคคลที่อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ไม่เคยถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาหรือข้อหาทำร้ายร่างกาย เมื่อผู้ซื้อคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดแล้วก่อนการส่งมอบสเปรย์พริกไทยให้ผู้ซื้อ ต้องแสดงหลักฐานเกี่ยวกับอายุและคำปฏิญาณในแบบฟอร์มที่ได้รับอนุมัติจากผู้กำกับตำรวจของรัฐว่าไม่ได้ถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายด้วย นอกจากนี้สเปรย์พริกไทยที่ซื้อมาครอบครองหรือพกพาได้โดยชอบด้วยกฎหมายต้องมีฉลากที่ระบุคำเตือนด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้ “คำเตือน: การใช้สารหรืออุปกรณ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดนอกเหนือจากการป้องกันตนเองถือเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมาย เนื้อหาที่มีความอันตรายโปรดใช้ด้วยความระมัดระวัง ห้ามขายอุปกรณ์นี้โดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากตัวแทนจำหน่ายที่ได้รับอนุญาต การครอบครองอุปกรณ์นี้โดยบุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีหรือโดยใครก็ตามที่ถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาหรือทำร้ายร่างกายถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย” รวมถึงต้องมีการระบุถึงคำแนะนำการใช้ ข้อมูลการปฐมพยาบาล ข้อมูลความปลอดภัยและการจัดเก็บ ต้องระบุหมายเลข

โทรศัพท์โทรฟรีเพื่อให้ผู้ซื้อได้ติดต่อกลับเมื่อเกิดปัญหาเบาะข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมการป้องกันตัวและความปลอดภัย และจำกัดจำนวนการซื้อเพียง 2 เครื่องในคราวเดียวกัน

ในรัฐแคลิฟอร์เนียนั้น California Penal Code มาตรา 22810 เห็นได้ว่า มีการกำหนดให้สเปรย์พริกไทยสามารถซื้อ ครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันตนเองเท่านั้น หากใช้สเปรย์พริกไทยด้วยความโกรธและไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันตนเอง จะต้องถูกดำเนินคดีลหุโทษหรือความผิดทางอาญาตามกฎหมาย กำหนดคุณสมบัติของผู้ซื้อสเปรย์พริกไทยว่า ต้องไม่เคยถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายทั้งในรัฐแคลิฟอร์เนียเองและรัฐอื่น ๆ ห้ามจำหน่ายสเปรย์พริกไทยให้แก่ผู้เยาว์ ผู้ที่ติดยาเสพติด นอกจากนี้กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียยังได้กำหนดให้ภาชนะที่บรรจุสเปรย์พริกไทยจะต้องมีขนาดไม่เกิน 2.5 ออนซ์สเปรย์ บรรจุภัณฑ์ต้องมีฉลากระบุค่าเดือน ต้องระบุวันหมดอายุของอุปกรณ์ คำแนะนำในการใช้ ข้อมูลการปฐมพยาบาล ความปลอดภัย และข้อมูลการเก็บรักษา รวมถึงผลทางกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ในกรณีผู้เยาว์ที่มีอายุครบ 16 ปี สามารถซื้อและครอบครองสเปรย์พริกไทยได้ หากผู้เยาว์มาพร้อมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองโดยมีความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และหากผู้เยาว์ทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยมิชอบ หรือการละเว้นการใช้สเปรย์พริกไทย พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้เยาว์ด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดถึงเรื่องการครอบครองหรือพกพาอุปกรณ์สเปรย์พริกไทยสำหรับการป้องกันตัวเอาไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่กำหนดให้สารประกอบสำคัญที่อยู่ในสเปรย์พริกไทยที่เรียกว่า สารแคปไซซิน (Capsaicin) ที่ถูกระบุว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชีที่ 4.1 รายชื่อสารควบคุม ลำดับที่ 42 เป็นสารในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราวเพื่อป้องกันหรือทำร้ายผู้อื่น และอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เมื่อกฎหมายมีการห้ามสารแคปไซซินที่เป็นส่วนประกอบในสเปรย์พริกไทยแล้ว จึงทำให้บุคคลใดก็ไม่สามารถที่จะครอบครองหรือพกพาสเปรย์พริกไทยได้ เพราะกลัวว่าจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 วรรคหนึ่ง ที่ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ แต่ก็ขออนุญาตได้เฉพาะกรณีที่น่าไปใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเท่านั้น และการขออนุญาตนั้นก็ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด หากบุคคลใดฝ่าฝืนกระทำการดังกล่าวแล้วจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย

การครอบครองหรือพกพาสเปรย์พริกไทยไว้ใช้สำหรับการป้องกันตัวในรัฐเท็กซัส รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดอนุญาตให้มีการครอบครองหรือพกพาสเปรย์พริกไทย

เพื่อป้องกันตัวเองเป็นอย่างดีถูกกฎหมาย เพียงแต่มีข้อจำกัดในการใช้ตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งโดยกฎหมายเกี่ยวกับสเปร์ย์พริกไทยในรัฐเท็กซัส รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย จะกำหนดให้มีไว้เพื่อป้องกันตัวจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น และที่สำคัญการป้องกันตนเองและกำลังที่จะใช้ ต้องมีความจำเป็นและได้สัดส่วนกับภัยคุกคามที่พบเจออยู่ ณ ขณะนั้น แต่หากผู้ใดใช้สเปร์ย์พริกไทยด้วยเหตุผลที่นอกเหนือไปจากการป้องกันตัว หรือมีการช่วยในการต่อสู้ด้วย จะส่งผลให้ผู้นั้นถูกดำเนินคดีในข้อหาทำร้ายร่างกายตามกฎหมายได้ จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยมักจะมีประสิทธิภาพต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากกว่าการหาวิธีจับกุมอาชญากรซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ต้องรอให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเสียก่อนจึงจะหาวิธีจัดการกับผู้ที่ทำให้กระทำความผิด ซึ่งไม่น่าจะถูกหลักการตามทฤษฎีสยามเหลี่ยมอาชญากรรมที่รัฐต้องลดโอกาสของผู้ที่จะกระทำความผิดเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น อีกทั้ง เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ที่ระบุให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ยกเลิกและปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวน รวมถึงให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้สะดวกและเข้าใจง่ายประชาชน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสเปร์ย์พริกไทยนั้นไม่ได้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ถ้าหลัง ควรที่จะได้รับการแก้ไข เมื่อนำทฤษฎีป้องกันสังคมมาปรับใช้กับการสร้างระบบของมาตรการทางอาญาเป็นนโยบายสังคมเชิงรุกในการป้องกันคุ้มครองบุคคลในสังคม และในขณะเดียวกันก็เป็นการคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยเช่นกัน การป้องกันสังคมเป็นการกำหนดว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับการปฏิบัติภายใต้กรอบและวิธีการทางกฎหมาย การป้องกันทางสังคมมีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองสังคมจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยการหาทางแก้ไขปัญหอาชญากรรมด้วยวิธีการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

นอกจากนั้น หากเปรียบเทียบกับการพกพาอาวุธปืนที่มีกฎหมายควบคุมคือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่เป็นกฎหมายที่นำมาใช้ในการควบคุมการพกพาอาวุธปืนเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งรัฐจะกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาวุธปืนเพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม ทำให้การพกพาอาวุธปืนสามารถควบคุมและตรวจสอบได้ว่าผู้ใดเป็นเจ้าของ ซึ่งหากผู้ใดจะมีไว้ในครอบครองจะต้องขออนุญาตจากนายทะเบียนเสียก่อน เนื่องจากอาวุธปืนมีความรุนแรงสูง จึงต้องมีความจำเป็นต้องควบคุมอย่างเข้มงวดตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เพื่อไม่ให้สังคมเกิดความวุ่นวายและไม่เป็นระเบียบ แต่เมื่อมาพิจารณาถึงความร้ายแรงของอาวุธปืนกับสเปร์ย์พริกไทย จะเห็นว่า สเปร์ย์พริกไทยมีความร้ายแรงน้อยกว่าอาวุธปืน

เป็นอย่างมาก หากลั่นไกออกไปแล้วถูกสิ่งมีชีวิตอาจทำให้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ แต่สเปรย์พริกไทยไม่ได้มีความร้ายแรงถึงขั้นที่จะทำให้ถึงแก่ความตายได้ การกำหนดเป็นพระราชบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อควบคุมสเปรย์พริกไทยจึงอาจจะยังไม่สมเหตุสมผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ เช่นเดียวกับการพกพาอาวุธมีดที่ยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาควบคุมอาวุธมีดเป็นการเฉพาะ แม้ว่ามีดจะเป็นอาวุธที่มีความอันตรายมากกว่าสเปรย์พริกไทยก็ตาม ซึ่งการพกพามีดนั้นให้ดูตามเจตนาของผู้พกพา หากมีเจตนาไม่สุจริตหรือพกพาไปเพื่อก่ออาชญากรรมก็จะเป็นความผิดฐานพกพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นอาวุธปืนและอาวุธมีดต่างก็มีความอันตรายมากกว่าสเปรย์พริกไทย อีกทั้งสเปรย์พริกไทยนั้นได้มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่า สเปรย์พริกไทยไม่ใช่อาวุธ เนื่องจากมิได้ผลิตขึ้นเพื่อทำร้ายผู้ใด และไม่อาจใช้ประทุร้ายที่ถึงขั้นเป็นอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิต ดังนั้นการพกพาสเปรย์พริกไทยจึงไม่ใช่การพกพาอาวุธ ไม่เป็นความผิดดังเช่นอาวุธมีดหรืออาวุธปืน

ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เฉพาะสารแคปไซซินที่เป็นสารประกอบหลักของสเปรย์พริกไทย เพื่อให้ประชาชนได้มีสิทธิและเสรีภาพในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองหรือของผู้อื่นจากผู้ก่ออาชญากรรม จะทำให้ลดอัตราการเกิดอาชญากรรมในสังคม และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

4.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อปกป้องคุ้มครองประชาชนให้ปลอดภัยจากสารอันตราย ซึ่งกฎหมายได้เล็งเห็นถึงอันตรายของสารแคปไซซินจึงได้กำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ที่ห้ามมิให้มีการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองโดยเด็ดขาด พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติถึงการห้ามมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ในความครอบครอง ซึ่งในสเปรย์พริกไทยนั้นได้มีการนำเอาสารสำคัญอย่างแคปไซซินมาเป็นสารประกอบหลักที่อยู่ในสเปรย์พริกไทย แต่ไม่ได้ใส่ในปริมาณที่มากเกินไป จึงทำให้การออกฤทธิ์ของสารแคปไซซินไม่ได้มีผลอันตรายต่อร่างกายขนาดถึงแก่ชีวิต เพียงแต่ส่งผลข้างเคียงที่ทำให้เกิดอาการแสบร้อนบริเวณดวงตา หรือผิวหนัง มีผลต่อระบบทางเดินหายใจและมีผลต่อการทำงานของกล้ามเนื้อ มีอาการไอ จาม แต่อาการเหล่านี้มักจะหายได้เองภายใน 10-45 นาที

ประเด็นปัญหาคือ เมื่อกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดมีสเปรย์พริกไทยไว้ในความครอบครองแล้วผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะนำสเปรย์พริกไทยมาใช้ในทุกกรณี เพราะหากนำออกมาใช้ก็มีความผิดเช่นกัน

แต่เนื่องจากอาชญากรรมในสังคมไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่รัฐจะมอบความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในกรณีที่รัฐไม่สามารถคุ้มครองได้อย่างทั่วถึง และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้ประชาชนมีสิทธิที่จะป้องกันตัวเอง ทรัพย์สิน ให้รอดปลอดภัยจากอาชญากรรม รัฐจึงได้กำหนดการกระทำโดยป้องกันไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 เมื่อกฎหมายให้อำนาจแก่ประชาชนในการป้องกันตัวเองได้ตามกฎหมายที่พอสมควรแก่เหตุ กระทำได้เท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยเท่านั้น การที่ประชาชนจะใช้ อำนาจในการป้องกันตนเองจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดจึงจะอ้างสิทธิในการ ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้ คือ ผู้กระทำความผิดกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของ ผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตราย ซึ่งภัยอันตรายนั้นเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย เป็น ภัยอันตรายอันใกล้จะถึงอยู่เฉพาะหน้า และการกระทำนั้นต้องกระทำไปพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้น การกระทำโดยป้องกันจะต้องได้สัดส่วนกับภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กฎหมาย หากผู้กระทำการป้องกันได้กระทำการป้องกัน โดยได้สัดส่วนกับภัยอันตรายถือว่าเป็นการ ป้องกันพอสมควรแก่เหตุ และการกระทำดังกล่าวนี้ต้องเป็นการกระทำที่ใช้วิถีทางที่น้อยที่สุด ที่ ไม่ได้แปลว่าทำน้อยที่สุด แต่เป็นการทำให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุดแม้อาจถึงแก่ความตายก็ตาม

จากการศึกษากฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัส เห็นได้ว่า การใช้สเปรย์พริกไทยไม่มี กฎหมายกำหนดว่าสามารถใช้ได้ที่ไหน เมื่อใด แต่จะใช้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลอื่นเข้ามาทำร้ายร่างกาย ก่อนเท่านั้น ถึงจะมีสิทธิใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้ แต่หากว่าบุคคลใดใช้สเปรย์ พริกไทยโดยที่ยังไม่มีใครมาทำร้าย บุคคลนั้นจะต้องพิสูจน์การกระทำของตนเองต่อคณะลูกขุน และคณะลูกขุนจะตัดสินลงโทษหรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการใช้ หากไม่สมเหตุสมผลอาจถูกตั้ง ข้อหาทำร้ายร่างกายในทางอาญาได้ นอกจากนั้นหากผู้ใดถูกตั้งข้อหาทำร้ายร่างกาย เข็ยยังสามารถ พ้องให้บุคคลนั้นรับผิดชอบได้ แต่อย่างไรก็ตามในรัฐเท็กซัสสามารถมีและใช้สเปรย์พริกไทยได้ อย่างถูกกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษหรือมีใบอนุญาต แต่ต้องคำนึงอยู่เสมอ ว่าจะนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อเป็นการนำมาใช้เพื่อป้องกันตัวตามกฎหมายเท่านั้น

ในรัฐนิวยอร์ก มีกฎหมาย New York State Penal Law เห็นได้ว่ามีการกำหนดให้ประชาชน สามารถพกพาอุปกรณ์สเปรย์พริกไทยสำหรับการป้องกันตัวหรือทรัพย์สินได้อย่างถูกกฎหมาย แต่การซื้อหามาใช้นั้นต้องซื้อจากเภสัชกรที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายหรือตัวแทนจำหน่ายอาวุธปืน ที่ได้รับอนุญาต หรือผู้ขายอื่นที่ได้รับอนุญาตหรืออนุมัติจากผู้กำกับการค้าของรัฐเท่านั้น บรรจุก ภัณฑ์พริกไทยต้องมีคำแนะนำในการใช้งาน และฉลากต้องมีข้อความระบุชัดเจนว่ามีไว้เพื่อ ป้องกันตัวเท่านั้น เมื่อผู้ที่ซื้อสเปรย์พริกไทยมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ก็สามารถ ซื้อมาใช้ในความครอบครองได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และเมื่อมีภัยร้ายเกิดขึ้นก็สามารถใช้สเปรย์พริกไทย

ในการป้องกันตัวได้โดยไม่ผิดกฎหมายหากนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่อนุญาตให้ใช้สำหรับการป้องกันตัวเท่านั้น

ในรัฐแคลิฟอร์เนีย มีกฎหมาย California Penal Code มาตรา 22810 เห็นได้ว่า มีการกำหนดให้สเปรย์พริกไทยสามารถซื้อหามาไว้ในความครอบครอง และใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันตนเอง โดยกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิในครอบครองสเปรย์พริกไทยเอาไว้ ดังนั้นเมื่อบุคคลใดมีสิทธิที่จะครอบครองสเปรย์พริกไทย ก็มีสิทธิที่จะใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้เช่นกัน ประชาชนในรัฐแคลิฟอร์เนียมักจะใช้สเปรย์พริกไทยเพื่อปกป้องอันตรายจากผู้ที่สามารถมารุกราน และสัตว์ดุร้าย เท่านั้น หากใช้สเปรย์พริกไทยเหตุเพราะความโกรธแค้นและไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันตัวเองแล้ว ก็จะมีคามผิดทางอาญา อีกทั้งกฎหมายยังกำหนดให้สเปรย์พริกไทยต้องมีฉลากระบุค่าเตือนในการใช้สารหรืออุปกรณ์ว่า หากใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการป้องกันตัวแล้วจะเป็นความผิดต่อกฎหมาย นอกจากนั้นยังกำหนดขนาดของอุปกรณ์ที่สามารถใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตนเองได้ไม่เกิน 2.5 ออนซ์สเปรย์

จากกฎหมายของรัฐในต่างประเทศที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐแต่ละรัฐจะกำหนดมาตรการในการใช้สเปรย์พริกไทยเฉพาะเพื่อการป้องกันตัวเท่านั้น การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเช่นนี้เป็นการออกกฎหมายมาเพื่อให้สิทธิแก่ประชาชนในการป้องกันตัว แล้วเหตุใดประชาชนในประเทศไทยถึงไม่มีสิทธิที่จะมีอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการป้องกันตัว อย่างเช่นสเปรย์พริกไทยที่เป็นเพียงอุปกรณ์ขนาดเล็ก พกพาสะดวก สามารถหยิบขึ้นมาใช้งานได้ง่าย อีกทั้งจุดประสงค์ในการผลิตสเปรย์พริกไทยขึ้นมาก็เพื่อใช้ในการป้องกันตัวเอง ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะอนุญาตให้ประชาชนในประเทศสามารถครอบครองสเปรย์พริกไทยเพื่อใช้ในการป้องกันตัวได้ แต่สำหรับประเทศไทยกลับมองว่าสเปรย์พริกไทยเป็นสิ่งอันตราย เป็นอุปกรณ์ที่ต้องควบคุม เนื่องจากในสเปรย์พริกไทยมีสารต้องห้ามตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ที่ใช้สเปรย์พริกไทยแม้จะใช้เพื่อป้องกันตัวก็มีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพราะเมื่อประชาชนไม่มีสิทธิที่จะมีสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครอง ก็แสดงว่าประชาชนยังไม่มีสิทธิที่จะนำสเปรย์พริกไทยมาใช้ในการป้องกันตัวหรือกรณีอื่นใดก็ตาม

ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ซึ่งมีสารประกอบสำคัญ (สารแคปไซซิน) ที่เป็นสารควบคุมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีวัตถุอันตราย จะทำให้ประชาชนในสังคมได้ใช้สิทธิในการป้องกันตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง

4.3 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

จากการศึกษาพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ควบคุมวัตถุอันตราย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยสารแคปไซซินซึ่งเป็นสารประกอบหลักในสเปรย์พริกไทยถูกจัดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ระบุอยู่ในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายเอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชีที่ 4.1 รายชื่อสารควบคุมลำดับที่ 42 เป็นสารในผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราวเพื่อป้องกันหรือทำร้ายผู้อื่น อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ตามมาตรา 43 วรรคหนึ่ง หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 74 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นโทษที่มีความร้ายแรงและค่อนข้างเป็นอัตราโทษที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับโทษทางอาญาของผู้ที่กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หรือทำร้ายร่างกาย ทั้ง ๆ ที่การใช้สเปรย์พริกไทยไว้ในความครอบครองหรือการใช้สเปรย์พริกไทยนั้นมีวัตถุประสงค์เพียงแค่อำไว้ใช้ในการป้องกันตัวจากอาชญากรรมเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหา คือ บทลงโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 74 วรรคหนึ่ง มีการกำหนดโทษที่สูงเกินไป ไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของผลแห่งการกระทำ การที่สารประกอบหลักในสเปรย์พริกไทยถูกกฎหมายกำหนดให้ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง จึงทำให้สเปรย์พริกไทยถูกควบคุมโดยกฎหมายไปโดยปริยาย แต่จริง ๆ แล้วผลกระทบที่เกิดจากการที่ได้สัมผัสสเปรย์พริกไทยนั้น ไม่ได้มีความรุนแรงจนถึงแก่ชีวิต เพราะสารแคปไซซินในสเปรย์พริกไทยนั้นมีปริมาณน้อย แต่กฎหมายกลับมองว่าไม่ว่าอุปกรณ์ชนิดใดก็ตามที่มีส่วนประกอบของสารแคปไซซินเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมาย และหากผู้ใดฝ่าฝืนก็ต้องได้รับโทษตามกฎหมายโดยไม่มีเหตุยกเว้น จึงทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสเปรย์พริกไทยซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันตัวและส่งผลกระทบต่อเพียงอาการระคายเคือง ใช้เวลาไม่นานก็สามารถกลับสู่ภาวะปกติได้ การที่กฎหมายกำหนดโทษเช่นนี้เป็นการกำหนดโทษที่รุนแรงเกินสมควร ดังทฤษฎีในการป้องกันสังคม ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นแนวคิดที่ปฏิเสธมาตรการในการลงโทษที่ใช้วิธีรุนแรง การลงโทษเพื่อป้องกันนี้ต้องมีพื้นฐานอยู่บนลัทธิอรรถประโยชน์ที่เห็นว่าการที่จะตัดสินว่าการกระทำอย่างใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีแก่สังคมตามหลักอรรถประโยชน์หรือไม่ ถ้าใช้การกระทำนั้นก็ชอบธรรม ซึ่งวิธีการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันนั้นจะแบ่งตามปริมาณโทษ กล่าวคือ

ปริมาณโทษต้องมากกว่าผลที่ได้จากการกระทำความผิดและปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าความจำเป็น ดังนั้น การให้บุคคลสามารถมีสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวจะสามารถนำมาเป็นวิธีการป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดทางอาญา

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นการกำหนดว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดทางอาญา และเพื่อนำมาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายในการคุ้มครองป้องกันสังคม รัฐควรอาศัยหลักการป้องกันภัยอันตรายต่อผู้อื่นมาใช้สนับสนุนการบัญญัติกฎหมายอาญา เพราะฉะนั้นหากการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยหรือการใช้สเปร์ย์พริกไทยมีกฎหมายยกเว้นให้ไม่เป็นความผิดทางอาญา อันเนื่องมาจากการใช้สำหรับการป้องกันตัวแล้ว จะทำให้บรรลุนิติธรรมของกฎหมายในการป้องกันสังคมจากภัยอันตรายต่าง ๆ เพราะเมื่อพิจารณาถึงความร้ายแรงของสเปร์ย์พริกไทยแล้ว ฤทธิ์ของสเปร์ย์พริกไทยมีผลกระทบต่อผู้ที่โดนฉีดเพียงทำให้เกิดอาการระคายเคืองบริเวณดวงตา หรือบริเวณผิวหนัง มีอาการไอ จาม ปวดแสบ ปวดร้อน ซึ่งอาการเหล่านี้จะหายได้ภายในไม่กี่นาที ถือได้ว่าไม่ได้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต นับได้ว่าเป็นความรุนแรงที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับสารเคมีที่เป็นวัตถุอันตราย เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ หรือยาฆ่าแมลง หากกินเข้าไปอาจทำให้เสียชีวิตได้ จะเห็นได้ว่าสารเคมีที่ขยักตัวอย่างมามีฤทธิ์ทำลายระบบประสาทมากกว่าสเปร์ย์พริกไทยหลายเท่าแต่สเปร์ย์พริกไทยกลับถูกมองว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ที่มีความรุนแรงมากที่สุด จึงทำให้การครอบครองสเปร์ย์พริกไทยและการใช้สเปร์ย์พริกไทยนั้นมีโทษที่สูง

ข้อเท็จจริงข้างต้นสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม ให้มีความเกรงกลัวต่อการกระทำที่ตนได้กระทำให้ขึ้น ซึ่งการลงโทษผู้ที่มีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในครอบครองหรือผู้ที่ใช้สเปร์ย์พริกไทยเป็นการลงโทษที่ไม่ได้ลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน แต่อาจเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เนื่องจากเป็นการหาทางป้องกันมิให้กระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นมาได้อีก โดยการใช้อุปกรณ์ลงโทษที่ทำให้บุคคลอื่นในสังคมเกิดความเกรงกลัวโทษที่จะได้รับและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งการลงโทษตามทฤษฎีนี้เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้พิจารณาถึงสิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำมาแล้ว แต่เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นคิดที่จะกระทำความผิดอีก นอกจากนั้นหลักปริมาณโทษในการกำหนดโทษทางอาญาถือว่าเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ยับยั้งมิให้บุคคลกระทำความผิด ซึ่งการกำหนดปริมาณโทษตามแนวคิดเดิมจำนวนโทษต้องมากกว่าผลที่จะได้รับจากการกระทำความผิด แต่ตามแนวคิดใหม่ปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าความจำเป็นเพื่อบรรลุผลในการป้องกัน

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ รัฐเท็กซัส เห็นได้ว่า ประชาชนทุกคนสามารถครอบครองสเปร์ย์พริกไทยและใช้สเปร์ย์พริกไทยได้เฉพาะในกรณีป้องกันตัวเท่านั้น แต่หากบุคคลใด

มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือมีส่วนช่วยให้เกิดการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นด้วย รัฐเท็กซัสก็จะมิบทลงโทษตามกฎหมายอาญา Penal Code บทที่ 12 เรื่องบทลงโทษ มาตรา 12.21 ได้กำหนดความผิดอาญาว่าบุคคลที่ใช้สเปรย์พริกไทยโดยไม่มีเจตนาอันสมควรจะถูกตัดสินว่าเป็น การทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นความผิดอาญาประเภท A มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ผู้เสียหายยังสามารถเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง ได้อีก เช่น ค่ารักษาพยาบาลเงินที่ต้องเสียไปจากการหยุดงาน เป็นต้น

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย เห็นได้ว่า ประชาชนทุกคน สามารถครอบครองสเปรย์พริกไทยและสามารถใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้ตาม กฎหมาย แต่หากใช้สเปรย์พริกไทยด้วยความโกรธและไม่ได้มีจุดประสงค์ในการป้องกันตัวแล้ว จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาหรือคดีละเมิดโทษ ตาม California Penal Code มาตรา 22810 ที่กำหนดให้ บุคคลใดจะซื้อ ครอบครองหรือใช้สเปรย์พริกไทยก็ได้ แต่ต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด และกระทำไปเพื่อป้องกันตัวเท่านั้น ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะต้องถูกลงโทษตาม (g) (1) เพราะถือว่ามีความผิดในที่สาธารณะ มีโทษจำคุก 16 เดือน หรือ 2-3 ปี หรือไม่เกิน 1 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ

แต่สำหรับประเทศไทยกฎหมายในการลงโทษยังไม่มีที่เหมาะสม ล้าหลัง ซึ่งไม่ได้ มีการนำกฎหมายมาวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับจากการ ลงโทษที่รุนแรงเกินไป ซึ่งการกำหนดบทลงโทษในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานมีสารแคปไซซิน ที่อยู่ในสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครองไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เพราะสารแคปไซซิน ที่เป็นส่วนประกอบในสเปรย์พริกไทยมีปริมาณที่ไม่สามารถส่งผลอันตรายที่รุนแรงได้ การกำหนด โทษก็ควรเป็นไปอย่างเหมาะสมเช่นกัน จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศการลงโทษผู้กระทำความผิด กรณีที่ครอบครองหรือใช้สเปรย์พริกไทยโดยผิดกฎหมาย คือ ไม่ได้ใช้เพื่อการป้องกันตัว แต่ใช้ เพื่อจุดประสงค์อื่น ก็จะต้องได้รับโทษทางอาญาเช่นกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับบทลงโทษของ กฎหมายไทย เพียงเฉพาะการครอบครองเท่านั้นยังมีโทษที่สูงมาก แล้วถ้าหากมีการใช้ด้วยแล้ว คงไม่ต้องพูดถึงว่าโทษจะสูงเพิ่มขึ้นอีกเพียงใด

ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับบทลงโทษ ของผู้กระทำความผิดฐานครอบครองหรือใช้สเปรย์พริกไทยที่นำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ นอกเหนือจากการป้องกันตัวเองจากการกระทำความผิดอาญาต่าง ๆ จะทำให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงและใช้สิทธิในการป้องกันตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้กฎหมายมีการลงโทษ อย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับการใช้สิทธิและเสรีภาพในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ของตนเอง

จากการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวทั้ง 3 ประเด็น ประกอบด้วย (1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว (2) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว และ (3) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบทกำหนดโทษในการครอบครองและการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว พบว่าเมื่อประชาชนในสังคมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการที่จะปกป้องหรือป้องกันตนเองจากภัยในสังคมหรือจากการทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้น และด้วยอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีไม่เพียงพอต่อประชากรในสังคม หากมีการทำความผิดเกิดขึ้นอาจจะเข้าทำการช่วยเหลือไม่ได้ในทันที ประกอบกับการป้องกันตนเองจากภัยอันตรายอันใกล้จะถึง ก็เป็นบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิป้องกันตนเองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น รัฐก็ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ป้องกันตนเองจากภัยอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตัวอย่างสเปร์ย์พริกไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาดังกล่าวจึงเห็นควรเสนอให้มีการแก้ไขปัญหาในการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวตามข้อเสนอแนะในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษาปัญหา แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสเปร์รี่พริกไทยของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย การวิจัยเรื่องนี้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองและการใช้สเปร์รี่พริกไทยในการป้องกันตัว ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้สารสำคัญ คือ แคปไซซิน (Capsaicin) ซึ่งเป็นสารประกอบหลักในสเปร์รี่พริกไทยเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นสารที่ขัดขวางระบบการทำงานของร่างกายเป็นการชั่วคราวเพื่อป้องกันตัวหรือทำร้ายผู้อื่น เป็นสารที่อยู่ในบัญชีควบคุมและอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งกฎหมายกำหนดห้ามให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองโดยเด็ดขาด หากผู้ใดฝ่าฝืนการกระทำดังกล่าวจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ซึ่งโทษที่นำมาลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นเป็นโทษที่มีอัตราโทษจำคุกค่อนข้างสูง ค่าปรับแพงเกินควร เมื่อเทียบกับโทษทางอาญาของการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ทำให้กฎหมายของประเทศไทยมีความล้าหลัง ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องของการก่ออาชญากรรมที่พัฒนาขึ้นไปในหลากหลายรูปแบบจนทำให้ประชาชนในสังคมรับมือไม่ทัน และในบางครั้งประชาชนอาจต้องการวิธีการที่สามารถป้องกันตัวเองจากอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ของรัฐในการที่จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือเพียงทางเดียว และในขณะเดียวกันประชาชนในสังคมยังมีสิทธิที่จะป้องกันชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ในทันทีที่มีภัยเกิดขึ้น โดยการให้ประชาชนสามารถพกพาอุปกรณ์ในการป้องกันตัวอย่างถูกกฎหมาย และการที่ประชาชนจะพกพาอุปกรณ์สเปร์รี่พริกไทยได้นั้นจะต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไว้ เพื่อมิให้ประชาชนต้องมารับผิดต่อการครอบครองอุปกรณ์ที่มีไว้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น และเพื่อมิให้อาชญากรใช้สิทธิในการพกพาสเปร์รี่พริกไทยไปใช้ในทางที่ผิดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนในสังคมได้จากการศึกษาจึงสรุปประเด็นได้ดังนี้

1) การครอบครองสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว จากประเด็นปัญหาดังกล่าวพบว่าการมีอุปกรณ์สเปร์ย์พริกไทยในประเทศไทยยังมีการห้ามมิไว้ในความครอบครองไม่ว่าจะครอบครองเพื่อเหตุใดก็ตาม เนื่องจากสเปร์ย์พริกไทยมีสารประกอบหลักที่สำคัญ คือ สารแคปไซซิน ซึ่งเป็นสารควบคุมที่อยู่ในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นประเภทที่มีความรุนแรงและอันตรายมากที่สุด จึงทำให้ไม่มีบุคคลใดมีสิทธิที่จะสามารถมีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในความครอบครองได้ ซึ่งปัญหาที่ผ่านมาอาชญากรรมได้เกิดขึ้นมาในสังคมนานมากาย แต่น้อยครั้งนักที่จะมีผู้ที่สามารถต่อสู้กับคนร้ายได้ โดยเฉพาะกับสตรีซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่สามารถต่อสู้กับพลังกำลังของผู้ชายที่เป็นอาชญากรได้ ทำให้คนร้ายสามารถก่ออาชญากรรมได้สำเร็จ

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งรัฐเท็กซัส รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย ต่างก็อนุญาตให้ประชาชนในรัฐมีสิทธิที่จะพกพาหรือมีสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวไว้ในครอบครองได้ทั้งนั้น ซึ่งรัฐเท็กซัส ได้กำหนดให้ประชาชนที่จะพกพาหรือมีสเปร์ย์พริกไทยไว้ในความครอบครองต้องเป็นสเปร์ย์พริกที่มีขนาดเล็กที่ขายในเชิงพาณิชย์สำหรับการป้องกันตัวเท่านั้น ส่วนรัฐนิวยอร์ก ก็กำหนดให้ประชาชนทุกคนในรัฐสามารถพกพาสเปร์ย์พริกไทยได้ เพียงแค่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะซื้อสเปร์ย์พริกไทยไว้ในครอบครองคือจะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีและไม่เคยถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรือในข้อหาทำร้ายร่างกาย โดยแสดงหลักฐานเกี่ยวกับอายุและเอกสารที่ระบุว่าไม่ได้ถูกพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาหรือทำร้ายร่างกายมาก่อน สเปร์ย์พริกไทยที่ซื้อมาครอบครองต้องมีฉลากที่ระบุค่าเดือนเอาไว้ด้วย รวมไปถึงคำแนะนำในการใช้ การปฐมพยาบาล ข้อมูลความดันโลหิตภัยหรือการจذبเก็บ หมายเลขโทรศัพท์ โทรฟรีไว้ติดต่อกลับเมื่อเกิดปัญหา ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม และจำกัดการซื้อได้เพียงคนละ 2 เครื่องในคราวเดียวกัน และจะต้องซื้อจากสถานที่ที่รัฐอนุญาตแล้วเท่านั้น ห้ามซื้อผ่านช่องทางออนไลน์หรือจัดส่งมาจากรัฐอื่น และในรัฐแคลิฟอร์เนีย มีการกำหนดห้ามไม่ให้จำหน่ายสเปร์ย์พริกไทยให้แก่ผู้เยาว์ ผู้ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย และผู้ที่ติดยาเสพติด นอกจากนี้ยังกำหนดขนาดของอุปกรณ์สเปร์ย์พริกไทยต้องมีขนาดไม่เกิน 2.5 ออนซ์ และต้องมีฉลากระบุค่าเดือน รวมถึงผลทางกฎหมายหากไม่ปฏิบัติตาม

2) การใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว จากประเด็นปัญหาดังกล่าวพบว่าเป็นเมื่อกฎหมายไม่ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนในการพกพาหรือครอบครองสเปร์ย์พริกไทย จึงส่งผลให้ประชาชนยอมไม่มีสิทธิที่จะใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้เช่นกัน จึงทำให้สิทธิในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินตนเองไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิและเสรีภาพในการปกป้องร่างกายและทรัพย์สินของตนเองจากภัยอันตรายต่างๆ ซึ่งอุปกรณ์สเปร์ย์พริกไทยถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์ป้องกันตัวที่ดีที่สุดที่เหมาะสมนำมาใช้ในการป้องกันตัวจากอันตรายโดยเฉพาะกับเพศหญิง

เพราะคุณสมบัติของสเปรย์พริกไทยไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต และนอกจากนั้นยังสามารถอ้างหลักการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อยกเว้นความผิดได้ หากเป็นกรณีที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการป้องกันตามที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องของ การป้องกัน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 อีกทั้งในประเทศไทยก็ไม่ได้มีกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับสเปรย์พริกไทยไว้เป็นการเฉพาะ

จากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาทั้งรัฐเท็กซัส รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย ต่างก็กำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้สเปรย์พริกไทยเอาไว้ว่า ต้องเป็นการใช้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้น หากนำไปใช้ในทางที่ผิดหรือผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว ก็จะต้องถูกตัดสินและลงโทษตามกฎหมาย ทั้งนี้ต้องมีคำเตือนระบุไว้บนฉลากของผลิตภัณฑ์ด้วยว่า “มีไว้เพื่อป้องกันตัว” เท่านั้น

3) บทกำหนดโทษสำหรับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว จากประเด็นปัญหาดังกล่าวพบว่า ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับอุปกรณ์สเปรย์พริกไทยไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่กำหนดอัตราโทษของการมีสารแคปไซซินที่อยู่ในสเปรย์พริกไทย ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ในความครอบครองเท่านั้น กฎหมายกำหนดโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งบทลงโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอัตราโทษที่สูงและรุนแรงเกินไป ทำให้ไม่ได้สัดส่วนกับผลของการกระทำความผิด เพราะสารแคปไซซินในสเปรย์พริกไทยไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต หากเปรียบเทียบกับอัตราโทษในความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราแล้วจะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้ง ๆ ที่การข่มขืนกระทำชำเราเป็นการลงมือกระทำต่อสิทธิในร่างกายของมนุษย์ แต่มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี ถึง 20 ปี โทษปรับตั้งแต่ 80,000-400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาในรัฐเท็กซัสได้กำหนดให้ประชาชนสามารถครอบครองและใช้สเปรย์พริกไทยได้เฉพาะในการป้องกันตัวเท่านั้น หากบุคคลใดมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือมีส่วนช่วยให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น แล้วใช้สเปรย์พริกไทยป้องกันตัวเอง จะไม่สามารถอ้างเหตุป้องกันได้ แต่กลับมีบทลงโทษตามกฎหมายว่าเป็นบุคคลที่ใช้สเปรย์พริกไทยโดยไม่มีเจตนาอันสมควร มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อเทียบกับเงินสกุลบาทของไทยจะเท่ากับ 139,140 บาทโดยประมาณ และยังต้องจ่ายค่าเสียหายทางแพ่งให้แก่ผู้เสียหายอีกด้วย ส่วนในรัฐแคลิฟอร์เนีย นั้น หากบุคคลใดใช้สเปรย์พริกไทยด้วยความโกรธและไม่ได้มีจุดประสงค์การใช้เพื่อป้องกันตัว จะถูกดำเนินคดีอาญาหรือคดีลหุโทษตามกฎหมาย มีโทษจำคุก 16 เดือน หรือ 2-3 ปี หรือไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อเทียบกับเงิน

สกุลบาทของไทยจะเท่ากับ 34,785 บาท จะเห็นได้ว่า โทษทางอาญาของต่างประเทศไม่ได้เป็นโทษที่สูงเกินไป ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือโทษปรับ อีกทั้งยังมีกฎหมายรับรองการใช้สเปร์ย์พริกไทยเอาไว้เป็นการเฉพาะ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ทำให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้สเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่อยู่สังคมในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตและตรวจสอบเจตนาของรัฐธรรมนูญในการที่ประชาชนพึงมีอำนาจในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนเอง จากอันตรายในสังคม จึงเป็นที่มาของการเสนอแนะทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองสเปร์ย์พริกไทยในการป้องกันตัว

ในประเด็นนี้ เมื่อกฎหมายกำหนดให้การครอบครองสเปร์ย์พริกไทยไม่ว่าจะในกรณีใดก็ตามเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย อันเนื่องมาจากสารแคปไซซินที่อยู่ในสเปร์ย์พริกไทยถูกระบุให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไม่ว่าจะมียูอยู่ในปริมาณมากหรือน้อยเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้การครอบครองสเปร์ย์พริกไทยถูกกฎหมายได้ แต่คนส่วนใหญ่ในหลายประเทศได้เล็งเห็นประโยชน์ของสเปร์ย์พริกไทยที่สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ป้องกันภัยได้และเป็นอุปกรณ์ที่เอาไว้ใช้สำหรับการป้องกันตัวได้ดีชนิดหนึ่ง เพราะสเปร์ย์พริกไทยไม่ได้ทำอันตรายแก่ผู้ใด และไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต อีกทั้งสเปร์ย์พริกไทยตามกฎหมายไทยไม่ได้เป็นอาวุธตามคำนิยามของคำว่า “อาวุธ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5) และการที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัดเช่นนี้ ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้าที่จะนำสเปร์ย์พริกไทยมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและไม่ให้ขัดกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ดังนี้

(1) แก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของคำว่า “เครื่องพ่นป้องกันตัว” ในมาตรา 4

จากเดิม

พระราชบัญญัตินี้ “ไม่ได้บัญญัติคำนิยามคำว่า “เครื่องพ่นป้องกันตัว” เอาไว้

แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 เป็น

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องพ่นป้องกันตัว” หมายความว่า เครื่องพ่นขนาดพกพาที่บรรจุและปล่อยสารเคมีที่ได้มาจากน้ำมันพริก มีผลทำให้เกิดการระคายเคืองหรือขัดขวางการทำงานของระบบประสาท

ชั่วคราว ใช้โดยการพ่นเป็นละอองในอากาศเมื่อตกอยู่ภายใต้อันตรายที่ใช้กำลังทางกายภาพ อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้”

(2) แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 18 (4) จากเดิม

“มาตรา 18 วัตถุอันตรายแบ่งออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมดังนี้

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง”

แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 18 (4) เป็น

“มาตรา 18 (4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง เว้นแต่ สารแคปไซซินที่ถูกบรรจุอยู่ในเครื่องพ่น ป้องกันตัวที่ใช้ฉีดพ่นเป็นละอองที่มีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 2.5 ออนซ์ หรือ 70 กรัม ซึ่งมีไว้ในครอบครอง สำหรับการป้องกันตัวเท่านั้น และสามารถมีไว้ในความครอบครองได้ไม่เกินคนละ 2 เครื่อง

(3) แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 18 จากเดิมไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถมีเครื่องพ่นป้องกันตัวไว้ในครอบครองเอาไว้

เพิ่มเติม มาตรา 18 วรรคสาม เป็น

“การจำหน่ายเครื่องพ่นป้องกันตัวต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ผู้รับผิดชอบ และห้ามจำหน่ายเครื่องพ่นป้องกันตัวให้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และยาเสพติดให้โทษ โดยจะต้องแสดงหลักฐานเกี่ยวกับอายุและประวัติการกระทำความผิดเสียก่อน ทั้งนี้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สามารถแสดงความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้เยาว์สามารถมีไว้ในครอบครองได้ แต่หากผู้เยาว์มีการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์นอกเหนือจากการป้องกันตัว บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของผู้เยาว์จะต้องรับผิดชอบทั้งในทางอาญาและทางแพ่งร่วมกับผู้เยาว์ด้วย”

2) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

ในประเด็นนี้ กฎหมายกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดสามารถมีสเปรย์พริกไทยไว้ในความครอบครอง จึงทำให้ไม่มีบุคคลใดที่จะสามารถใช้สเปรย์พริกไทยได้ ไม่ว่าจะนำมาใช้ในการป้องกันตัวหรือกรณีอื่น ๆ ก็ตาม มีแค่เพียงอนุญาตให้ใช้เพื่อเป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้หมายถึงการให้นำมาใช้เป็นการทั่วไป เพราะฉะนั้นการห้ามใช้อย่างเคร่งครัดทำให้ประชาชนไม่สามารถมีอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับป้องกันตัวเองจากอันตรายต่าง ๆ ได้ ทำให้สังคมยังคงมีการก่ออาชญากรรมได้อย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ดังนี้

เพิ่มเติม มาตรา 43 จากเดิมไม่ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องพ่นป้องกันตัวเอาไว้เป็นการเฉพาะ

เพิ่มเติมเป็น มาตรา 43/1

“มาตรา 43/1 ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เว้นแต่เป็นการใช้เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการป้องกันตัว โดยระบุให้เครื่องพ่นป้องกันตัวทุกชนิดที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องมีฉลากระบุถึงการใช้สารหรืออุปกรณ์นี้เพื่อป้องกันตัวเท่านั้นหากใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นถือเป็นความผิดอาญาตามกฎหมาย รวมถึงคำแนะนำการใช้ การปฐมพยาบาล การจัดเก็บ และหมายเลขติดต่อเมื่อต้องการขอความช่วยเหลือ”

3) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบทกำหนดโทษสำหรับการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว

ในประเด็นนี้ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 74 ได้บัญญัติในเรื่องของโทษสำหรับบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายในการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นโทษที่มีอัตราสูงสำหรับการครอบครองสเปรย์พริกไทย ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้นำออกมาใช้งานก็ถือว่ามีความผิดแล้ว ทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะนำมาใช้สำหรับการป้องกันตัว เพราะเกรงกลัวว่าจะถูกจับกุมดำเนินคดี แต่เมื่อมองไปถึงอัตราโทษแล้วก็ไม่สามารถหุ้ยคดีได้โดยว่า โทษที่กำหนดไว้นั้นเป็นอัตราโทษที่สูงเกินไปหรือไม่เมื่อเทียบกับความผิดทางอาญาฐานอื่นที่เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย แต่เพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากมายและเพื่อลงโทษให้ได้สัดส่วนระหว่างผลกระทบที่จะได้รับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับสเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัว และเพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 74 ในเรื่องของบทลงโทษบุคคลที่มีเครื่องพ่นป้องกันตัวไว้ในครอบครอง หรือในกรณีที่ผู้ครอบครองไม่มีคุณสมบัติตามมาตรา 18 วรรคสาม หรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 43/1 โดยเสนอให้มีการแก้ไขลดอัตราโทษให้เหมาะสมกับกรณีดังกล่าว

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวนั้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับสเปรย์พริกไทยในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดที่ระบุถึงการครอบครองและการใช้สเปรย์พริกไทยไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่นำไปรวมไว้ในเรื่องของสารที่อยู่ในสเปรย์พริกไทยที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ทำให้สเปรย์พริกไทยซึ่งประโยชน์สำหรับการป้องกันตัวกลายเป็นสิ่งที่บุคคลใดมีไว้ในครอบครองถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และไม่มีกฎหมายใดเปิดช่องว่างให้อนุญาตพกพาหรือครอบครอง หรือใช้สำหรับป้องกันตัวได้ แม้กฎหมายจะได้กำหนดถึงความรับผิดชอบไว้อย่างเด็ดขาดก็ยังมีผู้ผลิตสเปรย์พริกไทยขึ้นมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นของต่างประเทศหรือ

ในประเทศไทยก็ตาม การที่ประเทศไทยออกกฎหมายมาเพื่อไม่ให้ประชาชนในประเทศพกพา
อุปกรณ์ป้องกันตัว ทำให้ประชาชนขาดสิทธิและเสรีภาพในการที่จะครอบครองหรือใช้อุปกรณ์
อย่างสเปรย์พริกไทยไว้เพื่อป้องกันตัวตามที่รัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ
ในร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง ทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง
ในบทสรุปและข้อเสนอแนะนี้ จึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิวัฒอนตรา ย พ.ศ. 2535
โดยนำแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ทฤษฎีในการป้องกันสังคม ทฤษฎีการลงโทษ รวมถึงหลัก
กฎหมายของต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายใน
พระราชบัญญัติวิวัฒอนตรา ย มาตรา 4, มาตรา 18, มาตรา 43 และมาตรา 74 เพื่อกำหนดให้บุคคล
สามารถมีสเปรย์พริกไทยไว้ในครอบครองและใช้สเปรย์พริกไทยในการป้องกันตัวได้อย่างถูกต้อง
ตามกฎหมาย

บรรณานุกรม

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554

กฎหมายต่างประเทศ

Civil Practice and Remedies Code

Penal Code

หนังสือ

กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย. (2556). *สเปรย์ป้องกันตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

_____. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป). *การควบคุมการใช้สเปรย์พริกไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

_____. (ม.ป.ป). *วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

_____. สำนักงานควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2564). *งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านวัตถุอันตราย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม โรงพยาบาลกำแพงเพชร. (2559). *คู่มือปฏิบัติงานด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย โรงพยาบาลกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: กลุ่มงานอาชีพเวชกรรม โรงพยาบาลกำแพงเพชร.

เกียรติจักร วจนะสวัสดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ณรงค์ ใจหาญ. (2543). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ณัฐกร วิทิตานนท์. (2553). *หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อุทิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญาภาค 1*. พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกองวิชาการ
กรมอัยการ.

อุทัย อาทิวา. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดวีเจพรีนติ้ง.

วารสาร บทความ

พวงผกา มุ่งดี. (2561). การป้องกันสิทธิตามกฎหมายอาญา. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 28 (2)
(กรกฎาคม - ธันวาคม 2561).

สหพัฒน์ หอมจันทร์. (2562). การพกพาอาวุธปืน Carrying Firearms. *วารสารอาชญากรรมและ
ความปลอดภัย*, 1 (1) (มกราคม-มิถุนายน 2562).

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2564). หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการ
ตรากฎหมาย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35 (ฉบับที่ 3) กรกฎาคม - กันยายน 2564.

วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

กนกอร ภูวดลไพโรจน์. (2562). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้สเปร์ยพริกไทย*.
การศึกษาค้นคว้าอิสระนิติศาสตรบัณฑิต กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ชาคร ขาวสบาย. (2563). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด*.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ณรงค์ฤทธิ์ ปาศิริ. (2557). *การป้องกันโดนขบด้วยกฎหมาย: ศึกษาขอบเขตที่เหมาะสมของการ
ใช้สิทธิในการป้องกันล่วงหน้า*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์,
คณะนิติศาสตร์ปริธีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ณัฐวรรณ สิตวเรศย์. (2561). **ขอบเขตและสภาพบังคับทางกฎหมายในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้กำลังจับกุมความเหมาะสม**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรโชติ ใฝ่สุรัตน์. (2559). **“หลักความจำเป็นที่ขอด้วยกฎหมาย : ศึกษาความผิดฐานเปิดเผยความลับกรณีแพทย์กับการเปิดเผยความลับของผู้ป่วย”**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุรพา บุญวีร์. (2559). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนยิงเพื่อป้องกันตัว**. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พนัชชา โปธิ. (2562). **การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับการกักกัน และห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย**. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ยุทธการ เข้มลา. (2563). **ความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมในมหาวิทยาลัยนเรศวรและพื้นที่โดยรอบ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรบัณฑิต ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัดดาวัลย์ สว่างการ. (2560). **ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีผู้ใช้อำนาจปกครอง**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ลิขิต ปั้นแวงงาม. (2552). **การประเมินผลของสปร์ย์พริกไทยเมื่อนำมาใช้กับร่างกายมนุษย์**. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณ วิจาระนันท์. (2548). **หลักความได้สัดส่วนในระบบกฎหมายไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภัตสร พันธุ์เกษม. (2560). **การป้องกันโดยขอด้วยกฎหมาย: ศึกษากรณีบุคคลถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาลีนา วงศ์นุ้ย. (2560). **“วิเคราะห์หลักกฎหมาย ข้อยกเว้นการอ้างการกระทำด้วยความจำเป็น เปรียบเทียบกฎหมายไทย เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา”**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

H.L.A. Hart, Law. (1965). *Liberty and Morality*. California: Stanford University Press.

เอกสารอื่น ๆ

กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. (2562). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี.** งานวิจัยส่วนบุคคล ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8.

บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2556, 27 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา.** 130 (ตอนพิเศษ 125 ง).

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย. (2556). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 130 (ตอนพิเศษ).

พงษ์วิวัฒน์ บุญพิทักษ์. (ม.ป.ป.). **สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.** เอกสารประกอบการบรรยาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ศุภโชค ก่อเกื้อ. (2560). **การป้องกันโดนขอด้วยกฎหมาย: ศึกษาขอบเขตที่เหมาะสมของการใช้สิทธิในการป้องกันล่วงหน้า.** เอกสารวิชาการการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 16 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2560.

อุระ หลังอ้อมกลาง. (2547). **สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญความจริงและในทางปฏิบัติ.** รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบนิติรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

กลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุม เครื่องสำอางและวัตถุอันตราย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2566). **การแบ่งชนิดและการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th/sites/Hazardous/SitePages/Askinghazmat.aspx>.

- กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2513). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2709/2531*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://deka.in.th/view-20125.html>
- คมชัดลึก. (2561). *“ไอ้เกม” นำข่มจีนเด็กหญิงบนรถไฟ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.komchadluek.net/today-in-history/333478>.
- เฉลิมศักดิ์ กาญจนวรินทร์. (2566). *วัตถุอันตราย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chemtrack.org/Board-Detail.asp?TID=0&ID=4581>.
- นายคลายทุกข์. (2563). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4083/2562*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.decha.com/article/section/System/13564>.
- นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2565). *สเปรย์พริก?..สเปรย์พริกไทย?..Pepper spray? อะไรกันแน่*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/204>.
- นัทธี จิตสว่าง. (2566). *อาชีววิทยา กระบวนการยุติธรรม ราชทัณฑ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/454719>.
- แนวหน้า. (2565). *ตร.บางบัวทองจับ“แท็กซี่หิน” ข่มจีนพื่อาร์ร้านเหล้า*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.naewna.com/local/659321>.
- พงษ์พิลัย วรรณราช. (2565). *สิทธิ และ เสรีภาพ แท้จริงแล้วเหมือนหรือต่างกันอย่างไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://web.krisdika.go.th/data/activity/act83.htm#_ftn7.
- พจนานุกรมไทย.com. (2566). *ค้นหาคำศัพท์แบบเร่งด่วน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://xn--12cn0cg1azjg1mtc2h.com>.
- มติชน ออนไลน์. (2559). *ตร.รวบทันควันโจรบุกเดี่ยวปล้นแบงก์-หวังเอาเงินใช้หนี้พินัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/daily/detail/9590000098311>.
- โรงเรียนทรายนมูลวิทยา. (2566). *ใบความรู้ที่ 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://saimoon.thai.ac/client-upload/saimoon/uploads/>.
- สากล พรหมสถิต. (2564). *สิทธิและเสรีภาพของประชาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://pa.bru.ac.th/2021/09/23/rights-and-liberties/>.
- สุชาติา ชินะจิตร. (2566). *พิษภัยใกล้ตัว*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=1&ID=59>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). *แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายอาญา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1579159164-z0g5i-k7mh7.pdf>.

- _____. (2566). *พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%c703/%c703-20-9999-update.pdf>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *อาวุธ-ศาสตราวุธ-ศาสตราวุธ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *สถิติคืออาชญากรรมที่ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิดรายจังหวัด พ.ศ. 2560 – 2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>.
- สำนักวิชาการ. (2555). *คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2030/2554*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://deka.in.th/view-510948.html>.
- Bright Today. (2560). *ฝรั่งชี้มาเจ็ดสเปรย์พริกไทยใส่หน้าเหตุไม่ขายเหล้าให้ (มีคลิป)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.brighttv.co.th/news/social>.
- Fair Punishment Team. *Is Pepper Spray Legal in Texas? An In-Depth Analysis*. (Online). Available: <https://fairpunishment.org/is-pepper-spray-legal-in-texas/>.
- FindLaw Staff. (2019). *California Code, Penal Code - PEN § 22810*. (Online). Available: <https://codes.findlaw.com/ca/penal-code/pen-sect-22810/>.
- Graham Donath law office, APC. (2022). *is pepper spray legal in california?*. (Online). Available: <https://www.gddlaw.com/2022/03/21/pepper-spray-legal-california/#:~:text=According%20to%20California%20Penal%20Code,non%2Dself%2Ddefense%20situation>.
- Jayne Thompson. (2018). *Can You Go to Jail for Using Pepper Spray on Someone?*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/12296118-can-jail-using-pepper-spray-someone.html>.
- Jessica Zimmer. (2021). *Pepper Spray Laws in Texas*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6706879-pepper-spray-laws-texas.html>.
- Longdo Dict. (2566). *บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (Longdo Dict)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://dict.longdo.com/search>.
- Michelle Nati. (2021). *“Pepper Spray and New York Law”*. (Online). Available: <https://legalbeagle.com/6611469-pepper-spray-new-york-law.html>.
- Nitimedhi. (2566). *ทนายเกิดผล”เทียบชัด ๆ กฎหมายไทย พกมีดชื่อ ๆ นี้แหละ แทงใครไม่รู้ จำไม่เกินพันกลับบ้านได้*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://dmcpost.blogspot.com/2017/01/blog-post_62.html.

- PSSDefense Pepper Spray Store. (2023). *New York State Pepper Spray Laws & NY Legal Self Defense Products*. (Online). Available: <https://www.pepper-spray-store.com/pages/new-york-laws>.
- Selfdefense (2021). “*New York State Penal Law*”. (Online). Available: <http://selfdefenses.com/forcespray/NYSpraylaw.html>.
- Siamchemi.Com. (2566). *สเปรย์พริกไทย ประโยชน์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.siamchemi.com>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่างสเปรย์พริกไทยในต่างประเทศ

CANNON: Anti-Attack (PAVA)

- เป็นของเหลวใส ไม่มีสี แบบกึ่งละออง
- นำเข้าจากประเทศสวีเดน
- ขนาดเล็ก 4.2 นิ้ว x 0.7 นิ้ว
- ปริมาณ 25 ml
- ฉีดได้จำนวน 30 ครั้ง
- ระยะเวลาพ่นไกล 3 เมตร
- เก็บไว้ได้นาน 4-5 ปี

UZI: EXPERIENCE THE LEGEND

- เป็นของเหลวสีส้ม
- นำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา
- ขนาดเล็ก 3.4 นิ้ว x 0.9 นิ้ว
- ปริมาณ 15 ml (1/2 oz.)
- ฉีดได้จำนวน 10 ครั้ง
- ระยะเวลาพ่นไกล 3 เมตร
- เก็บไว้ได้นาน 5 ปี
- ออกแบบให้มี Lock เพื่อป้องกันการกดโดยไม่ได้ตั้งใจ

Body Protect: PEACE ULTRA

- เป็นของเหลวใส ไม่มีสี แบบกึ่งละออง
- นำเข้าจากประเทศไต้หวัน
- ขนาดเล็ก 3.8 นิ้ว x 0.6 นิ้ว
- ปริมาณ 24 ml
- ฉีดได้จำนวน 20 ครั้ง
- ระยะการพ่นไกล 2.0 - 2.5 เมตร
- เก็บไว้ได้นาน 3-4 ปี
- มีระบบ Lock เพื่อป้องกันการกดโดนโดยไม่ตั้งใจ

Self Defender: PEACE ULTRA

- เป็นของเหลวสีส้ม แบบกึ่งละออง
- นำเข้าจากประเทศไต้หวัน
- ขนาดเล็ก 3.8 นิ้ว x 0.6 นิ้ว
- ปริมาณ 24 ml
- ฉีดได้จำนวน 20 ครั้ง
- ระยะการพ่นไกล 2.0 - 2.5 เมตร
- เก็บไว้ได้นาน 3-4 ปี
- มีระบบ Lock เพื่อป้องกันการกดโดนโดยไม่ตั้งใจ

Defender Anti-Attack

- เป็นของเหลวใส ไม่มีสี แบบกึ่งละออง
- ปริมาณ 10 ml
- ฉีดได้จำนวน 6 ครั้ง
- ระยะการพ่นไกล 1.5 – 2.0 เมตร

KEY CHAIN: PEACE ULTRA

- เป็นของเหลวใส ไม่มีสี แบบกึ่งละออง
- นำเข้าจากประเทศไต้หวัน
- ปริมาณ 24 ml
- ฉีดได้จำนวน 20 ครั้ง
- ระยะการพ่นไกล 1.5 - 2.0 เมตร

FINE PEN: PEACE ULTRA

- เป็นของเหลวใส ไม่มีสี แบบกึ่งละออง
- นำเข้าจากประเทศไต้หวัน
- ปริมาณ 20 ml
- ฉีดได้จำนวน 15 ครั้ง
- ระยะการพ่นไกล 1.5 - 2.0 เมตร

NATO SUPER-PARALISANT

- นำเข้าจากประเทศเยอรมนี
- ปริมาณ 40, 60 และ 90 ml
- ระยะการพ่นไกล 2-3 เมตร

POLICE Paralyzing Chili Pocket Spray

- นำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา
- ขนาดขวด 115 x 35 mm
- ปริมาณ 60 ml
- ระยะการพ่นไกล 3 เมตร
- อายุการใช้งาน 5 ปี

ที่มา : Thai Body Guard. (2566). *การเปรียบเทียบรุ่นสเปรย์พริกไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://www.thaibodyguard.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=332604> [2566, 8 มิถุนายน]

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจิรายุ สุคันโธ
วันเดือนปีเกิด	10 มีนาคม 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสายธรรม
พ.ศ. 2546	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอุดมครุณี
พ.ศ. 2549	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
พ.ศ. 2553	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
พ.ศ. 2557	ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความของสำนัก ฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสหภาพนายความ รุ่นที่ 42
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553-2554	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย บริษัท เจ้าพระยามหานคร จำกัด (มหาชน)
พ.ศ. 2554-2555	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อธนาคารกสิกรไทย สาขา สำนักเสือป่า บริษัท โปสเตอร์ เฮช อาร์ จำกัด
พ.ศ. 2555-2558	พนักงานคุมประพฤติ (ลูกจ้างชั่วคราว) กลุ่มงานแสวงหา ข้อเท็จจริง สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดดลิ่งชัน
พ.ศ. 2558-2561	พนักงานคุมประพฤติ (พนักงานราชการ) กลุ่มงานแสวงหา ข้อเท็จจริง สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 6 (ศาลแขวงดุสิต)
พ.ศ. 2561-2563	พนักงานคุมประพฤติ (พนักงานราชการ) กลุ่มงานควบคุม และสอดส่อง สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดปทุมธานี สาขาธัญบุรี
พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน	เจ้าพนักงานตำรวจศาลปฏิบัติการ ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล 1 สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรม